

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 897

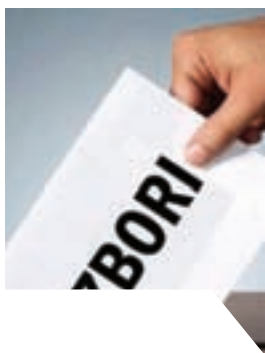
26. LIPNJA 2020. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

Praznik zajednice proslavljen u Monoštoru

Poruka novog preporoda

5

Rezultati izbora 2020.

**Apsolutna pobjeda
SNS-a na svim
razinama**

10

30 godina od osnutka
Demokratskog saveza
Hrvata u Vojvodini (III.)

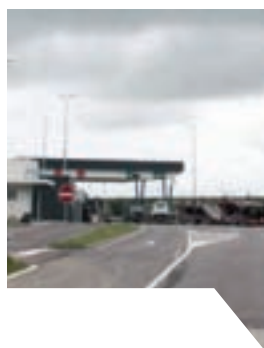
**Pripreme i osnutak
prve političke stranke
Hrvata u Vojvodini
nakon II. svjetskog
rata**

12

Tiho Radan OCD, karmelićanin,
vicepostulator za proglašenje
blaženim sluga Božjega Gerarda
Tome Stantića

**U ocu Gerardu imamo
velikog sveca!**

16

Novi granični prijelaz
s Hrvatskom

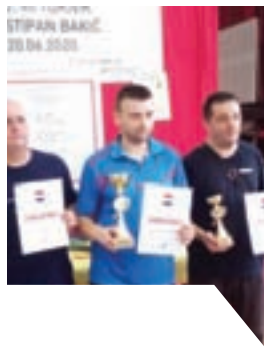
**Sot rasterećuje
Batrovce i Šid**

29

Monografija o šokačkim
Hrvatima i topoteka
predstavljena i u Baču

**Sačuvana baština
predaka**

44

Stolnoteniski turnir
u Hrvatskom domu u Somboru

**Memorijal
Stipan Bakić**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (predsjednik), Josip Stantić (zamjenik predsjednika), Branimir Kuntiće, Dragan Muharem, Marko Tucakov, Krunoslav Đaković, Josip Dumendžić, Tomislav Vuković i Karolina Bašić

RAVNATELJ:

Ivan Ušumović
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
Zvonko Sarić
(koordinirator dopisne službe)

dr. sc. Jasminka Dulić

(novinarka, urednica političke rubrike)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Ivana Petrekanić Sić

(novinarka)

Suzana Darabašić

(novinarka dopisništva Srijem)

LEKTOR:

Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntiće (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Sajnos DOO Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315
COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Mala (post)izborna anatomija

Izbori su bili i prošli. Ono što je ostalo poslije njih je nova raspodjela snaga na političkoj sceni. Izne-
nađenja nema, a rezultati izbora mogli bi se sumirati u nekoliko riječi: dvotrećinska naprednjačka
većina i odlazak iz skupštinskih klupa nekih prepoznatljivih likova srbijanske političke scene.

Ali ako ja dobro iščitavam sudionike na ovim izborima, onda bi pravilnije bilo reći da je pobijedio
Aleksandar Vučić, a ne SNS, jer lista se zvala »Aleksandar Vučić – za našu decu«. I oni koji su glas dali
prvome na listi glasovali su »za Vučića« i »zbog Vučića«. Tako je Vučiću uspjelo ono što je od 90-ih od
uvođenja višepartijskog sustava uspjelo još jedino **Slobodanu Miloševiću** – imati gotovo potpunu
vlast. Ali ako već uspoređujemo Miloševićovo i Vučićevo vrijeme, zabrinjavajuće je što ih dijeli više
od dva desetljeća u kome je srbijansko društvo trebalo napraviti barem jedan korak ka demokraciji.
Dijeli Miloševićovo i Vučićevo vrijeme više od dva desetljeća, ali i jednom i drugom kost u grlu je bilo
i bit će Kosovo. Osim Kosova, na dnevni red ovoga puta doći će i izbor između EU i Rusije (i Kine) i
još nekoliko »vrućih krumpira« koji su pobjedničke ruke opekli već prvih dana poslije proglašenja
»nevjerojatne pobjede«.

A u pobjednike sebe svrstavaju i oni koji su bojkotirali izbore, jer izborni rezultat i prije svega malu
izlaznost birača (prema podacima CESID-a najmanja od uvođenja višestranačja) vide kao pobjedu
svojih nastojanja da se bojkotom izbora kaže »Ne!« neravnopravnim izbornim uvjetima i neslobodi
medija. Tako gledano, najveći gubitnici ovih izbora onda su stranke koje nisu uspjele prijeći cenzus
i za koje politički analitičari procjenjuju da će nestati sa srbijanske političke scene. No, jesu li u pravu
pokazat će neki novi izborni krug i neka nova izborna utrka za povjerenje glasača.

A tipična slika naše političke scene jesu (sasvim slučajno u izbornom danu) i dešavanja u Demo-
kratskoj stranci. Nekada neprikosnoveni nosioci vlasti, nada postmiloševićevske Srbije, savršeno su se
uklopili u opću sliku sadašnjeg stanja.

Složila bih se zato da je bojkot uspio, ali ne zbog onih koji su glasače pozivali da se uzdrže od svog
biračkog prava već zbog onih koji su svojim bojkotom poručili da konačno žele u političkom ringu
vidjeti neke nove, neokaljane likove.

Z. V.

Novi termini emisija za Hrvate izvan RH na HRT-u

Globalna Hrvatska

U ljetnoj programskoj shemi Hrvatske televizije, koja će biti na snazi do sredine rujna novi su termini emitiranja Programa za Hrvate izvan Hrvatske. »U tom kontekstu, za sve hrvatske manjine i iseljeništvo, posebno bih htio istaknuti značenje emisije *Globalna Hrvatska*, koja je ranije išla samo na Četvrtom programu i HRTInt., a na Prvi program prebačena je na zahtjev gledateljstva. U tjednom ritmu bavi se hrvatskim zajednicama diljem svijeta, a u svakoj emisiji može se vidjeti bar jedan prilog i o Hrvatima u Srbiji«, kaže urednik Samostalnog odjela Program za Hrvate izvan RH **Ivo Kujundžić**.

Termini su sljedeći: *Globalna Hrvatska* (trajanje 40 minuta, urednice **Gordana Lovrečić** i **Majda Ivković**) – srijedom u 11,10 na HTV 1, reprize: subota 21,10 na HTV 4, te više puta na satelitskom HRT Int., u skladu s vremenskim zonama.

Pogled preko granice – Hrvati u Bosni i Hercegovini (trajanje 25 minuta, urednik **Zdravko Fuček**) – utorkom u 11,10 na HTV 1, reprize: subota 11,35 na HTV 4 te više puta na satelitskom HRTInt. u skladu s vremenskim zonama.

»Važne informacije o Hrvatima izvan Hrvatske mogu se vidjeti i na našem portalu *glashrvatske.hrt.hr* gdje se uz hrvatski, vijesti pripremaju i na engleskom, njemačkom i španjolskom jeziku te u dnevnim televizijskim vijestima na ova tri jezika na HTV 4 (23 sata na engleskom, 23,15 na njemačkom, te u 6 ujutro na španjolskom jeziku), odnosno na satelitskom HRTInt. u skladu s vremenskim zonama. Među radijskim emisijama najvažnija je *Hrvatima izvan domovine*, koja se može slušati svakog četvrtka od 20 do 23 sata na Prvom programu Hrvatskoga radija«, kaže Kujundžić.

J. D.

Hrvatski ministar Gordan Grlić Radman

Nismo zadovoljni statusom hrvatske manjine u Srbiji

Hrvatski ministar vanjskih i europskih poslova **Gordan Grlić Radman** izjavio je 21. lipnja kako Hrvatska nije zadovoljna statusom hrvatske manjine u Srbiji.

»Mi nismo zadovoljni statusom (hrvatske) manjine u Srbiji, izražavamo žaljenje i apsolutno se zalažemo za to da srpska strana ispuni potpisani međunarodni Sporazum o uzajamnoj zaštiti manjina i fiksnu zastupljenost u predstavničkim tijelima i na tome ćemo i dalje inzistirati, kao što mi to omogućujemo ovdje u Hrvatskoj«, rekao je Grlić Radman, prenijela je agencija *Hina*.

On je ocijenio da je »Hrvatska upravo paradigma ili najbolji primjer zaštite manjina, svaka manjina ovdje ima i zastupljenost u Hrvatskom saboru, a srpska manjina ima i fiksnu zastupljenost« (tri zastupnika).

Grlić Radman je naglasio da je rješavanje pitanja nestalih osoba iz posljednjeg rata u Hrvatskoj uvjet za podršku Hrvatske Srbiji u pristupanju Europskoj uniji.

»Cilj nam je da zatvorimo to poglavlje kako bismo mogli imati dobrosusjedske odnose i podržati europski put Srbije, ali ta pitanja, osnovni kriteriji moraju biti riješena«, dodao je hrvatski ministar, a uslijedila je i njegova izjava 22. lipnja, nako održanih izbora u Srbiji.

»Nakon izbora u Srbiji očekujemo stabilne odnose, doprinos rješavanju regionalnog mira te još jednom plediramo za punu primjenu Sporazuma o zaštiti manjina. Hrvatska izražava žaljenje, ujedno i zabrinutost, da su Hrvati ostali bez svog predstavnika u Skupštini Srbije.«

Tužiteljstvo odbacilo prijavu protiv Subotičanina zbog Thompsona

Zbog nedostatka dokaza, Više javno tužiteljstvo odbacilo je kaznenu prijavu za širenje nacionalne netrpeljivosti protiv Subotičanina koji je na Uskrs na svojoj terasi okačio hrvatsku zastavu i puštao numere **Marka Perkovića Thompsona**, prenosi portal *Grad Subotica*.

»Prijava je odbačena još 12. lipnja, jer nema elemenata kaznenog djela. Isticanje zastave strane države nije kazneno djelo«, objašnjava zamjenik Višeg javnog tužiteljstva u Subotici **Branišlav Rankov**. »S druge strane, saslušali smo svjedoke i nitko nije čuo Thompsonove pjesme, koje su bile ključna stvar u predmetu. Postupali smo u skladu s našim zakonom i ovdje nema elemenata kaznenog djela.«

Podsjetimo, Subotičanin je u svom stanu u naselju Prozivka na pravoslavni Uskrs, 14. travnja, na terasu iznio zastavu Hrvatske. To je izazvalo revolt susjeda, koji su njegovu gestu smatrali provokacijom. Slika je ubrzo dospjela i na društvene mreže i pokrenula bujicu reakcija.

Kako neslužbeno saznajemo, prenosi portal, Subotičanin se u tužiteljstvu branio time da je zastavu sa šahovnicom samo oprao i iznio da se osuši. Nedugo potom, na istoj terasi osvanula je srpska trobojnika.

Rezultati izbora 2020 .

Apsolutna pobjeda SNS-a na svim razinama

Konačni rezultati tek 25. lipnja * U Narodnoj skupštini SNS ima 191 mandat, SPS 32 i Šapić 11 * Osim lista albanske, dvije bošnjačke i mađarske manjine, nitko više od 21 liste nije ušao u parlament * DSHV ostao bez mandata u republičkoj i pokrajinskoj skupštini, osvojio dva mandata u Subotici i jedan u Baču * Slijedi, dakle, analiza i zauzimanje stavova, a ja ne bježim od odgovornosti. Meni nije problem dati mandat na raspolaganje bilo kad, kaže Žigmanov

Prema preliminarnim rezultatima izbora za zastupnike u Narodnoj skupštini Srbije, na obrađenih 70,57 posto biračkih mjesta, odnosno 64,07 posto biračkog tijela, koje je priopćila Republička izborna komisija postotak birača koji su glasali je 50,32 posto, a apsolutni pobjednik izbora je lista »Aleksandar Vučić – Za našu decu« s osvojenih 61,59 posto glasova (191 mandat). Na drugom mjestu je lista Ivica Dačić – Socijalistička partija Srbije, Jedinstvena Srbija (JS) – Dragan Marković Palma s osvojenih 10,37 posto glasova (32 mandata) i lista Aleksandar Šapić – Pobjeda za Srbiju s 3,64 posto glasova (11 mandata).

Osim lista manjina, za koje ne važi cenzus od tri posto već prirodni prag, niti jedna druga lista od ukupno 21 nije prešla cenzus. Među njima je i koalicija Ujedinjena demokratska Srbija na čijoj listi su bili i kandidati Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Lista je osvojila 0,93 posto glasova, što znači da hrvatska

– Demokratska partija Makedonaca (DPM) 0,68 posto glasova (2 mandata), SDA Sandžaka – dr. Sulejman Ugljanin 0,50 posto (2 mandata) i »Albanska demokratska alternativa – Ujedinjena dolina« 0,68 posto (2 mandata). Za ulazak jednog manjinskog zastupnika na ovim izborima je bilo potrebno oko 8.300 glasova.

Pokrajinski izbori

Prema podacima Pokrajinske izborne komisije od 22. lipnja na osnovu 1.264 (70,9%) biračkih mjesta i 64,34 posto biračkog tijela lista Aleksandra Vučića je osvojila 62,5%, lista SPS-JS 10,83%, lista Dr. Vojislav Šešelj – Srpska radikalna stranka 3,33%, lista SVM – István Pásztor 10,00%, Vojvođanski front – UDS 5,00%, Za Kraljevinu Srbiju – Za srpsko vojvodstvo – Žika Gojković 4,17%, Metla 2020 4,17% dok su izborne liste **Čedomira Jovanovića i Muamera Zukorlić** osvojile ispod 1 posto glasova. Izlaznost birača u Vojvodini je bila 51,45%.

Najavljeno je kako će Republička i Pokrajinska izborna komisija konačne rezultate priopćiti tek u četvrtak, 25. lipnja, u 20 sati.

Lokalni izbori

Subotica – Od ukupno 128.570 birača u Subotici je glasalo 44,4% građana (55.898). SNS je osvojio 41,72% glasova (31 mandat), SVM je osvojio 29,43 % (22 mandata), Pokret građanske Subotice dobio je 6,21% glasova (4 mandata), SPS je dobio 5,29% (4 mandata) i Vojvođanski front 5,15% (3 mandata). Manjinske liste Savez bačkih Bunjevaca je dobio 3,05% (2 mandata), a Ruska stranka s 1,66% (1 mandat). SRS s 2,34 % i Hrvatski demokratski forum s 1,26 % nisu osvojili niti jedan mandat.

Sombor – U Somboru je od ukupno 73.495 birača glasovalo 47,53% (34.934) birača. Najviše, 39 mandata je osvojila lista **Aleksandra Vučića** (19.695 glasova), lista **Ivice Dačića** je osvojila 5 mandata (2.861 glasova), **Šešeljeva** lista je osvojila 1.295 glasova ili 2 mandata, SVM je osvojio 2.613 glasova, odnosno 5 mandata, Novo lice Sombora (POKS i Monarhisti) su osvojili 2.862 glasa ili 5 mandata, Metla 2020 – počistimo Sombor je osvojila 1.711 glasova ili 3 mandata, a Vojvođanski front je osvojio 1.104 glasa, to jest 2 mandata.

manjinska stranka ovoga puta neće imati niti jednog zastupnika u Narodnoj Skupštini. Također neće imati ni pokrajinskog zastupnika, a u lokalnim skupštinama će imati dva vijećnika u Subotici i jednog u Baču.

Od manjinskih lista Savez vojvođanskih Mađara – István Pásztor je osvojio 2,45 posto (10 mandata), lista »Akademik Muamer Zukorlić – Samo pravo – Stranka pravde i pomirenja (SPP)

Bač – Od upisanih 12.529 birača, izašlo je 7.196. Lista Aleksandra Vučića je dobila 4.417 glasova (17 mandata), Vojvođanski front je osvojio 758 glasova (2 mandata), SPS-JS je dobio 539 glasova (2 mandata), SRS je osvojio 399 glasova (1 mandat) i lista Grupe građana Moj Bač-Volim Bač osvojila je 792 glasova (2 mandata).

Zrenjanin – Od upisanih 102.942 birača u Zrenjaninu je glasalo 42.615 (41,40%). Lista Aleksandra Vučića osvojila je 22.996 (53,96%) glasova ili 42 mandata, SPS 6.070 (14,24%) ili 11 mandata, Metla 2020 je osvojila 2.722 (6,39%) glasova ili 5 mandata, Vojvođanski front s 2.545 (5,97%) glasova ima 4 mandata, SVM s 1.845 (4,33%) glasova ima 3 mandata i Suverenisti s 1.302 (3,06%) imaju 3 mandata.

Srijem – U svim lokalnim samoupravama u Srijemu uvjerljivu pobjedu na lokalnim izborima odnijela je lista Aleksandar Vučić – Za našu decu. U sedam općina Srijemskog okruga (Indija, Irig, Pećinci, Ruma, Srijemska Mitrovica, Stara Pazova i Šid) u birački popis je upisano 267.269 građana. U Srijemskoj Mitrovici izišlo je 57,67% birača, u Šidu 57,09%, u Rumi 53,12%, Irigu 56,69%, Indiji 55% i u Staroj Pazovi 52,82%. Najveća izlaznost u Srijemu zabilježena je u Općini Pećinci – 70,81%.

U Srijemskoj Mitrovici lista oko SNS-a, koju je predvodio **Branislav Nedimović**, osvojila je 42 od 61 mandata, odnosno 58,14% glasova, lista Grad za sve nas – Vladimir Petković 11 mandata, SPS 6 mandata, a g.g. Mitrovačka alternativa – Dr. Mirolav Kendrišić dva mandata.

U Rumi je lista SNS osvojila 66,55% glasova birača i imat će 31 mandat, što je za pet više nego u prethodnom sazivu. Na drugom mjestu je SPS s 14,39 posto, zatim Zelena stranka s 14,39 posto glasova i SRS s 5,22 posto.

U Staroj Pazovi, listi Aleksandar Vučić – Za našu decu, pripast će dvije trećine u lokalnom parlamentu, SPS ima (5 mandata od 53), Izbor za našu općinu – Milan Turanjanin (4) i Pokret za općinu Nova Pazova – Ana Pejović – Stanković (3).

U Irigu je lista Za našu decu osvojila 66,19% glasova, odnosno 10 od ukupno 20 mandata. Demokratska stranka je osvojila tri, a Liga socijaldemokrata Vojvodine dva vijećnička mandata. Pokret socijalista – Aleksandar Vulin, Zelena stranka i i Građanska lista – Zoran Knežević u SO Irig imat će po jednog vijećnika.

U Općini Šid lista Aleksandar Vučić osvojila je 28 od 39 vijećničkih mandata ili 72 posto glasova, SPS je osvojio pet mandata, Vojvođanski front – ujedinjeni za demokratski Šid je osvojio tri mandata kao i SRS.

Žigmanov: Daleko od demokratskih standarda

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov**, u prošlom mandatu zastupnik u Narodnoj skupštini, kaže kako su ovo jedni od najtežih, a po ishodima najizvjesniji rezultati izbora u Srbiji.

»Ovakvi izbori nezabilježeni su u njezinoj povijesti, a ono što mi kao stranka jedne nacionalne manjine možemo reći je da nisu bili nepovoljniji uvjeti kada je u pitanju društveni ambijent. Ne treba zaboraviti da smo ušli u izbore označeni da kao vodstvo i institucije hrvatske zajednice propagiramo ustaštvo i veličamo NDH, što je jedna od najjačih negativnih objeda koje smo doživjeli posljednjih nekoliko godina. S druge strane, zabilježen je cijeli niz značajki koje su daleko od nekih demokratskih standarda: apsolutna

medijska supremacija pojedinih lista od lokalnih do nacionalne pokrivenosti, neviđena funkcionerska kampanja, zatim stvaranje paralelnih struktura kad je u pitanju hrvatska zajednica uz pomoć vladajuće stranke s ciljem da se napravi politička alternativa koja je onda medijski hiperpromovirana, konkretno mislim na HDF. To je lista koja sebi nije skupila potpise, jer je i gospodin **Maglai**, koji nije zainteresiran za izbore unutar hrvatske zajednice, rekao javno da postoje saznanja da je potpise za predaju liste sakupio SNS. Također, u demokratski konsolidiranim društvima i državama ne postoji svakodnevno zvanje putem mobitela i fiksni telefona iz resursa javne uprave da se glasa za vladajuću stranku, a što u nekim elementima ima i sadržaje prijetnji, napose u manjim sredinama», smatra Žigmanov.

DSHV će u ovome mandatu imati tek tri vijećnika, dva u Subotici i jednog u Baču, a neuspjeh da se uđe u parlament će za posledicu imati i izostanak redovitog financiranja stranke.

»Temeljni zahtjev hrvatske zajednice, a onda i DSHV-a, jesu garantirani mandati koji se proteklih petnaest godina nisu u Srbiji ostvarili. I sve dok bude tako mi ćemo biti prisiljeni da u različitim neprincipijelnim, teškim i nemogućim uvjetima pokušavamo politički preživjeti. Uz svijest da tako što donosi rizike i poraz«, kaže Žigmanov.

Ulazak na listi SNS-a

Pojedini članovi DSHV-a, međutim, su smatrali da je sigurnija opcija ići na listi vladajuće stranke, što su i učinili. U Srijemskoj Mitrovici se predsjednik Podružnice DSHV-a Srijem **Krunoslav Đaković** kandidirao i izabran je na listi SNS-a za vijećnika u Skupštini toga grada. Međutim, tvrdi Žigmanov, »DSHV nije išao ni na jednoj razini izbora sa SNS-om, već su neki pojedinci

iz DSHV-a samostalno ulazili na listu«. A na tvrdnje Đakovića da su imali suglasnost stranke i predsjednika, Žigmanov kaže: »Oni mogu reći što hoće. Kao DSHV nisu išli, i DSHV se nigdje ne spominje na listi u koaliciji sa SNS-om već su išli kao pojedinci«.

Ipak, činjenica je da je Đaković ušao u lokalnu skupštinu vodeći se principom da manjine trebaju uvijek biti uz vlast. Žigmanov, međutim, kaže kako niti nakon neuspjeha na ovim izborima nije promijenio stav: »Manjine nisu bile u vlasti uvijek. Dok vi nemate garantirani mandat, vi ne možete kazati da možete biti gospodari svoje sudbine. Mi ne možemo biti na vlasti na republičkoj razini s onima koji su destruirali određene demokratske vrijednosti i principe. Ako gospodin Đaković misli da mi možemo sjediti u istoj klupi i podržavati aktivnosti **Aleksandra Vulina i Miodraga Linte**, onda nek on podržava tu vlast. Vlast nisu samo beneficije koje zajednica treba dobiti, vlast je i princip ideološke ispravnosti, dosljednost u držanju određenih načela i vrijednosti o čemu smo više puta zauzeli stavove. Pripadnicima druge zajednice nije problem da podržavaju vlast, recimo mađarskoj, gdje postoji pozitivan i proaktivan odnos vlasti. Mi smo od strane Srbije godinama kontinuirano svjedoci zaprječavanja određenih interesa, kontinuiranog negativnog imenovanja, osnaživanje bunjevačkog, a u posljednje vrijeme i šokačkog pitanja. Na koji način da mi onda budemo na vlasti? Mi ne znamo što oni nude hrvatskoj zajednici. Ne postoji spremnost za suradnju. U takvim uvjetima mi ne želimo biti dio vlasti da snosimo odgovornost«, kaže Žigmanov.

Posljedice izbornog poraza

Posljedica izbornog poraza je da stranka, osim bez mandata, ostaje i bez značajnih financijskih sredstava potrebnih za njeno

funkcioniranje. Žigmanov kaže kako je DSHV već bio i ranije u ovakvim situacijama i da nakon izbora 2004. i 2007. nije imao financije. Što su sljedeći koraci i tko će snositi odgovornost za izborni poraz, pitanje je koje se postavlja pred izbornim gubitnicima.

»Tijela stranke će odlučiti. Nisam osoba koja gleda u kuglu. Postoji Vijeće, Predsjedništvo koje će analizirati sve korake, ono što je učinjeno, na koji je način učinjeno i donijet će određene zaključke. Što se mene tiče, meni je savjest čista. Uradio sam sve časno i pošteno, maksimalno što sam znao i umio a jeftini kritičari sa strane koji nisu učinili ništa već su jedva čekali da se ovakvo nešto dogodi i koji referiraju na naše eventualno pogreške nisu rekli ni jednu riječ o katastrofalnim uvjetima u kojima su bili izbori, o nepravilnostima i drugim slabostima. Lako je reći da je Žigmanov kriv. To ja najbolje znam, više od sviju drugih. Ali to ne rješava problem«, kaže Žigmanov i ističe kako će tijela stranke odlučiti o daljim koracima, nakon analize, a da niti on osobno ne bježi od odgovornosti za rezultate postignute na izborima u nenormalnim uvjetima.

»Naravno da nismo zadovoljni postignutim rezultatima, razočarani smo. Ali ne možemo govoriti o impresijama pojedinih osoba. Ozbiljne institucije prave analize, razgovaraju i traže rješenja. Nismo družina koja sjedi na klupici i jeftino navijački raspravlja o stvarima poslije utakmice. Mi smo ozbiljna institucija koja ima procedure i tijela koja raspravljaju i odlučuju. Sljedi, dakle, analiza i zauzimanje stavova, a ja ne bježim od odgovornosti. Meni nije problem dati mandat na raspolaganje bilo kad«, kaže Žigmanov.

J. D.

Priopćenje HDF-a o rezultatima izbora

Na izborima za Skupštinu grada Subotice, održanim 21. lipnja 2020. godine Hrvatski demokratski forum je, prema procjenama naših aktivista, osvojio povjerenje više od 730 birača, odnosno oko 1,26 posto od ukupnog broja građana izašlih na birališta. Osvojeni broj glasova nije bio dovoljan za ulazak u Skupštinu grada.

HDF je grupa građana, formirana neposredno pred ove izbore, a koja je u izbornoj utrci sudjelovala s političkim strankama i pokretima od kojih su većina politički akteri već 30 godina. Iako je na izborima nastupio kao grupa građana nacionalne manjine, HDF se ravnopravno natjecao za izborni cenzus od 3 posto. Da je HDF registriran kao politička stranka hrvatske nacionalne manjine, zakonom predviđeni izborni prag bi nam omogućio ulazak u Skupštinu, ili bismo bili veoma blizu tome. Stoga zahvaljujemo građanima koji su povjerenje dali HDF-u, a osvojeni broj glasova je zalog i obveza da ne odustanemo od nastojanja da hrvatsku zajednicu poslije godina propuštenih prilika ponovo vratimo u strukture odlučivanja u gradu. Neuspjehom svakako smatramo to što ni u iduće četiri godine hrvatska zajednica neće imati svoje predstavnike u Skupštini grada Subotice, kao ni u pokrajinskom i republičkom parla-

mentu, te i dalje neće biti u prilici izravno utjecati na procese donošenja odluka.

Zahvaljujemo i svim našim članovima koji su u nešto više od tri mjeseca izbornih aktivnosti pridonijeli da jedna mala grupa građana postane drugačiji, a prepoznatljivi predstavnik hrvatske zajednice u gradu i da privuče Hrvate za koje su vrata tradicionalnih institucija zajednice do sada bila zatvorena. Također zahvaljujemo građanima koji su svojim ovjerenim potpisima omogućili HDF-u da uradi ono što nitko u hrvatskoj zajednici nije ni pokušao od 2004. godine, a to je da samostalno izađe na izbore i zatraži podršku hrvatske zajednice.

HDF ujedno čestita izbornim pobjednicima, prije svih Srpskoj naprednoj stranci koja je osvojila rekordan broj glasova, kao i Savezu vojvođanskih Mađara i želi im da sastave stabilnu vlast koja će u sljedeće četiri godine nastaviti razvoj i napredak grada. U tome će im HDF, u skladu sa svojim mogućnostima i pozicijom, biti pouzdan i korektan partner.

Predstojeće razdoblje HDF će iskoristiti za organizacijsko osnaživanje, a prvi sljedeći test bit će izbori za Hrvatsko nacionalno vijeće.

Nositelj liste Zvonimir Perušić

Praznik zajednice proslavljen u Monoštoru

Poruka novog prepорода

Jedan od četiri praznika hrvatske nacionalne zajednice Dan рођења Ivana Antunovića proslavljen je ove godine u Monoštoru, 19. lipnja

Svečanost obilježavanja Dana zajednice započela je euharistijskim slavljem u crkvi svetog Petra i Pavla u Monoštoru, koje je predvodio velečasni **Goran Vilov**, monoštorski župnik. Dio proslave bila je i izložba priređena u povodu obilježavanja 150. obljetnice od tiskanja prvog broja *Bunjevačkih i šokačkih novina*, čiji je pokretač bio **Ivan Antunović**, te obilazak kuće monoštorske župe koja je na korištenje data KUD-u Hrvata *Bodrog* i sjednica HNV-a koja je održana nakon toga.

Prvo prepородno glasilo

Izložba *Bunjevačkih i šokačkih novina* bila je postavljena u monoštorskoj crkvi, a na petnaestak panoa prikazan je dio sadržaja *Bunjevačkih i šokačkih novina* čiji je prvi broj tiskan 19. lipnja 1870. godine. »Izuzetno je važno da danas budemo svjesni činjenice da su prije 150 godina, *Bunjevačke i šokačke novine* izlazile samo tri godine. Iako je tjednik bio na samo četiri stranice tadašnja vlast ga je prepoznala kao prijetnju i mogućnost da ovaj narodni prepород izazove podizanje svijesti kod našeg naroda. Ipak, kada je pod velikim političkim pritiskom ovaj list prestao izlaziti, pronašla se nova mogućnost i naš glas se ponovo mogao čuti u listu *Bunjevačka i šokačka vila*. To je poruka i svima nama i danas, da ukoliko nam se jedna vrata zatvore, moguće je pronaći i drugačiji put gdje se mogu artikulirati sve naše potrebe i potaknuti narod na prepород koji je i danas, budemo li složni, moguć«, kazala je predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić**.

»Riječ je o prvom prepородnom glasilu Hrvata – Bunjevaca i Šokaca u Ugarskoj. To je prekretnica kulturnog i narodnog prepорода u to doba, kada je bilo najvažnije najprije izgraditi nacionalnu svijest o identitetu kome mi pripadamo. Često se govori kako je prepород Hrvata – Bunjevaca i Šokaca zakasnio i bio je kasniji u odnosu na Hrvate u Hrvatskoj. Međutim, čini nam se da je ta brazda koju je biskup Ivan Antunović zaorao upravo na području novinstva bila značajna kako bi mi danas mogli govoriti o dugoj novinskoj povijesti Hrvata u Srbiji. Prostor koji je

Katarina Čeliković

nekada bio u različitim državama danas nam svjedoči kako je to bila borba ne samo za nacionalni identitet, već i pokušaj za obrazovanje našeg naroda koji je prema biskupu Ivanu Antunoviću trebao imati ravnopravni položaj s ostalim zajednicama s kojima je na ovim prostorima živio», kazala je autorica izložbe **Katarina Čeliković**, stručna suradnica Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Autorica je podcrtala kako nije bilo lako pronaći ni suradnike ni čitatelje u prostoru kome je list bio namijenjen. Više pretplatnika i čitatelja bilo je iz Hrvatske nego s ovih prostora. »Bez obzira na pomanjkanje novca, suradnika, čitatelja, na to što su *Bunjevačke i šokačke* novine izlazile samo tri godine, možemo reći kako su novine bile ne samo prekretnica već i zamjetak za sve ono što se potom dešavalo na identitetskom planu Hrvata na ovom prostoru«, kazala je autorica izložbe. Govoreći o sadržaju Antunovićevih novina autorica je istaknula da je ključno bilo izgrađivanje nacionalnog identiteta.

Uz ZKVH izložbu su organizirali NIU *Hrvatska riječ*, HNV i Središnji državni ured za Hrvate izvan RH.

Sjednica HNV-a

Vijećnici HNV-a i elektori, nakon mise i izložbe, imali su prigodu pogledati kuću monoštorske župe koju uređuje mjesna hrvatska udruga kojoj je ova kuća data na korištenje. U sklopu obilježavanja Dana zajednice održana je i 33. sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća u Monoštoru. Vijećnici su jednoglasno usvo-

jili Odluku o imenovanju vijećnika HNV-a **Gorana Kaurića** za upravitelja Zaklade Spomen-dom bana *Josipa Jelačića*. Prijedlog je dostavio Upravni odbor Zaklade. »Ovo shvaćam kao jednu veliku obvezu i izazov i očekujem pomoć i potporu HNV-a. Znam da su otkup rodne kuće bana **Josipa Jelačića** pratili brojni problemi. Konačno možemo reći da smo uspjeli u potpunosti ući u posjed dijela kuće koji je otkupljen. Prvo što sada treba uraditi je projekt renoviranja kuće, drugi korak bi bio otkup nekih stambenih jedinica, kako bi zaokružili ambijent rodne kuće bana Jelačića. Treba ta kuća biti mjesto okupljanja pripadnika zajednice, ne samo iz Petrovaradina, već je ta kuća simbol hrvatstva na ovim prostorima. Našu Zakladu moramo nametnuti i Gradu Novom Sadu kako bi rodna kuća bana Jelačića bila i dio turističke ponude Novog Sada. Time bi promovirali zajednicu ne samo u Novom Sadu već i u cijeloj Srbiji«, kazao je Kaurić.

Vijećnici HNV-a upoznati su i s aktualnim temama iz područja obrazovanja. Kako je izvijestila predsjednica Odbora za obrazovanje HNV-a **Margareta Uršal** prema raspoloživim podacima za narednu školsku godinu u nastavu na hrvatskom jeziku upisano je 26 prvšača.

Na sjednici HNV-a donijeta je Odluka o usvajanju izvješća neovisnog revizora o proračunskim sredstvima za 2019. godinu. Vijeće je dalo pozitivno mišljenje za izbor ravnateljice OŠ *Matko Vuković* u Subotici **Mirjane Stevanović**.

Proslavi Dana zajednice u Monoštoru u ime Generalnog konzulata RH u Subotici nazočio je **Velimir Pleša**.

Z.V.

Pripreme i osnutak prve političke stranke Hrvata u Vojvodini nakon II. svjetskog rata

Već početkom 90-te godine mi, inicijatori ovih aktivnosti, krenuli smo od jednog do drugog pojedinca po mjestima u kojima žive Hrvati i iznosili stav da je došlo vrijeme prekida višedesetljetnog nijekanja najosnovnijih prava naše hrvatske zajednice. U većini slučajeva nisu bila potrebna velika uvjeravanja, ali strah je bio u mnogima duboko usađen. Ipak, u veoma kratkom vremenu pridobili smo u svim mjestima koje smo obišli aktiviste za pripremu Inicijativnog odbora i Osnivačke skupštine.

Jedna od prvih aktivnosti, još prije prvog sastanka Inicijativnog odbora, bila je i nazočnost predstavnika još neorganizirane hrvatske zajednice na Osnivačkoj skupštini VMDK – Demokratske zajednice vojvođanskih Mađara u Doroslovu, negdje u ožujku te godine. Nazočili su **Ante Skenderović**, kasnije zastupnik u republičkoj skupštini Srbije i pisac ovih redaka. Dobio sam riječ, zaželio uspjeh ovoj stranci i najavio skoro formiranje i naše hrvatske političke stranke. Uočio sam izlaganja na ovoj Skupštini da Mađari u Vojvodini imaju slične poteškoće i slične ciljeve koje imamo i mi Hrvati u Vojvodini i to sam i izgovorio. Dobio sam aplauz. Valja i ovo zabilježiti.

Inicijativni odbor osnovan je 13. svibnja 1990. godine u Subotici, na Somborskom putu broj 23 (tada još Put Jugoslavenske narodne armije). Predsjednik Inicijativnog odbora je bio **Julije Skenderović**. U inicijativnom odboru su bili još i: **Bela Tonković**, Antun Skenderović, dr. **Ljudevit Vojnić Tunić**, **Ivanka Skenderović**, **Bogoljub Kujundžić**, **Mate Dulić**, **Josip Gabrić**, **Stanka Kujundžić**, **Antun Matarić**, vlč. **Marko Vukov**, vlč. **Marijan Đukić**, **Marko Dulić**, **Joso Anišić** i dr. Na tom je sastanku donesena odluka da se osnuje politička stranka koja će se zalagati za prava Hrvata u Vojvodini. Predložen je naziv stranke: Demokratski savez Hrvata u Vojvodini (DSHV). Sastanak je bio održan bez nazočnosti novinara. Formulirano je priopćenje za javnost sljedećeg sadržaja: »DSHV će se zalagati za ravnopravnost Hrvata u Vojvodini s ostalim narodima na područjima politike, kulture i gospodarstva. Metoda kojom će se stranka u tu svrhu služiti bit će parlamentarna demokracija«. Za predsjednika buduće stranke predložen je Bela Tonković.

Osnivačka skupština

Osnivačka skupština DSHV-a održana je 15. srpnja 1990. godine u dvorani Radničkog univerziteta **Veljko Vlahović** u Subotici. Nazočno je bilo 221 osnivača stranke iz gotovo svih mjesta u Vojvodini gdje žive Hrvati. Skupštinu je otvorio predstavnik Inicijativnog odbora Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, dipl. ing. Antun Skenderović. Izabrano je radno predsjedništvo koje je konstatiralo nazočnost i predstavnika iz Hrvatske: Hr-

vatske demokratske zajednice, Hrvatske demokratske stranke, Hrvatske kršćansko-demokratske stranke, Hrvatske socijalno-liberalne stranke, Saveza vojvođanskih i podunavskih Hrvata te Društva hrvatskih književnika. Iz Vojvodine su na Osnivačkoj skupštini gosti bili predstavnici Demokratske stranke, Lige socijaldemokrata Vojvodine, Jugoslavenske stranke, Demokratske zajednice vojvođanskih Mađara, Saveza seljaka iz Subotice, Narodne seljačke stranke i Ujedinjene jugoslavenske demokratske inicijative. Skupštini su prisustvovali i predstavnici Katoličke crkve, Saveza Hrvata Bosne i Hercegovine, Bajske bunjevačke čitaonice iz Mađarske te drugi gosti iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske (Dalmacije) i zapadne Europe.

Nakon pozdravnih riječi usvojen je dnevni red. Na Skupštini je, pored ostalih odluka, usvojen ustroj stranke i Statut, a izabrani su predsjednik, dopredsjednici i Predsjedništvo stranke. Za predsjednika stranke izabran je mr. Bela Tonković iz Subotice, za dopredsjednike dr. **Milan Bičanić** iz Kukujevac, Stanka Kujundžić i Antun Skenderović iz Subotice. Za članove Predsjedništva izabrani su mr. Julije Skenderović, mr. **Ivan Poljaković**, **Josip Ivanković** i Bogoljub Kujundžić iz Subotice, zatim **Slavko Kiš** iz Srijemskih Karlovaca, **Branko Melvinger** iz Petrovaradina, Antun Matarić iz Sombora, **Stipan Nađ** iz Bača i **Josip Šorgić** iz Kukujevaca.

Već u kolovozu 1990. počinje izlaziti stranačko glasilo *Glas ravnice*. U prvom broju objavljeno je izvješće s Osnivačke skupštine kao i odjeci u tisku o Osnivačkoj skupštini. Iz pristupnog govora prvog predsjednika Bele Tonkovića *Glas ravnice* ovako izvještava: »Kada smo u glasniku SO Subotica br. 6 od 29. ožujka 1990. godine pročitali da se iz Statuta općine briše hrvatskosrpski, tj. hrvatski jezik i da na teritoriju općine Hrvati više ne ostvaruju svoj suverenitet, čaša se napunila. Pristupili smo osnivanju Inicijativnog odbora za osnivanje stranke koja će se u zemlji 'potpuno ostvarenog bratstva i jedinstva' brinuti o Hrvatima i njihovim interesima da ne bi ovakvim usuglašavanjem s Ustavom SR Srbije potpuno nestali iz javnosti... Mi smo rođeni u hrvatskom narodu – mi smo Hrvati. Ova nacionalna odrednica na našim vojvođanskim prostorima ima često i rodovsku i lokalnu odrednicu; mi sebe nazivamo Bunjevcima, Šokcima, srijemskim Hrvatima... Ove naše bliže odrednice mnogi su pokušavali iskoristiti da bi nas odvojili od hrvatskog naroda. Ali, svi mi znamo: mi smo bili, jesmo i bit ćemo Hrvati. Mi smo žive grane na živom Hrvatskom stablu«.

Među ostalim, Bela Tonković istaknuo je i sljedeće: »Zahtijevamo slobodnu i ravnopravnu upotrebu vlastitoga, tj. hrvatskoga standardnog književnog jezika u školstvu, to znači hrvatske paralelne razrede i hrvatske škole. Zahtijevamo slobodnu uporabu vlastitog jezika i pisma u javnosti, u upravi, pravosuđu, tisku, ra-

diju i televiziji. Društveni mir u Jugoslaviji je moguć samo ako su svi narodi i narodnosti ravnopravni. Ravnopravnost za nas Hrvate znači i ravnomjerna zastupljenost u organima uprave, pravosuđa, školstva, u uredništvima sredstava priopćavanja: u tisku, na radiju, na televiziji. Ravnopravnost za nas znači i imati vlastite kulturne institucije: od kulturno-umjetničkih društava do kazališta u kojima ćemo slobodno moći razvijati svoju autohtonu kulturu bez straha da nam se nalijepi kakva diskvalifikacijska etiketa. Ostvarivanjem naših zahtjeva neće biti nitko ni u čemu zakinut. A sve što za sebe zahtijevamo – priznajemo svakome». Predsjednik Tonković istaknuo je i sljedeće: »Mi nismo predmet

a.) ostat će u dugoj, 'lijepoj uspomeni'. No komunistima je jasno da su došla druga vremena. Oni sada pokušavaju promijeniti i ime i imidž, ali bez brige, narod zna onu staru 'vuk dlaku mijenja ali čud nikada'. Mislim da je suvišno govoriti o svim podvalama, ubojstvima, lopovlucima, pljačkama, lažima, asimilacijama, smicalicama, falsifikatima kojima se komunisti služe. Dovoljno je samo da se podsjetimo nedavnog referenduma. Nećemo više da manjina vlada većinom, nećemo više da narod služi državi, hoćemo da država služi narodu. Hoćemo demokraciju, hoćemo civilizaciju, hoćemo Europu, hoćemo slobodu! U svoje osobno ime i u ime svih građana Vojvodine koji nisu komunisti, a koji se zalažu za ove ciljeve, zahtijevamo od vođanske vlade da podnese ostavku i da se formira privremena Vlada u kojoj će biti predstavnici svih stranaka koje djeluju na području Vojvodine te da nova Vlada donese zakon o višestranačkim izborima i utvrdi datum višestranačkih, slobodnih i tajnih izbora, kako bi Vojvodani dobili legitimnu vladu koja će tada moći u ime naroda određivati daljnju sudbinu Vojvodine i njezinih građana».

Dr. **Ante Sekulić**, akademik iz Zagreba, bački Hrvat – Bunjevac, rodom iz Subotice, obratio se emotivnim riječima: »Za Hrvate Bačke, Banata i Srijema hrvatska je država svetinja, ne simbol. Za njih je ona obrana, za njih je zaštita. Nikome više nećemo dopustiti da pljuje po nama, premda moramo često puta pljuvotine obrisati, jer drugog obraza nemamo. Željni smo mira i radosti. Zato želimo da nam koraci budu sigurni, desnica krepka i čvrsta, srce neka nam je toplo, za ljubav široko, šire od ovih ravnic».

Na Osnivačkoj skupštini izglasan je Statut stranke kojim je predviđen njen ustroj. Skupština DSHV-a je najviše tijelo upravljanja. Predviđeno je i Vijeće kojega sačinjavaju vijećnici izabrani od Skupštine. Rad stranke odvija se u podružnicama koje se osnivaju u naseljima u kojima žive Hrvati. Podružnice mogu imati i svoje mjesne organizacije. U cijelom dokumentu je posebno naglašavano da ciljevi za koje će se stranka zalagati uvijek moraju biti utemeljeni na međunarodno prihvaćenim deklaracijama o ljudskim pravima, uvažavajući i oživljavajući duhovno bogatstvo koje su prethodne generacije Hrvata stvorile, a koje je stjecajem nesretnih povijesnih okolnosti do devedesetih godina prošloga stoljeća gotovo nestalo.

U jugoslavenskom tisku osnivanje DSHV-a imalo je zapažen odjek. Prvi broj *Glasa ravnice* prenio je izvješća iz nekoliko glasila. Nakon 30 godina od osnivanja DSHV-a vrijedi podsjetiti se na neke. *Slobodna Dalmacija* je 22. srpnja 1990. godine, među ostalim, ovako izvjestila: »Subotica je protekle nedjelje po atmosferi i izgovorenim riječima bila najhrvatskiji grad na svijetu... Jedan od najstarijih učesnika Osnivačke skupštine DSHV, 73. godišnji pjesnik, pripovjedač i profesor **Jašo Kopilović** drhtavim glasom i suznih očiju tražio je 'pokajanje za svoje grijeh'. 'Trideset godina sam predavao vašoj djeci i učio ih da svatko čuva svoju nacionalnost. Ni jedan moj đak Srbin nije postao Hrvat, ni jedan moj đak Hrvat nije postao napola Srbin, možda četvrt. Nije mi to bio cilj. Danas me je stid što sam bio komunist i socijalist». Šesnaestog srpnja 1990. godine novosadski *Dnevnik* ovako izvještava: »Govornici su uglavnom zagovarali svoju demokratiju, a videli su je u pravu da ispsuju komuniste i sve što je srpsko i u Srbiji... Takva višestranačka politika neće dobiti zeleno svetlo...».

Julije Skenderović

za trgovinu pa da na jednu stranu vage stavljaju prava Srba u Hrvatskoj, a na drugu naša prava u Vojvodini. Mi djelujemo samostalno, jer mi smo i dosad živjeli i živjet ćemo i ubuduće u Vojvodini gdje smo uvijek bili pozitivan međunacionalan faktor. I ubuduće ćemo činiti sve za uspješan razvoj našega naroda i cijele Vojvodine, na kulturnom, ekonomskom, političkom, međunacionalnom i svakom drugom planu bitnom za naše zajedničko složno življenje».

Odjeci u javnosti Osnivačke skupštine DSHV-a

Zapažen govor održao je Ivan Poljaković koji je naglasio protiv čega će se stranka zauzeti. Rekao je: »Dragi Hrvati, nama nisu neprijatelji Srbi, nama nisu neprijatelji Mađari, nama nisu neprijatelji ni jedan narod. Nama su politički neprijatelji komunisti. Naš dragi drug **Stipan Kopilović** (sekretar partije u Subotici, prim.

Tiho Radan OCD, karmelićanin, vicepostulator za proglašenje blaženim sluge Božjega Gerarda Tome Stantića

Smatram da su sveci dar Božji cijeloj Crkvi, a osobito narodu u kojem su živjeli. Kada trebamo pomoć ili savjet, prvo ćemo pitati naše najbliže, jer nas oni najbolje razumiju. Tako i o. Gerard može najbolje razumjeti potrebe, brige i nadanja ovoga naroda i kraja

U OCU GERARDU imamo velikog sveca!

Intervju vodio: Marko Tucakov

Karmelićanin **Tiho od Kraljice Mira (Radan)** rođen je 1985. godine u Splitu. Osnovnu školu završio je u Splitu, a zatim upisao Nadbiskupsku klasičnu gimnaziju *Don Frane Bulić* u tom gradu kao sjemeništara. Nije nastavio studirati bogosloviju, no nakon godinu dana studija računarstva, te rada u trgovini i građevinarstvu, u prosincu 2010. godine, na poticaj o. **Branka Zebića**, otišao je na tri dana u karmelski samostan na Buškom jezeru u BiH, gdje je ponovno osjetio Božji poziv za svećeništvo. U siječnju 2011. pristupio je karmelskom Redu. Nakon toga je uslijedila postulatura i novicijat na Krku, a zatim pet godina studija na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Svečane zavjete čistoće, siromaštva i poslušnosti položio je 2016. godine, 2017. je zaređen za đakona, a 9. lipnja 2018. za svećenika u zagrebačkoj katedrali. Nakon ređenja boravio je u samostanu u Remetama, a pet mjeseci je bio u Rimu zbog studija za postulate, koji organizira Kongregacija za kauze svetih. U siječnju 2019. imenovan je vicepostulatorom kauze za beatifikaciju sluga Božjeg o. **Gerarda Tome Stantića**, a nakon toga je premješten u karmelski samostan u Sombor, gdje sada pastoralno djeluje, radeći istovremeno vrijedno na nastavku crkvenoga postupka koji će, nadamo se, dovesti do proglašenja o. Gerarda blaženikom Svete Rimske Crkve.

Vicepostulatura je još jedna karmelska institucija koja ima svoje sjedište u Somboru, u samostanu bosonogih karmelićana koji, živeći tihi redovnički život, zrači i plodovima Karmelu svojstvenih pastora, dajući tako već 116 godina veliki doprinos živosti Crkve u Bačkoj. Prigodom liturgijske proslave ovogodišnjega Gerardova (24. lipnja, dan preminuća o. Gerarda), o. Tiho je čitateljima našega lista predstavio svoje i djelovanje ostalih karmelićana Hrvatske karmelske provincije sv. Josipa na širenju glasa o. Gerardu, našem Đurđincu, kome će se, nadajmo se, uskoro moliti cijela Crkva.

FR **I ove godine karmelski red svečano slavi dan rođenja za Nebo Sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića. Ima li, u procesu pripreme, razlike između ovogodišnjega Gerarda i hodočasničkih slavlja na koja su štovatelji o. Gerarda navikli prethodnih godina?**

Naravno, ima promjena zbog cijele situacije s koronavirusom. Primjerice, nećemo imati onakav program za djecu kakav smo imali prošlih godina. I sam natječaj smo ove godine obavili preko interneta. Pretpostavljam da će biti i manje hodočasnika, jer se situacija u državi još uvijek nije normalizirala.

FR **Prema odredbi poglavara Hrvatske karmelske provincije sv. Josipa, dosadašnje sjedište Vicepostulature za proglašenje blaženim o. Gerardom je premješteno iz Zagreba (karmelskog samostana u Remetama) u samostan u Sombor, a istovremeno ste za novog vicepostulatora imenovani Vi. Što ta promjena znači i što donosi u procesu beatifikacije o. Gerarda?**

Na prijedlog dosadašnjeg vicepostulatora o. **Mate Miloša**, imenovan sam za novog vicepostulatora, a nakon imenovanja vicepostulatura je premještena u Sombor. Trebalo je, naravno, prenijeti sve spise sluga Božjega i namjestiti prostoriju vicepostulature, te ući u poslove oko tiskanja Glasila i organiziranja Gerardova. Ovdje je sluga Božji živio i djelovao, tu mu se nalazi i tijelo. Što se tiče same odluke o premještanju, poglavari su razmišljali i o tome da ću ovdje imati više vremena da se posvetim pisanju spisa koje još trebamo poslati u Kongregaciju.

FR **Kako ste Vi upoznali život o. Gerarda? Čini se neobičnom dužnost koju imate, a to je promidžba života i promidžba utjecanja zagovornom molitvom jednome čovjeku. Vjerujem da se prije toga on mora dobro upoznati. Što Vas motivira na ustrajan rad u procesu beatifikacije?**

Već kao bogoslov pisao sam članke o molitvi i Mariji za glasilo *Otac Gerard*. Diplomirao sam na temu »Duhovni nauk sluga Božjega o. Gerarda Tome Stantića«. Unatoč tome, tek sam »okrznuo« duhovnost oca Gerarda, u koju je potrebno duboko uroniti. Već od početka nešto me privuklo ocu Gerardu, kada je o. Mato pričao o njemu i citirao njegove misli. Smatram da u ocu Gerardu imamo velikog sveca. Relator u Rimu je rekao: »Pa vi imate novog Ivana od Križa!«. Ono što me motivira je, na prvome mjestu, Božja volja da sluga Božji bude proglašen svetim, koju sam iščitao iz nekih događaja koji su se odigrali u mom životu i pozivu, a također iz iskustva ljudi koji mu se mole i zahvaljuju na uslišanim molitvama. Razlog je i to što je o. Gerard moj brat – karmelićanin – i stoga želim da sveopća Crkva bude urešena još jednim cvijetom gore Karmela. Smatram da je njegovo proglašenje blaženim i svetim jako bitno za Subotičku biskupiju, ovdašnji narod i kraj u kojemu je živio i djelovao.

FR **Kako funkcionira Vicepostulatura, tko je angažiran u njezinom radu i s kojim dužnostima? Kakav je njezin odnos s biskupijskom vlašću i s poglavarstvom Reda?**

Što se tiče rada koji spada na biskupiju (dijecezanska faza kauze), on je završen još za života o. Ante Stantića, prvog vicepostulatora. Sada smo u tzv. Rimskoj fazi, a za naše, karmelske kauze zadužen je Generalni postulator koji djeluje u našoj Generalnoj kući u Rimu. Zbog toga što on ne može raditi na svim kauzama karmelskoga Reda, imenuju se vicepostulatori u pojedinim provincijama. Dakle, ja kao vicepostulator odgovaram Generalnom postulatoru, a on relatoru koji se nalazi u Kongregaciji za kauze svetih.

HR **Koja su glavna postignuća Vicepostulature posljednjih godina? Crkva u Bačkoj strpljivo očekuje dobre vijesti iz Rima – možemo li im se uskoro nadati?**

Na kauzi o. Gerarda radi i o. **Joan Hadziew** (magistar kanonskog prava), koji živi u našem samostanu u Sofiji, u Bugarskoj. On je krajem prošle godine završio rad na spisu *Summarium testium* (sažetak onoga što su iznijeli svjedoci). Kongregacija je prihvatila taj spis i sada se počinje raditi na spisu *Summarium documentorum* (sažetak spisa koje je o. Gerard napisao). To je veliki korak naprijed što se tiče same kauze. Još trebamo sastaviti spis o njegovom životu i glasu svetosti za vrijeme života i nakon njegove smrti. Ne možemo ništa dalje prognozirati dok se ti spisi ne sastave i ne predaju.

HR **Pri somborskom karmelskom samostanu djeluje i Duhovni centar nazvan po ocu Gerardu, kojem ste Vi na čelu. Koje su aktivnosti koje se u okviru njega provode?**

Tu uglavnom spada organiziranje predavanja za vjernike i pozivanje različitih predavača uglavnom iz naše provincije. Osobito su poznate i posjećene Korizmene večeri koje organiziramo svake godine. Ove godine tema je bila »Plodovi Duha Svetoga« no, nažalost, uspjeli smo održati samo dvije večeri zbog cijele situacije s virusom.

HR **Broj osoba koje su bile neposredno vezane ili imale osobni kontakt s o. Gerardom za njegova života sada je već vrlo mali. Gdje, usprkos tome, tražiti svjedočanstva o njegovu životu – zna li se sve o njegovu djelovanju?**

Zato su svjedočanstva prva koja se prikupljaju odmah nakon smrti osobe koja je umrla na glasu svetosti. Taj proces je, kako sam već spomenuo, završen. Ono što znamo o njemu nalazimo također i u njegovim spisima.

HR **S obzirom na važnost utjecanja zagovornom molitvom kandidatu za oltar, a i imajući u vidu da se od Crkve u Bačkoj, kojoj je rođenjem pripadao o. Gerard to najprije očekuje, pitat ću Vas možda neobično pitanje: zašto da se vjernik katolik odluči utjecati baš o. Gerardu?**

Smatram da su sveci dar Božji cijeloj Crkvi, a osobito narodu u kojem su živjeli. Kada trebamo pomoć ili savjet, prvo ćemo pitati naše najbliže, jer nas oni najbolje razumiju. Tako i o. Gerard može najbolje razumjeti potrebe, brige i nadanja ovoga naroda i kraja. Kao što će se Talijan najprije uteći padre **Piu** ili Poljaci sv. **Faustini**, tako i mi o. Gerardu koji je »naše loze list«. Ako bude proglašen svetim, on se tada stavlja za uzor i nasljedovanje cijeloj Crkvi. Svaki svetac odražava jednu crtu Božjega lica, svaki je poseban. Tako i otac Gerard, kojega krasi divna pobožnost prema Djetetu Isusu i sposobnost da uzvišena otajstva i karmelsku duhovnost približi običnome čovjeku. Još su tu mnogi potezi kista koje je Bog načinio na njegovom životu, a koji tek čekaju da ih otkrijemo.

HR **Internet kao posrednik u širenju informacija o o. Gerardu i sakupljanju eventualnih podataka o uslišanima relativno je novo sredstvo koje Vam je na raspolaganju, a koje uopće nije postojalo na početku procesa beatifikacije. Kakva iskustva imate glede uređivanja Facebook stranice i bloga koji nose ime o. Gerarda i kojim ciljnim skupinama su oni namijenjeni?**

Što se tiče svjedočanstava o uslišanim molitvama, ljudi uglavnom šalju napismeno – a mi ih na to i potičemo, a blog, Facebook i Youtube kanal služe nam da se što više ljudi upozna sa životom i duhovnošću oca Gerarda.

HR **Na koji način karmelićani izvan Vaše provincije doprinose procesu beatifikacije o. Gerarda? Koliko se o njemu zna van krajeva u kojima djeluje Hrvatska karmelska provincija?**

Ne zna se puno o ocu Gerardu izvan naše provincije. Vicepostulatura je zato napravila sličice na raznim jezicima, koje šalje u samostane izvan provincije. Koliko oni to dijele i promiču, to ne znam.

HR **Kako Karmelski svjetovni red, koji odnedavna ima svoju provinciju i provincijalku u Somboru, doprinosi djelovanju Vicepostulature?**

Prvenstveno svojim molitvama, prisustvovanjem na svetim misama koje slavimo svakog 24. u mjesecu, pisanjem članaka i promicanjem *Glasila oca Gerarda*, te pomaganjem oko organizacije Gerardova.

HR **Je li tijekom najtežih dana pandemije koronavirusa bilo promjena u redovničkom životu u karmelskim samostanima? Imate li informacija od braće karmelićana i od vjernika o tome koliko je o. Gerard bio »zauzet« tijekom proteklih mjeseci pandemije?**

Promjena je bila ta što nismo mogli slaviti svete mise s narodom, a samostanski raspored je ostao isti. Neka događanja i susreti na razini provincije su odgođeni, jer su bile zatvorene granice. Naravno, najteže je bilo našoj braći u Zagrebu, jer ih uzdrmao potres. Vjerujem da je o. Gerard itekako bio, kako kažete, »zauzet« za vrijeme pandemije. Vidimo to po tome što ljudi daju da se odsluže svete mise u zahvalu ocu Gerardu za uslišane molitve.

HR **Kako ste se, kao Dalmatinac, snašli u Bačkoj? Koliko Vam u osobnom i redovničkom životu znači crtanje i pisanje ikona?**

Ovdje sam se snašao jako dobro. Istina, drugačija je klima i nema mora, ali zato ima nekih drugih stvari kojih nema u Dalmaciji. Nije mi nikad bio problem prilagoditi se novoj sredini, a redovnički život nas također uči da nigdje ne »hvatamo korijenje«, jer u svakom trenutku možeš biti premješten u drugu zajednicu. Prije je bio običaj da braća svaki mjesec mijenjaju drugu sobu. To nas upućuje na vječnu domovinu i podsjeća da nemamo ovdje trajnog boravišta. Upravo su ikone prozor u vječnost, »prozor na koji nam dolazi svetac kojeg pišemo«, kako je govorio pokojni **Josip Ružić** koji me je naučio pisati ikone. Volim crtanje i ikonopisanje iako nemam uvijek vremena za to. Potrebno je puno vremena, molitve i strpljenja da se završi ikona, ali kad se završi dolazi radost i zahvalnost.

Pobjeda izbora i bojkota

Maksimum iz minimuma

Nitko normalan u ovoj zemlji nije sumnjao u pobjedu Srpske napredne stranke (SNS), čak i kada je riječ o apsolutnoj većini. Pitanje je bilo samo koliko će postotaka osvojiti, odnosno koliko će ostati drugima za (pre)raspodjelu mandata u republičkoj, pokrajinskoj i lokalnim skupštinama. Imali su sve, i to su maksimalno iskoristili: medije-propagandiste s nacionalnim frekvencijama, armiju s članskim kartama u javnim poduzećima i ostalim državnim institucijama, razjedinjenu oporbu, pa čak i onu koju su uspjeli pridobiti da izađe na tzv. izbore. I u tom smislu treba im zaista čestitati: uspjeli su u onome što čak ni **Slobodanu Miloševiću**, a kasnije (za kratko vrijeme) ni Demokratskoj oporbi Srbije (DOS) nije – zatrti svaku nadu u politički pluralizam na određeno vrijeme. Po tome se Srbija, a nedjeljni izbori su to samo dodatno potvrdili, svrstava u red zemalja poput Mađarske, Bjelorusije, Rusije ili Sjeverne Koreje, zemalja u kojima oporbe uopće nema ili im pak služi samo kao plastično cvijeće na grobu parlamentarizma. Uostalom, upravo se u tom smislu mogu promatrati i dvije stvari izrečene netom nakon izbora: **Dačićeva** i **Šapićeva** »spremnost« da participiraju u vlasti (iako zajedno nemaju ni četvrtinu mandata koliko ih ima SNS), te Vučićeva »velikodušnost« da, kao nagradu, u iste okvire prigrli i one koji su pristali na njegovu igru, a da pri tomu nisu prešli skoro ni minimum minimuma smanjenog cenzusa od tri posto.

I nije tu problem u SNS-u, ta stranka samo obilato koristi svaku šansu koja joj se ukaže, odnosno koju sama sebi stvori. Nije problem čak ni u građanima koji su se 22. lipnja odlučili za bojkot: čak i oni imaju razloga za slavljenje pirove pobjede zbog činjenice da je u Beogradu glasalo svega 36%, u Subotici 44%, a slična je situacija i u nekoliko drugih većih gradova u zemlji. Problem je u onih 4-5% glasova, koliko su osvojili **Sergej Trifunović, Nenad Čanak, Čedomir Jovanović** i nešto što je sebe predstavilo kao »1 od 5 miliona«. Odlukom da pod ovakvim uvjetima izađu na izbore i na taj način daju legitimitet pobjedi naprednjaka spomenuta je četvorka (uz brojne koalicijske partnere) ne samo žrtvovala vlastiti legitimitet nego i pokazala elementarno nepoznavanje političkih prilika u Srbiji, bar kada je riječ o opciji za koju su se navodno zalagali i na koju su stvarno računali. Ako se za Sergeja i može reći da je u svemu »instant«, od oduševljenja do razočaranja (nedosljednosti svakako) svojih simpatizera, zaista je nevjerovatno da ovakav ishod, i to nakon toliko godina provedenih u politici, nisu mogli predvidjeti »Neša i Čeda«, i svi koji su se na listama zalijepili za njihova imena, nadajući se prije svega ostvarenju osobnih materijalnih ciljeva i sinekura. Rezultati od 0,3 do tek nešto preko 1 posto osvojenih glasova najbolji su im odgovor što o njihovom sudjelovanju na izborima misli onaj dio Srbije koji se odlučio za bojkot i koji i dalje ne pristaje da mu se – umjesto: poslušaj, razmisli, zaključi – serviraju kolektivno pjevanje nacionalnih žalopojki na predizbornim skupovima, mahanje barjacima i kule od karata u zamjenu za činjenice.

O Savezu vojvođanskih Mađara (SVM) i njegovom predsjedniku **Istvánu Pásztoru**, kao i o sličnim strankama nacionalnih manjina s juga Srbije, ne vrijedi puno trošiti riječi: na vlastiti rok političke uporabe sami su dali hipoteku koju su vezali za trajanje SNS-a, a moguće i Fidesza (bar kada je o Mađarskoj riječ). Uostalom, njihova uloga u svemu ovome u posljednjih osam godina je jednako jasna koliko i časna.

Konačno, nakon ovih izbora dvije su stvari koje bi mogle ohrabrivati kada je riječ o budućnosti ove zemlje. Prva je da na sljedećim izborima SNS osvoji bar 96% glasova (uz dva-tri posto SVM-u, a ostatak »pristojnom« Šapiću), a druga da izlaznost bude oko 10%. Tek iz tog mraka možda zasija klica neke zdrave oporbe.

Zlatko Romić

Temeljem članka 63. a Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravak, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US 132/14, 145/14, 83/18 i 31/2019) i članka 89. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019) Tajništvo za građevinarstvo u suradnji s Pokrajinskim tajništvom za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životnog okoliša obavještavaju zainteresirane građane da će od 3. 7. 2020. do 9. 7. 2020. u sobi 204 Stare Gradske kuće biti održana:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

urbanističko-arhitektonska razrada lokacije parcele broj
7443/1 i 7442 k. o. Bajmak
(naručilac projekta *Ravnica d.o.o.* Bajmok)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu od 3. do 9. srpnja 2020. godine, svakog radnog dana od 8 do 13 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara Gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204. Urbanistički projekt se može pogledati i na službenoj internet stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je *Arhitop d.o.o.*, Bačka Topola.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 3. do 9. srpnja 2020. godine.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obaveštenja o javnoj prezentaciji je Katarina Buljovčić.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

Novi granični prijelaz s Hrvatskom

Sot rasterećuje Batrovce i Šid

Nakon 18 mjeseci novoizgrađeni granični prijelaz Sot na granici s Hrvatskom pušten je u rad 15. lipnja. Međunarodni granični prijelaz Sot jedan je od devet prijelaza između Srbije i Hrvatske, i pored graničnih prijelaza Ljuba i Neštin predstavlja jednu od mogućnosti za putovanje stanovnika susjednih zemalja. Novoizgrađeni granični prijelaz značajno će, naročito u vrijeme sezonskih gužvi i praznika, rasteretiti velike granične prijelaze poput Batrovaca i Šida. Njegova modernizacija značit će najprije putnicima, lokalnom stanovništvu, a službenicima carine i policije znatno će poboljšati uvjete rada.

Brži putnički promet

U okviru novog graničnog prijelaza sada se nalaze po dvije prometne trake na ulasku i izlasku iz zemlje, što će značajno ubrzati putnički promet kao i promet praznih kamiona koji na tom graničnom prijelazu znatno brže mogu prijeći granicu sa susjednom Hrvatskom. Samo tijekom prošle godine preko tog prijelaza prešlo je oko 40.000 praznih kamiona i 350.000 putnika. Granični prijelaz je izgrađen u skladu s najvišim standardima i sadrži sve što je neophodno za nesmetano funkcioniranje prometa i efikasan rad graničnih službi. Tijekom njegove izgradnje stari prijelaz je bio izmješten nedaleko od novog. Skoro 20 godina rad pripadnika granične policije i carine na tom graničnom prijelazu odvijao se u teškim uvjetima. Umjesto kontejnera, koji su sve do izgradnje novog objekta bili radno mjesto pripadnicima policije i carinika, napravljen je novi objekt sa svim modernim pratećim elementima. Pregled dokumenta sada se obavlja u natkrivenom prostoru, sagrađene su dvostruke prometne trake u oba smjera, kao i veliki parking za putnička i teretna vozila. Za opremanje i izgradnju graničnog prijelaza iz republičkog proračuna je osigurano oko 150 milijuna dinara bez PDV-a. Sada ulazak u Srbiju izgleda mnogo ljepše, a radni uvjeti su u skladu sa suvremenim standardima.

Unaprjeđenje postojećih kapaciteta

Kako navode u Upravi carina, Vlada Srbije i Ministarstvo financija su u skladu sa strateškim opredjeljenjem da se posebna pažnja

posveti kako tehnološkoj, tako i infrastrukturnoj modernizaciji carinske službe, prepoznali inicijativu Uprave carina da postojeće kapacitete na graničnom prijelazu Sot treba što prije unaprijediti. A što o novom graničnom prijelazu kažu putnici? Prilikom našeg posjeta nismo ih zatekli u velikom broju. Tek nekoliko automobila i kamiona, koji su se nesmetano bez dugog zadržavanja kretali ka granici sa susjednom Hrvatskom.

»Granični prijelaz sada izgleda mnogo bolje nego što je to bilo ranije. Ponosni smo što konačno imamo granični prijelaz kakav imaju i mnoge europske države. Do samo prije nekoliko mjeseci na ovom mjestu su stajali kontejneri koji su kvarili sliku jedne države, ali vjerujem i otežavali uvjete rada policije i carine. Sada je ovo moderan objekt prilagođen svim europskim standardima, a nadam se da će se i promet odvijati mnogo brže nego što je to bilo do sada«, navodi **Zoran Belić** iz Šida.

Ovom cestom često prolaze i mještani šidske općine, te studenti koji često putuju u Novi Sad.

»Brže nam je ovom cestom stići do Novog Sada bez obzira na granične prijelaze nego da idemo preko Iriškog vijenca. Često se dešavalo da budu gužve zbog teretnih kamiona, ali se sad nadamo da toga više neće biti, budući da su izgrađene dvije prometne trake. Da ne govorim o tome koliko ovaj granični prijelaz sada izgleda bolje, funkcionalnije i modernije«, kaže student iz Šida **Filip Žeravica**.

Novim graničnim prijelazom bili su iznenađeni i putnici koji su došli iz inozemstva.

»Za ovaj granični prijelaz konačno možemo reći da ima sve europske standarde koje i zaslužuje. Ne idem često preko njega i nisam dugo bio u Srbiji, ali sam se iznenadio kada sam došao. Osim što stvara ljepšu sliku o državi u koju se ulazi, omogućit će i brži prolaz vozila, pogotovo sada u predstojećoj sezoni«, kaže naš sugovornik iz Münchena.

A u šidskoj općini uskoro će biti završen još jedan granični prijelaz koji će putnicima iz susjednih država omogućiti brži prelazak. Riječ je o graničnom prijelazu Jamena – Račinovci. U tijeku su radovi na sanaciji ceste koja nije bila u funkciji više od 25 godina.

S. D.

Bojkot uspješan, nema više oporbe!

Nadam se da će, dok budete prelistavali u petak *Hrvatsku riječ*, dotle valjda i Republička izborna komisija (RIK) uspjeti prebrojiti glasove, tako da neću pisati o rezultatima nedavnih izbora. Želim podijeliti s vama neke dojmove o nedavnim izborima koji su provedeni na tri razine vlasti i u tri »države«. Zašto govorim o državama: jednu kod nas obično zovu »lažna«, druga je »samostalna« u okviru susjedne države, a treća naša država koja je članica UN, Interpolita itd. Itd., ali zapravo još uvijek nema jasno definirane granice. A država koja nema jasno određene granice, po općim, a i mojim, kriterijima nije prava država. Možda gore navedene činjenice otežavaju rad RIK-a. Pitam se tko i na koji način može transparentno prebrojati pristigle glasove sa »susjednih teritorija«? Kako je određeno tko će biti na popisima tih birača? Navodno, javljali su se »dobrovoljno«?! Još dok se raspravljalo o raspisivanju ovih izbora, mnogim prijateljima sam govorio da će cilj SNS-a biti dvotrećinska većina u Skupštini iz raznih razloga, ali prije svega zbog promjene aktualnog Ustava, koji je donijet pod vrlo upitnim uvjetima a u kojem, među ostalim, odmah na početku, piše: »Srbija je država srpskog naroda i svih građana koji u njoj žive«. O preambuli da ne pričam. Ono što je sigurno je da vladajući SNS ima dvotrećinsku brojku, čak od toga i veći broj mandata. Praktično nema oporbe, jer je druga partija u Skupštini i raniji koalicijski partner, a treća »beogradska« partija koja je ušla, najavila je da će vrlo rado surađivati u vlasti. Ima i manjinskih stranaka, među njima je Savez vojvođanskih Mađara, koji je u proteklom parlamentarnom razdoblju bio koalicijski partner. Vjerujem da »dvostrukom predsjedniku« (države i partije) nije lako, to se vidi i na njemu. Najveće pitanje u budućnosti je koji će biti njegov naredni potez? Što uraditi s tolikom vlašću? Sjetih se jedne poslijeratne zgrade, koju mi je pričao pokojni otac: »Žali se jedan član SK, novopečeni direktor svoje druge, kako je teško voditi tvornicu, kako je teško upravljati s djelatnicima. Drug mu odgovori: 'Ti si htio da tako bude, da tvornica bude tvoja'«. U ovom slučaju radi se, naravno o cijeloj državi, o jednom cijelom narodu.

Retrospektiva izbornog procesa

Ovaj proces mogao bih nazvati i »specijalnom tortom« u kojoj je prva, donja, kora raspis izbora i početak kampanje, u kojoj je oporba, nastala iz krhotina bivše vladajuće Demokratske stranke najavila bojkot izbora, kako bi se pokazao nelegimitet vlasti (vrlo čudan izborni program). Pri tome, smetnuli su jednu činjenicu s uma: da, gledano u postotcima, uopće nije uvjet da se 50% posto upisanih glasača pojavi pred glasačkim kutijama. Manja izlaznost jedino pogoduje manjinskim partijama, jer im je onda niži prirodni prag, što se i obistinilo. Možemo reći da su »mamac« sniženja cenzusa s 5% na 3% mnogi »progutali«, nadajući se »lakoj zastupničkoj plaći« i privilegijima koji uz to

idu. Kao gljive poslije kiše počele su se javljati razne grupacije čudnih naziva »Metla«, »Zavjetnici« Ruska partija, pa i rojalisti. Neki nisu dobili ni onoliko glasova koliko je bilo potrebno da bi se registrirali. Naravno, nisu uspjeli, i glasovi njihovih glasača u najvećoj mjeri pripisani su vladajućoj stranci (po Dontovoj metodi). Objektivno, ovaj potez bio je vrlo lukav i uspješan. Drago mi je da izvorni radikali nisu ušli u sastav zastupnika. Ono što mi je žao je da su se našli u pokrajinskoj Skupštini. Pa da nastavim s opisom »specijalne torte«. Specijalni fil, krema je pojava

Oporba nije dobila ni parče torte

koronavirusa i zabrana okupljanja i izlaska, osim onima koji su vodili nekakvu »kampanju nositelja vlasti«. Skoro nije prošao niti jedan dan, a da se ne otvori put, gradilište, položi temeljni kamen nečeg itd. Glavni akter ovakve kampanje bio je dvostruki predsjednik, a mediji su uredno o ovim događajima izvještavali. Onda je došla gornja kora na tortu. Prekid izvanrednog stanja i službeni nastavak kampanje uz obavezan oprez. Došao je i dan glasanja, čiji rezultat je bio šlag na specijalnoj torti. Ona se zove »do sada neviđena velika pobjeda« za koju je urađeno sve.

Gdje smo bili mi, građani?

Tu prije svega mislim na nas građane Subotice, koji su u nikad manjem broju pristupili na mjesta izbora, negdje oko 45%. Lokalni dvoboj između SNS-a i SVM-a dobila je vladajuća stranka i po svemu sudeći imat ćemo starog-novog gradonačelnika, osim ako glavni šef partije ne odluči drugačije. Nisam mislio da u našem gradu postoje i »rusofili«, jer (neslužbeno) Ruska partija je dobila jedno vijećničko mjesto. Izgleda da su imali neke »dobre interne informacije«, meni nepoznate. Čudno je i to da je u nekim biračkim mjestima brojanje glasova trajalo i poslije ponoći. Neki to tumače nesposobnošću i neiskustvom članova biračkih odbora. Istina, kako sam primijetio, članovi su bili mladi; znao sam samo pripadnike SNS-a iz moje mjesne zajednice. Sada želim da u gradu vladajući SNS, bez »trulih kompromisa« (kako reče aktualni gradonačelnik), ispuni sve što je obećao uoči izbora. Znam iz iskustva da je od obećanja i zamisli dug i trnovit put do realizacije, da ne navodim konkretne primjere – počevši od Paličkog jezera.

Nova staza, stare navike

Drugo lice **SUBOTICE**

Subotica je i od davnina i danas, poput malo kojeg grada u zemlji, poznata po velikom broju biciklista, i po tome je (samo po broju u odnosu na ukupni broj stanovnika) usporediva s mjestascima poput Amsterdama ili Kopenhagena. Problem je, međutim, u našem gradu – za razliku od Nizozemske ili Danske – što je automobila iz dana u dan više, a mjesta za vožnju bicikla, kao da je riječ o neobnovljivim prirodnim resursima, sve manje. Drugim riječima, ta su mjesta uglavnom ostala ista, pa su biciklisti u većini slučajeva prinuđeni voziti se »ravnopravno« s automobilima, autobusima, kamionima, traktorima i sličnim četverokotačima kojih je, kako smo rekli, sve više i više. Uostalom, o tome vam svakodnevno mogu posvjedočiti slike ne samo sa subotičkih ulica (Preradovićeve, Petőfi Sándora, Aleja

maršala Tita...) nego i s Beogradskog ili Somborskog puta prema Žedniku ili Maloj Bosni, recimo, pri čemu ne znaš gdje je rizik veći: u gradu ili na »otvorenom«. Razlog tomu je jasan: Subotica, razmjerno frekvenciji prometa koji se odvija u njoj, nema u dovoljnoj mjeri izgrađene biciklističke staze, a i one koje postoje uglavnom su »Bože sačuvaj«.

U tom smislu zaista je ne samo ugodno iznenađenje nego i ohrabrujuća slika na Kelebiju, mjestu u kom je već godinama također promet i više nego li intenzivan. Naime, po riječima samih mještana, na Kelebiju je zimom završena dionica biciklističke staze na potezu od granice s Mađarskom, pa do nekoliko desetaka metara dalje od katoličke crkve prema gradu u ukupnoj dužini od 2.969 metara. Stanovnici Kelebije na taj način, ako ih neki posao ne vodi prema gradu, mogu se u svom mjestu »biciglovati« k'o sav normalan svijet do mile volje. Subotičanima, pak, treba samo da stignu do kelebijeke crkve i da se osjećaju kao na konju.

A kada ste biciklom već stigli na Kelebiju, i prije no što prednjim kotačem stupite na asfalt biciklističke staze, dočekat će vas ploča na kojoj piše da je to dio regionalnog projekta *Opti-bike* u ukupnoj vrijednosti od 2.181.620 eura, kojim je, bar u ovom dijelu, predviđeno spajanje Tompe sa Suboticom. Dakle, kako smo već rekli, ako ste biciklom iz grada stigli do Kelebije, zašto ne biste put produžili preko granice i vidjeli kako sve to izgleda s mađarske strane. I zaista, prijeđete li tih nekoliko stotina metara

između dva granična prijelaza, odmah prije dva čuvena švercerska marketa naići ćete na nastavak nove biciklističke staze koja vodi sve do samog ulaza u Tompu.

A kako sve to izgleda?, možebitno će se zapitati netko tko se njome još nije vozio. Sama staza, s obje strane granice, zaista je dobra, što je i logično, jer je nova. Osnovna prednost ovakvih staza je u tome što se na njima ne odvija »teški promet«, što joj, pod pretpostavkom da je urađena onako kako to i treba, garantira puno duži životni vijek od bilo koje ceste. Pa ipak, već i nakon prve vožnje lako je uočljivo nekoliko stvari koje kvare sliku ugodne vožnje, oslobođene rizika miješanja biciklista s ostalim sudionicima u prometu. Prva je, recimo, da na pojedinim dionicama na Kelebiju imate dojam kao da bicikl vozite u nekom planinskom mjestu, jer staza slijedi »reljef tla«, koji nije poravnan bar do mjere koja bi omogućila da uspon ili pad na nekim mjestima (kod pravoslavne crkve, recimo) ne bude i do 10%! Druga »zanimljivost« vezana uz ovu stazu je njena zapuštenost, odnosno neodržavanje zelenih površina pored nje. Na pojedinim mjestima, poput lokacija kod katoličke i pravoslavne crkve, trava i korovi svih vrsta po svojoj visini i neuređenosti mogu se ravnopravno natjecati s onim u Gomboškom sokaku (Ulica Petra Drapšina) u samom centru Subotice. Usporedite li sliku s Kelebijom s onom u Hajdukovu ili u Kraljevom Brigu, gdje sami mještani vode računa o uređenju zelenih površina, imate dojam kao da ova mjesta nisu u istoj državi. Ako ste, međutim, pomislili da je slika drugačija kada prijeđete granicu, na žalost, pogriješili ste. »Balkanski mentalitet«, baš poput korova, polako se proširio i na jug Mađarske, jer ćete uz oko tri kilometra staze do ulaza u Tompu naići na isto nekultivirano bogatstvo biljnog svijeta u kom korovi, naravno, vode glavnu riječ. Razmisli li o ovome, čovjeku naprosto postane žao investitora iz Europske unije (85% sredstava je njihovo), jer na takvo što vjerojatno nisu računali, moguće i stoga što na takvo što u svojim sredinama nisu ni navikli. Ali, također nažalost, na to oni već ne mogu utjecati. Da mogu, u nekakvoj fiktivnoj preambuli ugovora, i prije no što izdvoje prvi eurocent, sigurno bi kao uvjet svih uvjeta stajala obveza održavanja biciklističke staze onome kome je poklonjena. Treći feler ove staze, koja u dužini od oko šest kilometara spaja Tompu s Kelebijom, je nedostatak bilo kakvih »pratećih sadržaja« u vidu odmorišta, opremljenih neophodnim alatima za popravak bicikla. Ali... to je samo san kakvog smo na javi vidjeli, recimo u Daruvaru. Konačno, ono što također upada u oči je razmjerno mali broj korisnika ove staze. Kakva god da je, a nije ni toliko loša za naše uvjete, čovjek bi, napose vikendom, očekivao veliki broj biciklista, željnih izlaska u prirodu i rekreacije, jer je s obje strane granice prekrasna šuma.

Ovako, problem s ovom stazom možda je u tome što se treba potruditi da se do nje stigne. Ili možda u mijenjanju navika koje podrazumijevaju da se, napose na kraće staze, prednost daje biciklu a ne automobilu. Ne samo zbog ekologije nego i vlastite sigurnosti i zdravlja.

Z. R.

Događanja *Dužijance* 2020.

Srpanj

1. srpnja – Etno radionica pravljenja tarane, Etno salaš u Đurđinu – 9 sati

5. srpnja – *Dužijanca* u Žedniku, crkva sv. Marka Evanđelista – 10 sati

10. do 18. srpnja – XXXV. Saziv *Prve kolonije naive u tehnici slame*, Galerija *Prve kolonije naive u tehnici slame*, HKPD Matija Gubec Tavankut – 19.30 sati

11. srpnja – *Takmičenje risara*, njiva kraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu – 6.30 sati

12. srpnja – Dječja zahvala Bogu za žetvu, katedrala sv. Terezije Avilske – 10 sati

– *Dužijanca* u Bajmaku, crkva sv. Petra i Pavla – 10 sati

19. srpnja – *Dužijanca* u Tavankutu, crkva Presvetog Srca Isusova – 10.30 sati

21. srpnja – Natjecanje u pucanju bičevima – 19 sati

22. srpnja – Otvorenje *Izložbe s Božjom pomoći*, plato ispred franjevačke crkve u Subotici – 19 sati

– Postavljanje izloga u središtu grada Subotice za natjecanje aranžera izloga – tijekom dana

24. srpnja do 24. kolovoza – Izložba slika s XXIII. Međunarodne likovne kolonije *Bunarić*, HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica – 19 sati

26. srpnja – *Dužijanca* u Maloj Bosni, crkva Presvetog Trojstva – 10 sati

– Konjičke utrke *Dužijanca*, Gradski hipodrom Subotica – 14 sati

Sve eventualne promjene bit će objavljene u našem tjedniku.

Zabrana prometa u Đakovskoj ulici u Subotici

Tajništvo za komunalne poslove, energetiku i promet Gradske uprave Grada Subotice izdalo je rješenje o privremenoj zabrani prometovanja u Đakovskoj ulici u Subotici, i to u dijelu od Ulice Dragojle Jarnević u pravcu Ulice Velebitska, u razdoblju od 20. lipnja do 20. listopada ove godine.

Prometovanje kroz navedenu ulicu privremeno se zatvara zbog realizacije projekta izgradnje kanalizacijske mreže iskorištenih voda u stambenom dijelu naselja Palić.

Izvođač radova bit će u obvezi omogućiti nesmetani prolaz stanovnicima ove ulice za svo vrijeme trajanja radova.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS*, br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Podnositelj zahtjeva »PATENT-CO« D.O.O. MIŠIĆEVO, Vlade Četkovića br. 1 a, Mišićevo, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »LINIJA PRIJEMA I ČIŠĆENJA UZ SILOS ZA ŽITARICE«, zaveden pod brojem IV-08/I-501-152/2020, a koji se planira na katastarskoj parceli 13868 KO Bajmak, Subotica (45.993833°; 19.483927°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 128).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Dr. Nebojša Bohucki, epidemiolog

PANDEMIJA i dalje traje

U Srbiji i dalje ima registriranih novih slučajeva koronavirusa. Nadležni upozoravaju da broj oboljelih zavisi od našeg ponašanja – ključne su mjere zaštite. Po svemu sudeći, trebamo se naučiti živjeti s virusom koji je još uvijek u našem okruženju i da primjenom preventivnih mjera i osobnih zaštitnih mjera nastojimo spriječiti njegov prijenos. Prvi slučaj zaraze koronavirusom u Srbiji otkrili su djelatnici Zavoda za javno zdravlje u Subotici, početkom ožujka ove godine, kod osobe iz Općine Bačka Topola.

O ovoj opakoj bolesti i borbi protiv nje, te o odgovornom ponašanju u smislu primjene zaštitnih mjera, razgovarali smo s epidemiologom dr. **Nebojšom Bohuckim**, rukovoditeljem Odjeljenja za zarazne bolesti subotičkog Zavoda za javno zdravlje.

Uslijed pandemije javio se u svakodnevnom životu i zamor kod građana Srbije koji su se striktno pridržavali zaštitnih mjera i savjeta liječnika. Smijemo li odustati od njih i opustiti se u svezi koronavirusa?

Nema opuštanja, ako se opustimo oboljet ćemo. Ako smo u bliskom kontaktu s nekim tko ima respiratorno oboljenje, a ne-

mamo zaštitnu masku i distancu od dva metra, mi smo potencijalno inficirani. Što smo opušteniji, postoji veća mogućnost da se zarazimo. Pandemija i dalje traje i to je poanta. Sve dok nema jasnog preventivnog sredstva, kao što je cjepivo, dotle trebamo svi biti na oprezu. Dakle, riječ je o kapljičnoj infekciji i kada se pojavi novi agens, kao što se pojavio u prosincu 2019., svi ćemo doći u kontakt s tim virusom. Nemoguće ga je izbjeći, samo je pitanje vremena. Zato je najveći javno-zdravstveni problem i izazov u 21. stoljeću pojava nove kapljične infekcije. Epidemiolozi i liječnici i infektolozi općenito, uvijek se najviše boje takvog događaja. Nama je jasno kada je riječ o kapljičnoj infekciji da je nemoguće izbjeći ovo oboljenje, dok ne nastane cjepivo, a smisao izvanrednih mjera je da se uspori prenošenje bolesti i smanjivanje opterećenja na zdravstveni sustav, prije svega na hospital, intenzivnu njegu i korištenje respiratora.

Zbog čega su pravljene razne vrste »poljskih bolnica«?

Što je problem kada ljudi masovno obole? U tom razdoblju ogromna je »navala« na hospital, a toliko nema mjesta u bolnicama. Zbog toga su i pravljene te razne vrste poljskih bolnica u čitavom svijetu. Nitko nije mogao reći koliki će biti broj obolje-

Jedino preventivno sredstvo je cjepivo, kada govorimo o zaraznim bolestima * Nitko nije mogao reći koliki će biti broj oboljelih od koronavirusa * Struka će imati odgovore kada probleme promatra neko vrijeme, a koronavirus je nešto novo * Nitko nije rekao građanima da se pandemija za sada neće zaustaviti niti je to moguće

lih. Znanost je znanost kada je matematika prisutna. I medicina teži tome da sadrži što više matematike. Inkubacija, to je jedan broj, kažem kvantitativno. Ali nitko nije mogao reći koliki će biti broj oboljelih. Nemamo nikakav izgrađen model koliko će ljudi oboljeti u kratkom razdoblju. Ne znamo. Znat ćemo kada prođe neko vrijeme, najmanje godinu dana od epidemioloških promatranja, jer je znanost zasnovana na činjenicama.

Je li uvođenje izvanrednog stanja i uvođenje određenih ekstremnih mjera opravdano s medicinskog stanovišta?

Nitko ne može u kratkom razdoblju reći koliko će ljudi oboljeti i kakve će biti posljedice; možda su se primjenjivale ekstremne mjere, primjerice, zatvaranje granica. Netko može pitati – kakvog to ima smisla? Jednostavno, odgovornost vlasti u državi je bila velika. Nešto se moralo uraditi, a struka nije imala odgovore. Struka će imati odgovore kada probleme promatra neko vrijeme, a koronavirus je nešto novo.

Kolika je važnost testiranja?

Mediji objavljuju broj oboljelih, ali to ne znači ništa. Ta brojka znači broj registriranih slučajeva, znači onih koji su se obratili liječniku i kojima je uzet uzorak i kojima je potvrđena bolest. Najveći broj ljudi uvijek promatramo kao piramidu, a to je sada u svezi koronavirusa baza bez kliničke slike. Što je teža klinička slika kod ljudi, oni će se prije javiti liječniku, a ako se uzme materijal za analizu, to može biti potvrđen slučaj. Male, sitne brojke, ne odgovaraju realnosti, jer je realno daleko više oboljelih. Testiranje ide kod ljudi koji se žale na nešto. Znači, testiranje ima smisla kod onoga tko je bolestan. Mnogi ljudi bi se željeli testirati, ali ovo je kapljica bolesti. Ako se osoba testira ujutro i ne nađe se virus, to ne znači da se testiranjem već navečer ne bi našao. Test znači nekome tko je bolestan, može li ići doma ili mora u koronaizolaciju. To je smisao testiranja, a ne znatiželja, koja nema nikakvog smisla. Tko je bolestan, završi u bolnici; vidimo zašto ga bole pluća, zbog korone ili nečeg drugog, pa mu damo lijek, za bolest za koju lijek postoji.

Na što nam ukazuju statistički podaci u svezi koronavirusa?

Jako je važno da vidimo koliko je umrlih i tu brojku podijelimo s brojem inficiranih. Ali najveći broj inficiranih mi ne znamo. Obično mi dijelimo broj umrlih s brojem potvrđenih slučajeva. No, taj broj potvrđenih tek je djelić stvarno oboljelih. Dijelimo imenitelj i brojitelj. Tko je umro, to je jasan događaj, ali nije svejedno dijelimo li taj broj sa sto ili tisuću oboljelih. Velika je razlika, a mi ne znamo s kojim brojem treba dijeliti, jer je ovo takvo oboljenje koje ima jako široku fazu. Neke zemlje imaju iskazan visok postotak smrtnosti. Zašto? Oni testiraju samo one osobe koje su ušle u bolnicu. Tako da ako je u bolnici završilo, primjerice, sto njih, a umre deset, reći će se da je loš zdravstveni sustav. Druge države idu na masovnost. Može se testirati mnogo ljudi i pronaći mnogo pozitivnih koji nisu imali kliničku sliku, nego su na

primjer u jednoj tvrtki uzeti brisevi tisuću zaposlenih i tu onda ulazi ona brojka koju ćemo dijeliti s brojem umrlih, s brojem pozitivnih. Smrtnost se prema tim podacima smanjuje. Znači, ide se na masovno testiranje zbog toga da bi se otkrивale osobe bez kliničke slike, pa kad dijelimo broj umrlih s brojem oboljelih, onda je taj postotak sve manji. Zato vlast voli raditi masovna testiranja. Tako se iskazuje mali postotak smrtnosti, kao potvrda dobrog zdravstvenog sustava. Kada podijelimo broj umrlih s ogromnim brojem inficiranih, onda to više nije 2 posto umrlih, nego 1 ili 0,5 posto. Kaže se da je mala smrtnost i vlast je O. K. Treba bit jako oprezan spram takvih pokazatelja kada se tumači epidemiološka situacija. Mnogo toga treba pogledati, tko je sve testiran, jesu li bolesni ili bez kliničke slike, u kom razdoblju je testiranje izvršeno, koje su uzrasne skupine testirane, jesu li svi jednako zahvaćeni ili samo radno aktivni ili i starija populacija. U analizi koja se država koliko dobro borila protiv koronavirusa treba sve to sagledati, a ne tek parcijalno.

Hrvatski Stožer civilne zaštite donio je odluku kojom se od 15. lipnja, s obzirom na dobru epidemiološku situaciju, omogućava održavanje sportskih natjecanja uz prisutnost gledatelja. Kako komentirate ovu odluku?

Na sportskim natjecanjima ljudi su jako glasni. Okupljanja kao takva nisu problem, ako se koristi maska, mada je posjet kazalištu ili kinu nešto drugačiji. Na utakmicama se više, pa je onda moguće i jače širenje kapljica. Jest da otvoreni prostor smanjuje vjerojatnoću zaraze zbog strujanja zraka, ali ako je taj dan suh, te kapljice jako daleko prodiru. Mislim da je ta odluka donijeta prerano.

Je li javno zdravstvena tema i politička tema?

Jest. Nitko nije rekao građanima da se pandemija za sada neće zaustaviti niti je to moguće. Treba to otvoreno reći građanima, ali nema tko to reći. U osnovi je svaki zdravstveni problem i politički problem zato što je javno zdravlje nešto što pogađa najveći broj građana, najveći broj glasača koji će sudjelovati na političkim izborima. A kada se nešto negativno dogodi što se ne može zaustaviti i riješiti, onda je za to kriva vlast, koja god bila. Koliko god ima država u svijetu, toliko je i vlasti koje su krive za sve što se događa u tim zemljama. Oporba će naravno uvijek reći da ona može bolje. Tako da je uvijek javnozdravstvena tema i politička tema. I sad ovdje neki vjeruju kako epidemiolozi nešto prikrivaju, jer se vjeruje u spregu vlasti i epidemiologa. Vidite, svatko je ličnost za sebe, politika je promjenjiva, političari su od danas do sutra, a mi smo liječnici do kraja života. Govorim o problemu koronavirusa otvoreno. To je problem koji je nezaustavljiv do pronalaska cjepiva, jedini izlaz je u njemu. A kada bude došlo cjepivo, onda će neki govoriti da im ne treba i da je to neka urota. To je jedan planetarni fenomen.

Zvonko Sarić

Nestaju li salaši i salašari (I.)

Ruinirani salaši i nada u oživljavanje

Ruinirani salaši slika su sončanskog atara danas. Nekolicina entuzijasta još uvijek održava ova specifična obiteljska imanja, a salašima se vraćaju i pojedini ljubitelji prirode, poglavito starije dobi. Nadu u oživljavanje salašarske tradicije daju i pojedinci mlađe dobi, međutim, izuzetno su rijetki. Prije šezdesetak godina sončanski atar je bio pun ovih paorskih nastamba.

Sirotinjska utočišta

Žitelji Sonte, sve do druge polovice XX. stoljeća, bili su slabo obrazovani i u većini su tvorili nadničarsku sirotinju. Vlastite obradive zemlje baš i nisu posjedovali puno. Iz generacije u generaciju, nakon smrti oca, djeca su je dijelila na *paklije*, pa su se ionako sitni posjedi i dalje usitnjavali. Naslijediti bilo kakav dio grunta u selu bio je san mnogih mlađih domaćina, a ukoliko bi se taj san ostvario, odmah se planirala gradnja kuće. Ukoliko u ostavštini roditelja baš i nije bilo grunta u selu za sve sinove, kuća bi se gradila na naslijeđenom sitnom posjedu, makar i *poliću*, bilo gdje u ataru. Stoga je Sonta tih godina bila okružena velikim brojem salaša. Materijala za gradnju kuća nabijača bilo je na svakom koraku, a što je najbitnije, u najvećoj mjeri bio je i besplatan. Majstori nisu bili skupi, trebalo je platiti samo jed-

noga koji je imao opremu i vodio posao, ostali su dolazili raditi na mobu. Nije bilo problema ni oko plaćanja toga jednoga majstora. Ukoliko poručitelj posla nije imao novaca, s majstorom bi se dogovorio za plaćanje u naturi. U Sonti i sončanskom ataru kuće su na ovaj način građene do konca šezdesetih godina XX. stoljeća, kad je u SFRJ zakonom propisana gradnja objekata za stanovanje od tvrdih materijala. Za te godine vezano je i polaganje smanjenje broja aktivnih salaša i njihovo postupno nestajanje. Tom procesu najviše je pridonio tehnološki napredak. Polupismena, nadničarska sirotinja polako se okretala školovanju, izučavanju zanata koji su bili obuhvaćeni obrazovnim sustavom, upošljavanju, a već od ranih sedamdesetih i masovnijim odlascima na rad u inozemstvo. Za te godine vezane su i kupovine kuća u selu od imućnijih salašara, kasnije i od salašarske sirotinje, kojoj je netko od ukućana bio u pećalbi. Tako su mnogi salaši ostali bez stanara, o čemu danas svjedoče jedino jedva vidljive ruševine obrasle zelenim oazama šiblja i drveća.

Gradnja salaša

Materijala za gradnju salaša, zemlje, drveta i trske, bilo je u ataru na svakom koraku i što je sirotinji bilo najbitnije, sve je bilo besplatno. Tada je u Sonti egzistiralo nekoliko majstora s opremom za nabijanje zidova kuća. Ni angažman nekoga od njih financijski nije bio odveć zahtjevan. Ukoliko domaćin nije bio u stanju platiti novcem, padao bi dogovor za protuvrijednost u naturi ili u radovima poput okopavanja ili berbe kukuruza. Zemlja za nabijanje zidova iskapala se u zadnjem dijelu budućeg dvorišta. Za naboj se rabila suha zemlja iz gornja dva sloja, crnica i ilovača. Pijesak nije bio uporabiv zbog pojačanoga svojstva osipanja. Na lokaciji buduće kuće voditelj posla bi prvo razmjerio i omeđio fundament, a potom bi se kopalo pedesetak cm u dubinu. Ukoliko bi gazda uspio osigurati, što se rijetko dešavalo, u iskopinu bi se slagale opeke. Ukoliko ne, onda bar cerpić. Između svaka dva sloja opeka ili cerpića posipana je usitnjena zemlja koja je služila kao vezivo, a ukoliko domaćin nije mogao osigurati opeke ili cerpić, fundament bi se nabijao od zemlje. Ukoliko bi bilo do-

Salaš Jakšić

voljno fosni za kalupe, svi zidovi nabijali bi se iz komata, kako bi se izbjeglo kasnije međusobno odvajanje. Ukoliko ne, nabijali bi se pojedinačno, a eventualne kasnije pukotine lako bi se sanirale blatom i vapnom. U pripremljene kalupe s maljevima je ulazilo nekoliko ljudi, koje bi majstor odabrao. Dvojica prvih nabijali su *rimpošima*, samo zemlju pored dasaka, jedan vanjske, drugi unutarnje rubove budućega zida. Kad bi se nabio sloj zemlje od desetak cm, majstor bi stavljao sloj tanke trske, a nakon nekoliko takvih slojeva, cjelovita konstrukcija fosni na *tamac* bi se podizala i tako do potrebne visine. Zemlju za naboj kopalo bi nekoliko ljudi, a od jame do mjesta nabijanja prenosile su je, u prikladnim posudama, obično žene i starija djeca. Zemlja je prenošena u *karlicama* i dodavana je ljudima koji su je istresali u kalupe, pred one koji su nabijali zidove. Osim majstora, voditelja posla, nitko više nije bio plaćen; dolazilo se raditi na mobu. Zid se nabijao u cijelosti, bez ostavljanja šupljina za vrata i prozore. Ove šupljine sjekirama su probijane nakon skidanja kalupa. Probijala bi se dva otvora za pendžere, u dosta slučajeva samo jedan, a iz ganka otvor za pendžerčić na velikoj sobi, za vrata u kujnu i za pendžerčić na sobici. Iz kujne se ulazilo u pridnju sobu i u sobicu, tako da se i na prednjem i zadnjem zidu probijalo otvore za vrata. Na salašima nisu rađeni veliki prozori. Salašarima nije bilo neophodno puno svjetla, a mali prozori su im bili praktični zbog kasnojesenskih i zimskih, u ataru vrlo snažnih i hladnih vjetrova. Nabijanje zidova jednog prosječnog, nevelikog salaša, obično bi trajalo 4-5 dana. Na nabijene zidove postavljala se krovna drvena konstrukcija i trščani krov. Kad bi krov bio završen, ubacivali bi se prozori i vrata, a zidovi bi se omazali blatom i oličili. Stoga su se, pri svakom izlasku iz sela, na koju god stranu pogledali, u ataru bijelile mnoge točke, poput nemarno prosutih bisera.

Uređivanje do useljenja

Na nabijene zidove trebalo je što prije postaviti krov, kako iznenadna kiša ne bi graditeljima pokvarila račune i domaćinu radost. U procesu postavljanja krova prva faza bila je izrada drvene konstrukcije. Drva za građu domaćin bi osigurao u neposrednoj okolici, dakako besplatno. Građi je potrebno godinu i pol do dvije za sušenje, jer ukoliko bi se rabila sirova, osobito grede i tetive, procesom sušenja bi se krivile, tako da bi se strop vremenom ispućio. Upravo stoga na velikom broju najstarijih salaša strop visi. Prigodom gradnje kuća u selu domaćin bi za obradu i postavljanje drvene građe angažirao tesara; na salašu su to radili poglavito sami domaćini ili netko od bliske rodbine, vičan drvodjeljskim poslovima. Grubo obrađene grede stavljale su se na zidove, uporedno, na međusobnoj razdaljini od 1 do 1,20 m. Uzdužno, po sredini prostorije, ispod greda bi se stavljala tetiva, koja je bila puno deblja od njih, a čija je funkcija bila sprječavanje krivljenja stropa. Na grede bi se poprečno polagao

Salaš Domić

sloj trske uvezan u snopiće promjera od desetak cm. Trska bi se postavljala tako što bi se počelo od prednjega dijela objekta. Deblji kraj snopića bio bi okrenut naprijed, a naredni red slagao se tako da se snopići međusobno preklapaju, u duljini od 30 do 50 cm, na metlici. Trska se postavljala čvrsto uvezana i snopići su dobro nabijani jedan uz drugoga, kako se strop ne bi *žicko*. Ovakav strop dalje se obrađivao zidarski. Na grede su se spajali rogovi, skraćeni na potrebnu duljinu. Za rogove su birana tanja stabla, što ravnija, kako se ne bi morala tesati. Za krov od trske rogove bi se postavljalo na svaku drugu gredu. Na sljemenu bi se međusobno spajali žljebljenjem i čepovanjem, a na učvršćenje rogove poprečno bi se stavljale motke od vrbe ili jasena, međusobno uporedne i na potrebnom razmaku, a bile bi podloga za trščani krov. Za izradu krova gazda je morao pripremiti kvalitetnu trsku. Nekada davno, prije prokopavanja mreže odvodnih kanala, na ovim prostorima su bile velike površine pod ritovima i močvarama, a to je bilo carstvo trske. Nije se nikoga moralo pitati, nije se nikome ništa plaćalo, a i ovoga materijala bilo je u izobilju na dohvata ruke. Trska se kosila zimi. U kasnu jesen dostizala bi punu zrelost, o čemu bi svjedočila zlatno-žuta boja i gola stabljika, na čijem vrhu je bila metlica. Radilo se u najnepovoljnijim uvjetima, u vodi, na niskim temperaturama i često po izuzetno hladnom vjetru. Kako je bilo poželjno da trska u fazi izrade bude skroz suha, najkvalitetniji krovovi radili su se ljeti, po najvećoj vrućini i suši. Ukoliko bi trska bila mokra, krov bi se brzo ruinirao ili bi brzo počeo prokišnavati, jer bi gnjlilo iznutra. Ovaj dio posla radili bi ljudi koji su ga naučili od predaka, a ni zanimanje krovopokrivača trskom nikada nije bilo niti u jednom obrazovnom sustavu. Nakon postavljanja krova, vrata i prozora dalje uređenje, mazanje blatom i ličenje vapnom obavljali bi domaćini, uz pomoć šire obitelji. U tako pripremljen objekt ponosne gazde bi se uselili i tako započeli svoj salašarski život. Okućnicu bi ogradio i sve pomoćne objekte izradio domaćin u doglednom vremenu.

Ivan Andrašić

Neuzina i njezina okolica danas

Selo zagrljeno Tamišem

 Stari Tamiš

Današnja Neuzina se ne nalazi na važnom putu, nema ni koga tko bi njezino ime pronosio niti iz nekog posebnog razloga promovirao. Njezini stanovnici, a po posljednjem popisu bilo ih je 1.256, ne čine se pretjerano zainteresiranim da rade na poboljšanju ovakve sumorne slike nego radije, uronjeni u krajolik Banata, rade svoje svakodnevne poslove, predano i istrajno. Ipak, za vojvođanske je Hrvate Neuzina simbolično mjesto, jedno od triju koja su, u današnjem vojvođanskom Banatu nosila do prije stotinjak godina u svojem imenu pridjev »hrvatski«. Materijalnih ostataka povijesti neuzinskih Hrvata u ovom selu i nije tako malo, i još uvijek opstaju. Hrvata je daleko manje, nešto više od prstiju jedne ruke. Možda bi se, ipak, ne samo zbog njih, vrijedilo zaputiti u srednji Banat.

Od početka XIX. stoljeća

Neuzina je, kako navodi istraživač povijesti banatskih Hrvata **Dalibor Mergel**, naselje nastalo u XVII. stoljeću, a ime je prema predaji dobilo po lokalnom turskom zapovjedniku zvanom **Neuzin-beg**. Hrvati u Neuzinu dolaze iz istih razloga kao i njihovi sunarodnjaci koji su nastanili obližnju Boku, te nešto sjeverniju Klariju. Oni su ovdje došli na posjede koje im je dodijelio zagrebački biskup **Maksimilijan Vrhovac** u zamjenu za imanja u Turopolju i povlastice bez kojih su negdašnje plemićke obitelji ostale. Hrvatskim obiteljima **Berković, Ilijević, Matanović, Mikšić, Novaković, Radošević, Bedeković, Parčetić, Crnolatic** i **Kovačić**, koje su početkom XIX. stoljeća došle u Neuzinu, dodijeljeno je 10 tisuća jutara zemlje, a već početkom tridesetih godina XX. stoljeća imali su samo 1.800 jutara u svojim rukama.

Vremenom se neuzinski Hrvati osamostaljuju od uprave u nedalekoj Boki i 1850. godine stvaraju svoje naselje, Hrvatsku Ne-

uzinu, što je bilo službeno ime sela sve do razdoblja između dva svjetska rata. Podatci o broju stanovnika iz 1869. govore da ih je bilo skoro tisuću, a 1931. tamo je popisano tek 450 žitelja. Godine 1921. u Hrvatskoj Neuzini živio je 181 Hrvat. Po posljednjem popisu bilo ih je 13. Isprva je u Neuzini postojala i hrvatska škola, a držalo se i do toga da svećenici moraju dobro govoriti hrvatski, jer je to bio jedan od liturgijskih jezika katoličke župe. Tako je zabilježeno da je župnik u Neuzini između dva rata bio Subotičanin **Matija Tomašić**. U mjesnoj školi su tih godina predavali vrsni učitelji poput **Josipa Monasa** i **Bogdana Krmpotića**, dok je svoje članove u selu imalo i Hrvatsko književno društvo svetog Jeronima. Jednim od najznamenitijih Neuzinaca može se označiti **Aleksandar Berković** (1859. – 1937.). On je bio svećenik koji je kao župnik u naseljima s hrvatskom populacijom u okolici Temišvara i Karaševa dobio epitete dobrog duhovnog pastira i vrijednog kulturnog djelatnika, a velike zasluge mogu mu se priznati i kad je riječ o buđenju nacionalne svijesti tamošnjeg hrvatskog življa.

Puna crkva natpisa na hrvatskom

Crkva Snježne Gospe u Neuzini sagrađena je 1895. godine, no samostalna je kapelanija gotovo od vremena doseljavanja Hrvata, od 1801. godine. Iako su u početku u potpunosti župu sačinjavali vjernici Hrvati, vremenom su se u nju doseljavali i Mađari i Nijemci. Službeno, liturgijski jezici u župi su i dalje mađarski i hrvatski, no župni upravitelj o. **Elias Ohoiledwarin** kaže da se hrvatski više ne koristi niti u jednom dijelu mise, iako je u župi ostalo mnoštvo liturgijskih knjiga na hrvatskom jeziku. »Svi vjernici koji nedjeljom dolaze na misu su Mađari. Zapravo, oni su mi rekli da je u selu ostala samo jedna hrvatska obitelj,

Postajalište križnog puta u neuzinskoj crkvi

no ne znam koliko članova ona ima. Ipak, sve postaje križnog puta imaju natpise na hrvatskom, a križ koji je izgrađen ispred crkve sagradila je hrvatska obitelj **Berković-Mikšić** i na njemu je također posvetni natpis na hrvatskom jeziku», kaže o. Elias. On pripada redu otaca verbita, a administrator je u neuzinskoj župi od 2019. godine. Iako je rođen u Indoneziji, školovao se u Mađarskoj i SAD-u, i pripada mađarskoj provinciji ovoga reda, a u Banat je došao po pozivu zrenjaninskog biskupa **Ladislava Nemet**a, njegovog redovničkog subrata.

U okolini sela, osim križa ispred crkve, nalazi se nekoliko katoličkih sakralnih spomenika, no bez natpisa. Najviše o negdašnjem životu neuzinskih Hrvata u selu svjedoči katoličko groblje.

Riba s Hrvatske utrine

Šaran bi mogao lako biti glavni neuzinski brend. Na južnom obodu sela, na mjestu na kome su se nekada nalazile pustare na kojima se napasala stoka i guske, na lokalitetima Hrvatska utrina i Skvržija, sve ušća rječice Brzave u Tamiš, iskopan je 1994. godine ribnjak *Sveti Nikola*, koji je, simbolički, dobio naziv zaštitnika ribara u pravoslavnome svijetu, na čiji se liturgijski spomen kod ovdašnjih pravoslavaca konzumira najviše šarana. Hrvatske

utrine, osim u topografskim mapama, više nema, nalazi se pod vodom, no zato su na ovdašnji ribnjak doletjele ptice kojih nikada tu nije bilo: orao štekavac, crna roda, žličarka, ibis, brojne divlje patke, guske i labudovi i tko zna što još. I za njih je razlog isti: obilje ribe i drugih životnih pogodnosti. Izgled krajolika se promijenio, ali je selo dobilo novu šansu. Pristupačnost ovih terena i blizina ostalih vodenih staništa i okolnih slatinskih livada koje su za sada preživjele »poribnjačivanje«, uz prisutnost rijetkih ptica, dobra je prednost za ekološki turizam. Naime, ribnjaci se nalaze i »preko puta«, na desnoj obali Tamiša, kod Botoša, Sutjeske i Sečnja, a jedan manji se nalazi i između Sečnja i Neuzine, na lijevoj tamiškoj obali. U posljednjih tri i pol desetljeća mnoge potamiške utrine su nestale i na njima su izgrađeni ribnjaci, kojih, zahvaljujući još uvijek čistoj vodi iz Tamiša, ima na više od 2.000 ha u okolici.

Druga vodena pojava prirodna je i vezana za nemirnu ćud Tamiša, koji je ovdje u povijesti vrlo meandrirao, ali je nekoliko puta i bio presijecan. Sedam Starih Tamiša, nekadašnjih tokova, ostalo je i danas kraj Neuzine, a oni zatvaraju u sebe krajolike koji se obično zovu »budžacima«. Tu su još uvijek neuzinski pašnjaci. U ovome se potamiškom selu može promatrati davnašnji, tipično banatski, prizor: krave ujutro pastiri vode na pašnjake, a one se navečer vraćaju tako da same znaju u koju otvorenu kapiju ući. Gdje su krave i pašnjaci, tu su i rode: u selu ima više od 20 gnijezda, no, njihovo prisustvo u neuzinskome slučaju nema, nažalost, značenje koje mu često pripisujemo.

Neuzinski su tereni, Tamiš i »kubici« (jamure nastale iskopavanjem materijala za izgradnju nasipa) vrlo povoljni za ribiče. Nasip pokraj rijeke prohodan je za pješake. U obližnjoj Sutjesci se nalazi čuveni riblji restoran, gdje se služi odličan paprikaš s ribom bez kostiju. No, ima li ih koji bi poslušali zov i mirisali mirise ove rijeke i krajolika pokraj nje i posjetili ih? Ako ih ima, u Neuzinu se ulazi kada skrenete s magistralne ceste Zrenjanin – Vršac, odmah nakon silaska s mosta na Tamišu kod Sečnja.

M. Tucakov

Župna crkva Snježne Gospe

PROGR PROFESIONALNE „Gdje Poći

~~GIS~~

TKO

7. razred osnovne škole (cjelovita nastava i elementi koji nisu imali mogućnost cjelovite nastave)

3. razred srednje škole (bar jedan ciklus završen na hrvatskomu jeziku)

CIH

Profesionalna or
ciranje promišlja
ka pred završn
osnovne i sredn
izbora svojega p
puta.

Uz profesionalno testiranje predviđene su i brojne zanimljive radionice (*Linija života, Put sposobnosti, Ja za 10 godina, Božji plan za moj put, Moj poziv, Doprinos zajednici s mojim talentima...*) kao i svakodnevna sv prigoda za razgovor sa psihologom, pedagogom, svećenikom, vršnjac kraju dana opuštanje, druženje i zabava.

Uz potporu:

- Pokrajinskoga tajništva za obrazovanje, propise upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
- Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske
- Osječko-baranjske županije
- Hrvatskoga prosvjetnog društva Bela Gabrić

Udio u cijeni p
plaćaju učenice

PROGRAM NE ORIJENTACIJE oči Sutra?"

HPD „BELA
GABRIĆ”

ILJ

orijentacija i ini-
šljanja kod učeni-
ršnim razredom
ednje škole radi
a profesionalnog

nice i debate
Moja obitelj i
a sveta misa,
njacima, a na

ZADACI

Pomoći učenicima u:

- promišljanju na njihovom profesionalnom putu
- otkrivanju vlastitih sposobnosti, interesa i crta ličnosti
- upoznavanju s mogućnostima izbora
- promišljanju na temu osobnoga doprinosa našoj zajednici
- izdvajanju vremena za važnu odluku u životu.

7. razred
21. 8. – 26. 8. 2020.
Domus Pacis, Horgoš

3. razred srednje škole
3. 8. – 8. 8. 2020.
Domus Pacis, Horgoš

U cijenu je uračunat:

- prijevoz do Horgoša
- pet punih pansiona (noćenje i ishrana)
- profesionalno testiranje
- materijali za osobni portfelj

ni programa koji
enik: 5 500,00 din

Kontakt osoba:
Nataša Stipančević
+381 64 6590 832

Bunjevci bez granica ove godine u Somboru

SOMBOR – Ovogodišnja manifestacija *Bunjevci bez granica*, koja okuplja udruge bunjevačkih Hrvata iz Srbije i Mađarske, bit će održana u Somboru, a domaćin će biti tamošnji HKUD *Vladimir Nazor*. Tim povodom prošloga je tjedna u Somboru održan sastanak vezan za organizaciju manifestacije, na kojem su sudjelovali predstavnici HNV-a i udruge *Nazor*. Na sastanku je bilo riječi o mogućem datumu održavanja manifestacije, budući da je zbog izvanrednog stanja došlo do pomjeranja prvobitno utvrđenog datuma. Osim toga, razgovarano je i o modusima financiranja manifestacije. Naime, sredstva za ovu manifestaciju osigurana su putem natječaja Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske na koju je aplikaciju poslao HNV. Osim za manifestaciju *Bunjevci bez granica*, na inicijativu vijećnika i udruga koje organiziraju manifestacije *Srijemci Srijemu* i *Šokci i baština*, ove godine su HNV i Fondacija *Cro-Fond* aplicirali za sve tri spomenute manifestacije.

HNV / H. R.

Odgođena proslava 10. obljetnice HKD-a Šid

ŠID – U petak, 19. lipnja, svečano je obilježen crkveni god župe Presvetog srca Isusova u Šidu. Svečanost je počela misnim slavljem u crkvi Presvetog srca Isusova koje je predvodio župnik domaćin **Nikica Bošnjaković**. Svake godine na blagdan Presvetog srca Isusova, HKD *Šid* obilježava svoju obljetnicu. No, ovoga puta, iako se radi o 10. obljetnici, zbor korona pandemije nisu pripremali ništa veliko.

»Planiramo proslaviti obljetnicu početkom rujna i nadamo se će situacija do tada biti pod kontrolom. Također planiramo pozvati sve one koji su na bilo koji način pomogli rad Društva, da im uručimo zahvalnice i prigodne darove«, kaže predsjednica udruge **Zorica Šafarik**.

Do tada će se, kako je kazala, članovi udruge spremati kako bi široj javnosti mogli predstaviti sve ono što su do sada naučili.

S. D.

Sabor u Nazoru

SOMBOR – Godišnji sabor HKUD-a *Vladimir Nazor* iz Sombora bit će održan u nedjelju, 28. lipnja. Izvješće o radu podnijet će pročelnici sekcija i Savjeta za kulturu, kao i predsjednik Društva. Sabor će biti održan u velikoj dvorani Hrvatskog doma, a početak je u 10 sati. Ukoliko ne bude prisutan dovoljan broj članova Društva, Sabor će biti održan sat kasnije bez obzira na broj prisutnih.

Z. V.

Izložba Cilike Dulić Kasibe u Subotici

SUBOTICA – HLU *Croart* iz Subotice organizira izložbu slika **Cilike Dulić Kasibe** u povodu 60 godina njezinog umjetničkog

rada i 88 godina života. Izložba će biti otvorena u ponedjeljak, 6. srpnja, u izložbenoj galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici, s početkom u 19 sati. Izložbu će otvoriti povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović**. Izložena djela moći će se pogledati do 19. srpnja 2020. godine.

Webinari hrvatskog folklora

ZAGREB – Zbog korona epidemije, Hrvatska matica iseljenika za sve seminarce i polaznike Matičine Škole hrvatskog folklora (ŠHF) te članove amaterskih KUD-ova u iseljeništvu priprema vikend webinare koje će voditi voditelji ŠHF i koji će obuhvatiti teme vođenja tamburaškog i plesnog folklornog ansambla te narodnih nošnji i pjesama. Svi zainteresirani koji se žele uključiti mogu poslati mail s osnovnim podacima na mail folklor@matiz.hr kako bi im poslali link na webinare. Teme i datumi webinarima bit će pravovremeno najavljeni putem Facebook-a i web stranice HMI-ja. Za sve polaznike webinarima su besplatni, najavljuju organizatori.

Žigmanovljeva priča u finalu *Lapis Histriae*

UMAG – Na 15. Međunarodni književni natječaj za kratku priču *Lapis Histriae*, koji organizira *Forum Tomizza*, na temu *DOMOVINA D.D.* pristigao je 121 tekst na hrvatskom, slovenskom, talijanskom, bosanskom, srpskom i crnogorskom jeziku. Žiri je odlučio da nagradu dobije **Fuad Hrustić** za priču *Mladi lososi*.

U užem izboru za nagradu bile su priče: **Nitko Ante Storića** (Šibenik), **Toni Mime Juračak** (Sisak), *Bezdomnost u trnju stranputica* **Tomislava Žigmanova** (Subotica), *Selmin nišan* **Alene Begić** (Ljubljana), *Azaleje u mom vrtu* **Marijane Čanak** (Novi Sad) i *U riječi sve ne stane* **Željka Funde** (Varaždin).

Zbog epidemije koronavirusa, međunarodni susret književnika *Forum Tomizza* nije se mogao organizirati ovog svibnja u Trstu, Kopru i Umagu. Organizatori se nadaju da će manifestacija ipak biti organizirana na jesen.

(ZKVH)

Priskakanje Ivanjske vatre u Tavankutu

TAVANKUT – U povodu blagdana sv. Ivana Cvitnjaka, u subotu, 27. lipnja, u 20 sati, u Tavankutu će biti organizirano »Priskakanje vatre«. Običaj će biti upriličen ispred Etno salaša *Balažević*, a organizator je HKPD *Matija Gubec*.

Festival dječjeg folklora u Tavankutu

TAVANKUT – XXIV. festival dječjeg folklora i stvaralaštva *Djeca su ukras svijeta* bit će održan u nedjelju, 23. lipnja, u Tavankutu, na ljetnjoj pozornici Etnosalaša *Balažević*. Program počinje u 18 sati, a organizator je HKPD *Matija Gubec*.

Monografija o šokačkim Hrvatima i topoteka predstavljene i u Baču

Sačuvana baština predaka

Nakon Monoštora, Sonte i Berega, monografija *Tradicijska baština, identitet i migracije bačkih Hrvata Šokaca* predstavljena je i u Baču, u utorak, u tamošnjem Franjevačkom samostanu. Predstavljanje je organizirao Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata koji je sunakladnik ove monografije uz Filozofski fakultet i FF-press iz Zagreba. Ovo kapitalno djelo na oko 700 stranica plod je istraživanja koje su u radoblju od 2014. do 2018. provodili studenti etnologije i kulturne antropologije Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a pod mentorstvom prof. dr. sc. **Milane Černelić**.

Zahvala kazivačima

Na predstavljanju je ocijenjeno kako bi mnoge od obrađenih tema u knjizi, bez ovih istraživanja, bile nezapisane i zaboravljene. Ova i ranija slična monografija o bunjevačkim Hrvatima naišle su na dobar prijam, ali i na nagrade u kulturnom prostoru hrvatske zajednice u Srbiji. Projektu monografije o Šokcima odazvalo se

vanja je kada knjiga dođe do čitatelja, pa tako i do kazivača koji su sudjelovali u tome», kaže **Katarina Čeliković** iz ZKVH-a.

Jedna od bačkih kazivačica **Marija Vuković** kaže kako joj je drago što je imala priliku sudjelovati i pomoći ovaj projekt.

»Ponos je držati ovu knjigu u rukama, da je ono što polako nestaje sada zabilježeno, da recimo moja mlada nećaka koja je večeras sudjelovala u programu kao recitatorica, pokazuje interes i ljubav prema naših običajima i tradicijskom ruhu. U Baču je jako malo starih koji poznaju ovu tematiku, mlađi odlaze. Pokretanjem lokalne udruge ta baština naših predaka je malo oživljena, a ja se posebno zanimam za staro ruho; ponosna sam što sam i ove godine sudjelovala u procesiji za blagdan sv. Antuna«, kaže ona.

Virtualni muzej

Također, predstavljen je i projekt topoteke *Baština Hrvata u Srbiji*, virtualnog muzeja arhivske građe, u prvom redu fotografija vezanih za ovu zajednicu. U tom smislu, najavljen je i novi susret sa zainteresiranim mještanima koji posjeduju i žele kroz ovaj projekt s javnošću podijeliti tu vrstu građe iz svojih osobnih arhiva.

»Topoteka je način da se prezentira, ali i trajno sačuva lokalna baština koja se čuva u osobnim arhivama. Projekt je naišao na dobar odziv, tako da za sada imamo oko 470 postavljenih fotografija iz različitih mjesta i još stotinjak u fazi obrade. Sve skenirane i objavljene fotografije dio su europske arhivske mreže, dostupne međunarodnoj javnosti. Na ovaj način, fotografije i druga građa sigurno su sačuvani za naredne generacije«, kazao je **Josip Bako** iz ZKVH-a.

Domaćini predstavljanja knjige i topoteke bili su UG *Tragovi Šokaca* na čelu s predsjednicom **Stankom Čoban** i gvardijan Franjevačkog samostana fra **Josip Špehar**. I udruga i fra Špehar aktivno pridonose očuvanju kulturne baštine Hrvata u Baču.

»Monografija nam znači jako puno. Bilo je ,pet do dvanaest' da se neki sadržaji zapišu, jer je kod nas u Baču sve manje starih, a neki od kazivača su se teže opredijelili za razgovor sa studentima dok nisu vidjeli da to nije neki bauk. I topoteka je vrijedan projekt, drago nam je što ćemo i u tome sudjelovati i što će sva ta građa biti na jednom mjestu sačuvana«, kaže Stanka Čoban.

D. B. P.

petnaestak kazivača iz Bača, a obrađene su različite teme poput tradicijskih obrta i vještina, prehrane i narodne medicine, značajke šokačkih kuća nabijača, odijevanja i narodne nošnje, običaja... Uz zahvalu na suradnji, svim kazivačima ovom je prilikom (izravno ili posredno) uručen besplatan primjerak knjige.

»Knjige ne bi bilo bez kazivača iz lokalnih sredina koji poznaju, vole i skrbe za očuvanje kulturne baštine. Pravi završetak istraživanja

Katolička crkva na Facebooku

U trećem dijelu feljtona posvećenom predstavljanju hrvatskih institucija i organizacija u Vojvodini, odnosno Srbiji, na društvenim mrežama donosimo najbrojniju skupinu prisutnu na Facebooku, koju čine crkve, župe, redovničke, odnosno molitvene zajednice, svjetovni redovi, molitveni pokreti i dr. Katoličke crkve s područja Subotičke i Srijemske biskupije, Beogradske nadbiskupije i Banata.

Na popisu sastavljenom za potrebe *Strategije informiranja na hrvatskom jeziku u RS* na čijoj izradi rade članovi i suradnici tima Hrvatskog nacionalnog vijeća formiranog za ovu svrhu, nalazi se njih 66 koji imaju svoju internetsku ili Fb stranicu, odnosno Fb grupu, od čega najviše na području Subotice (21), potom Sombora (7), Novog Sada (5), Indije (4), Petrovaradina (4), Beograda (3), Beočina (3), Rume (3), Bača (2), Šida (2), a ima ih i u Sonti, Kuli, Bačkoj Palanki, Srijemskoj Mitrovici, Zemunu, Staroj Pazovi, Novim Banovcima, Zrenjaninu i Pančevu.

Da se nešto što je tradicionalno i viševijekovno može »uhvatiti pod ruku« i držati korak sa suvremenim tendencijama, pokazuje podatak da je od navedenog broja u ovoj skupini, njih 49 prisutno na Fb-u. U prvi mah, to je nešto što bi kod mnogih izazvalo odobravanje, a možda čak i neku vrstu divljenja, ali se postavlja pitanje je li doista potrebno i svrsishodno postojanje ovolikog broja stranica s vjerskim sadržajima ili bi, kao i u slučaju udruga kulture, korisnije bilo otvoriti jednu zajedničku stranicu ili makar jednu po biskupijama, i na njima objavljivati sve što bi zanimalo njihove vjernike (od informacija o terminima održavanja svetih misa, najava vjerskih događaja i kraćih izvješća s njih, do tekstova o raznim duhovnim temama). Možda u nekoj bližoj budućnosti i to bude jedna od aktualnih tema za razmatranje među vjerskim poglavarima pa se i donese takva odluka, a do tada nam ostaje pratiti ono s čime raspolazemo, pa bilo to ili ne, na odgovarajući i za korisnike zadovoljavajući način.

Subotička biskupija

Na području Subotičke biskupije, od 37 crkava, župa, redovničkih odnosno molitvenih zajednica, svjetovnih redova, molitvenih pokreta i dr. koje obuhvaća, a koji su aktivni na internetu, 29 ih ima svoju Facebook stranicu. S područja Subotice, kao stranicu s najvećim brojem posjetitelja – blizu 2.800 (u prilog čemu ide i činjenica što, osim na hrvatskom, objavljuje sadržaje i na mađarskom jeziku), izdvojit ćemo onu Franjevačkog samostana i crkve sv. Mihovila. Na stranici »Franjevci Subotica – Szabadkai ferencesek« redovito se postavljaju informacije o rasporedu svetih misa, jutarnje molitve te najave posebnih liturgijskih slavlja u povodu proslave kršćanskih blagdana i svetkovina. Svakako treba istaknuti i svakodnevno održavanje svetih misa putem nje tijekom pandemije koronavirusa, koje je pratilo u prosjeku 6-7 tisuća vjernika.

Izdvojiti ćemo tu i Fb stranicu subotičke katedrale-bazilike sv. Terezije Avilske »Subotička katedrala-Szabadkai katedrális«, sa svojih preko 1.600 pratitelja, koja na dnevno/tjednoj razini, osim na hrvatskom, mađarskom i srpskom, kao jedna od rijetkih, neke informacije objavljuje i na engleskom jeziku (što bi trebala biti praksa i kod drugih). Osim što je jedna od rijetkih, možda i jedina, koja je i nakon ukidanja izvanrednog stanja nastavila služiti mise i za vjernike/korisnike ove društvene mreže, sadržaji koje postavlja na svoju stranicu odnose se, među ostalim, na rasporede svetih misa, prigodne tekstove i video-snimke koji se tiču raznih kršćanskih tema, a tu su i fotografije s obilježavanja blagdana u ovoj katedrali.

Među stranicama s većim brojem posjetitelja i onima koje su aktivne na dnevnoj razini, spomenut ćemo i onu župe sv. Rok iz Subotice s istoimenom stranicom, koja osim s informacijama o rasporedu svetih misa i obilježavanju kršćanskih blagdana, obiluje brojnim fotografijama koje se tiču raznih aktivnosti u okviru župe i crkve te s brojnih vjerskih proslava, a od aktivnijih tu su i one župe sv. Josipa Radnika iz Đurđina i župe Uzvišenje sv. Križa iz Sombora s istoimenim nazivima, župe sv. Jurja iz Vajske »Župa Juraj Vajska«, Franjevačkog samostana i crkve sv. Ivana Kapistrana iz Novog Sada »Franjevci Novi Sad« te subotičkog Vokalno-instrumentalnog sastava *Proroci*, koji je uz čestu prisutnost na Fb stranici »Proroci«, kao jedan od vrlo rijetkih udruga i organizacija, prisutan i na Instagramu (zajednica_proroci).

Srijemska biskupija

Od oko 20 crkava, župa i ostalih kršćanskih zajednica i redova u Srijemskoj biskupiji prisutnih na internetu, gotovo 15 ih ima svoju Fb stranicu, od kojih je vrijedno istaknuti onu katedralne župe sv. Dimitrija, đakona i mučenika koja nosi naziv »Župa sv. Dimitrija«. Onaj tko se odlučio pratiti ju, svakodnevno na njoj može čitati razne sadržaje, poput informacija vezanih za proslavu svetkovina, prigodne kršćanske teme (npr. »Što zapravo znači 'ljubiti svoje neprijatelje'«, »Kako ispravno moliti«, »Preobrazba vlastite ljubavi«, »Zašto nam je važno koji svećenik slavi misu« i dr.) podijeljene s brojnih, prije svega, hrvatskih sajtova, duhovne poruke te poslušati pjesme. Svojom aktivnošću i raznovrsnošću sadržaja bez ikakvog predomišljanja se može reći da može biti primjer kako se treba voditi i držati živom i zanimljivom jedna Fb stranica. Njena važnost je utoliko veća što na Fb stranici Srijemske biskupije, od kada je otvorena u listopadu 2019. godine, nije postavljen niti jedan sadržaj, pa tako svojim postojanjem i djelovanjem to na neki način nadomješta.

U aktivnije stranice crkava i župa s područja ove biskupije spadaju, među ostalim, i one sa sljedećim nazivima: »Župa Uzvišenja Svetog Križa Ruma«, »Rođenje Marijino Novi Banovci«, »Župa Svetog Antuna Padovanskog – Nikinci«, »Crkva i Župa Sv. Petra Indjija«.

Beogradska nadbiskupija i Banat

Na području Beograda djeluju Beogradska nadbiskupija, koja je prisutna na Fb-u kao »Beogradska nadbiskupija i metropolija« i Župa svetog Petra s istoimenim nazivom na ovoj društvenoj mreži.

Beogradska nadbiskupija, kao teritorijalno najveća upravna jedinica Katoličke crkve u Srbiji, svoju Fb stranicu u prvom redu koristi za prenošenje sadržaja sa svoje internetske stranice www.kc.org.rs, prije svega posvećenih aktivnostima aktualnog pape, kao i različitim događanjima u okviru ove crkve na svjetskoj razini te onima u samoj Beogradskoj nadbiskupiji. Treba istaknuti da je na ovoj mreži prisutna svakodnevno i to s nekoliko postova, međutim, izostaju, odnosno gotovo da ih nema, sadržaji koji bi se izravno ticali katoličkih vjernika s ovog područja (makar informacije o misama u tamošnjim crkvama). Možda je razlog tomu činjenica što ih (vjernika) nema u reprezentativnom broju, što je ta uloga, odnosno obveza, prepuštena beogradskim župama ili je u pitanju samo odluka i sloboda administratora da ju na ovaj način koncipira i vodi.

Ako je razlog tomu drugi navedeni, taj zadatak ne može se reći da na zadovoljavajući način obavlja župa svetog Petra, koja je na svojoj Fb stranici posljednje dvije objave imala u srpnju 2017., a prije njih u studenom 2016. godine.

Iz navedenog se da zaključiti da bi za područje Beogradske nadbiskupije u svakom slučaju bilo korisno postojanje makar jedne zajedničke stranice svih tamošnjih župa, na kojoj bi se postavljale makar informacije o misama, najavama proslava blagdana i svetkovina i kraća izvješća s njih.

Što se tiče Banata, na već spomenutom popisu evidentirana je jedino crkva svetog Mauricija, koja na Fb-u ima svoju stranicu »Crkva Svetog Mauricija Starčevo«. Na njoj se na tjednoj razini postavljaju informacije o događanjima u crkvi, odnosno župi, o proslavama blagdana i svetkovina (i u Pančevu), te prenose prigodni sadržaji s pojedinih ovdašnjih i hrvatskih sajtova. Uz brojku od nešto preko 700 pratitelja može se reći da je njezina posjećenost sasvim solidna, ali i na njoj nedostaju informacije poput rasporeda misa i kraćih izvješća uz nekoliko fotografija s proslava makar najvećih blagdana u ovoj crkvi.

U četvrtom, i ujedno posljednjem nastavku ovog feljtona, koji objavljujemo u sljedećem broju, ostaje nam osvrnuti se na Facebook grupe, koje prije svega služe za komunikaciju u okviru definiranih područja i tema, te iznijeti neku vrstu ocjene, odnosno zaključka glede svrsishodnog i pravilnog korištenja Facebooka, kao najprisutnije društvene mreže među hrvatskim institucijama, udrugama i organizacijama u Vojvodini, odnosno Srbiji.

Ivana Petrekanić Sić

Ispravak

U prošlom broju tjednika, u drugom dijelu ovog feljtona, u kojem smo analizirali prisutnost ovdašnjih hrvatskih udruga na Facebooku, govoreći o udrugama koje u nedovoljnoj mjeri za svoju promociju koriste ovu društvenu mrežu, među ostalim smo naveli HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega, koje je s istoimenom stranicom svoju posljednju objavu imalo u srpnju 2017. godine. Međutim, ovo društvo ima još jednu, trenutno aktualnu stranicu s nazivom »Silvije Strahimir Kranjcevic«, na kojoj je ipak više aktivno. Posljednju objavu (evidentiranu prilikom zaključenja ovog broja), imalo je početkom travnja, a postavlja ih na mjesečnoj razini.

Glazbeno obrazovanje na hrvatskom jeziku

Inicijativa za otvaranje odsjeka tambure u Monoštoru

Hrvatsko nacionalno vijeće u suradnji s Osnovnom i srednjom školom *Petar Konjović* i HGU *Festival bunjevački pi-sama* su, na inicijativu roditelja, pokrenuli otvaranje istu-

renog odjela Osnovne glazbene škole *Petar Konjović* u Monoštoru, za odsjek tambure. Tim povodom predsjednica HNV-ova Odbora za obrazovanje **Margareta Uršal**, profesorica tambure

Marina Kovač i profesor tambure **Vojislav Temunović** održali su u petak, 19. lipnja, u Monoštoru, roditeljski sastanak i prezentaciju programa niže muzičke škole, kao i samog instrumenta tambure.

Zanimanje roditelja i djece bilo je veliko. Učiteljice iz OŠ *22. oktobar* su animirale roditelje i djecu, a učenici glazbene škole – **Marko Jovanović**, koji je završio 3. razred srednje glazbene škole i **Strahinja Đurđević**, koji je završio 3. razred osnovne glazbene škole – odsvirali su nekoliko dječjih pjesmica i predstavili tamburu.

»Roditeljski je protekao u radnoj i ugodnoj atmosferi, djeca i roditelji su postavljali pitanja i na kraju je podijeljen upitnik za zainteresirane. Nadamo se da će nakon više godina i inicijativa učenici iz Monoštora imati od naredne školske godine priliku pohađati osnovnu glazbenu školu u svom mjestu«, ističe Uršal.

(HNV)

Godišnja skupština UBH *Dužijanca* iz Subotice

Redovite aktivnosti, uz gostovanje u Baji

Godišnja skupština UBH *Dužijanca* iz Subotice održana je u ponedjeljak, 22. lipnja, u vjeronaučnoj dvorani župe sv. Roka, u kojoj se nalazi i sjedište te udruge. Na skupštini, kojoj je nazočilo četrdesetak članova, usvojena su izvješća o radu i financijskom poslovanju u prošloj godini kao i plan rada i financijski plan za ovu godinu.

Udruga je u prošloj godini uspješno realizirala *Dužijancu* i sve njezine planirane prateće programe. Pregled tih aktivnosti, kako je naveo predsjednik udruge **Andrija Anišić**, zabilježen je i u novom broju revije *Dužijanca*, koja je ovom prigodom ukratko predstavljena.

»Unatoč koronakrizi, UBH *Dužijanca* planira ove godine realizirati sve svoje programe, a njihova realizacija će ovisiti od razvoja situacije vezane za epidemiju«, kaže direktor UBH-a **Marinko Piuković**. Središnja proslava *Dužijance* bit će u nedjelju, 9. kolovoza, a dio njezina uvodnoga programa (koji se odnosi na dan petak) bit će nešto manjeg opsega. Ono što se posebno izdvaja u ovogodišnjem planu jest gostovanje *Dužijance* u Baji. Plan je da ta manifestacija bude održana 22. i 23. kolovoza, a sadržavat će nastupe folklornih sastava, predstavljanje slamarki,

risara, katedralnog zbora, izložbu, promociju knjiga...

»Nakon predstavljanja *Dužijance* u Zagrebu, htjeli smo nešto slično prirediti i među našim sunarodnjacima u Mađarskoj, u Baji. Hrvatska državna samouprava i Hrvatska samouprava u Baji su to vrlo rado prihvatili, skupa s njima i HNV-om smo zatražili potporu iz Hrvatske, te je projekt prepoznao i Središnji državni ured za Hrvate izvan Hrvatske«, kaže Piuković.

On je također naglasio i dobru suradnju s Turističkom zajednicom Subotice, posebno u promociji manifestacije *Takmičenje risara* koja će ove godine biti održana 11. srpnja.

Glede financija, za ovu godinu planiraju se troškovi nešto manji od 4 milijuna dinara, što je za oko milijun dinara manje nego prošle godine.

Dopredsjednica Udruge **Ljiljana Dulić** upoznala je članove s aktivnostima glede upisa *Dužijance* u Registar nematerijalne kulturne baštine Srbije. Za novog člana Nadzornog odbora izabran je **Grgo Tikvicki**. Skupština je započela mini-komemoracijom dvojici istaknutih članova UBH-a koji su preminuli od protekle skupštine – dr. **Andriji Kopiloviću** i odvjetniku **Beli Ivkoviću**.

D. B. P.

Časopis *Nova riječ* predstavljen u Surčinu

Beogradski krug hrvatskih pjesnika

Prošloga tjedna, u četvrtak, 18. lipnja, u dvorištu Hrvatske čitaonice *Fischer* u Surčinu, predstavljen je posljednji dvobroj Časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ*. Riječ je o časopisu kojega zajednički objavljuju Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice. Jedan temat u novom dvobroju posvećen je »beogradskom krugu hrvatskih pjesnika«, a u njemu su objavljene pjesme sedmero autora iz Surčina, Zemuna i Beograda: **Marka Kljajića, Marije Brzić, Miroslava Pendelja, Danijele Lukinović, Zvonimira Franje Vuka, Ljiljane Crnić i Ivana Sokača**. Upravo ovaj temat bio je polazište za književnu večer priređenu u Surčinu, na kojoj su sudjelovali i sami autori, predstavivši svoje pjesničko stvaralaštvo.

Hrvatska čitaonica iz Surčina iskoristila je ovaj susret za podsjećanje na župnika **Petra Fischera**, po kome Hrvatska čitaonica nosi ime, a koji je rođen 26. lipnja 1912. godine, kako je u uvodu rekla predsjednica udruge **Katica Naglič**. O svom prvom župniku i naslovniku udruge govorila je voditeljica literarne sekcije **Irena Obradović** a prema pisanju sadašnjeg župnika vlč. Marka Kljajića.

Moderatorica književne večeri bila je **Katarina Čeliković** iz ZKVH-a, a osim brojnih ljubitelja pisane riječi, predstavljanju je nazočio i ravnatelj NIU *Hrvatska riječ* **Ivan Ušumović**.

K. N. i S. D.

Godišnja skupština HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina

Revidiran plan rada

Godišnja skupština HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina održana je u subotu, 20. lipnja, u vjeronaučnoj dvorani župe Uzvišenja sv. Križa. O radu udruge u 2019. godini izvijestio je predsjednik **Mirko Turšić**, osvrćući se na ukupno 19 događaja koji su organizirani ili u kojima je udruga sudjelovala, te iznio i planove za 2020. godinu i njihov financijski aspekt.

»Ova je godina sigurno prekretnica u radu svih udruga koje se bave kulturom. Planovi su revidirani na osnovne djelatnosti. Pokušat ćemo napraviti par iskoraka u odnosu na vrijeme koje nam situacija u vezi s pandemijom dozvoli«, kazao je Turšić.

Plan rada za 2020. godinu čini organiziranje ili sudjelovanje u osam događaja.

»Udruga nastavlja djelovati utabanim putem, iako uz nametnute prepreke. Postojeće sekcije: mješoviti zbor, klapa i Petrovaradionica nastavljaju raditi, dok je tamburaška sekcija reducirala svoj rad«, kazao je Turšić.

Niz korisnih prijedloga članova odnosio se, između ostalog, na obilježavanje pojedinih aspekata stvaralaštva i života

znamenitih Petrovaradinaca: **Stanislava Prepreka, Vlatka Milarića, Zvonimira Vukovića i Mihaele Grginčević**, što su predložili članovi udruge **Ivan Balenović i Ana Starčević**. Skupština je izabrala i novi Upravni odbor, čijim su članovima postali: **Ankica Markuš** (rizničarka), **Marina Karavanić** (tajnica), **Vlatko Karnaš** (dopredsjednik), **Mirko Turšić** (predsjednik), **Klara Gegenbauer, Gordana Barišić, Milan Mikuljan, Robert Štimac i Vera Hornjak**. Na članstvu u UO zahvalio se **Petar Pifat**, zbog nemogućnosti da sudjeluje aktivno.

»Petru Pifatu je udruga zahvalna na velikom doprinosu boljitku Udruge. Za njegova predsjedničkog mandata Udruga je najviše napredovala i postala sinonim pronosnja i čuvanja kulture vojvođanskih Hrvata i imena bana Jelačića u Vojvodini i u Hrvatskoj«, kazao je Turšić.

Udruga se zahvalila na predanom sudjelovanju i projektnom radu **Zlati Balenović**. Novi članovi Nadzornog odbora su: **Olivera Serdar, Alisa Horak i Biljana Petrović**.

M. T.

Proslavljen zavjetni dan u Sonti

Vjernici katoličke vjeroispovijesti u Sonti, treći petak nakon blagdana Duhova, slave blagdan Srca Isusova. U ovom mjestu to je zavjetni dan. Naime, od početka XIX. stoljeća Sontu su na taj dan često znale opustošiti velike grmljavinske i tučonosne nepogode. Kako je poljoprivreda bila slabo razvijena, usjevi su davali male prinose, a i takvi bi nestajali u trenu. Tih godina bilo je zabilježeno i puno požara velikih razmjera, zapaljenih udarima munja. U tim požarima nestajale su kuće, pa i

cijele ulice. S koljena na koljeno prenošeno je i predanje o prvoj sončanskoj crkvi, izgrađenoj od drveta, izgorjeloj baš na taj dan. Selo su pogađale i kolera i životinjska kuga. Narod je tada bio vrlo bogobožan, a u svojoj nezaštićenosti uzdao se samo u Boga. Nakon mnogih godina stradavanja Sončani su se zavjetovali Srcu

Isusovom da će na taj dan postiti, slušati Božju riječ, biti ponizni. Dragovoljnim prilozima vjernika 1842. godine su izgradili zavjetnu kapelu Srca Isusova. Uz kapelu su izgrađene kapelice s postajama križnoga puta, uklonjene 1989. godine radi gradnje seoske mrtvačnice. Kako je na groblju postojalo više odgovarajućih lokacija, razlozi gradnje mrtvačnice baš na ovoj nisu poznati, mada još uvijek postoji sumnja da su ideološke naravi. Sončani i danas kapelu Srca Isusovoga zovu Kalvarija. Na blagdan Srca Isusova u kućama vjernika se postilo. Neki od vjernika, danas vrlo rijetki, za dana nisu ništa jeli, a još su rjeđi oni koji nisu pili ni vodu. Na taj dan se odijevalo u odjeću tamnije boje. I ove godine misa je služena prije podne na platou ispred mjesne kapele, uz prisustvo zamjetnog broja vjernika. Nekada, dok je Sonta imala puno više žitelja, samim tim i vjernika, držala se i večernja misa, a u kapelu se hodočastilo tijekom cijeloga dana. U petak, na blagdan Srca Isusova, svetu misu je slavio đakon Katedrale imena Marijinog

u Novom Sadu vlč. **Danijel Katačić**, a suslavio je sončanski župnik vlč. **Josip Kujundžić**. Uz prigodne napjeve župnoga zbora, prihvaćene od nazočnih vjernika i emotivnu propovijed vlč. Danijela, Sončani su svečano obilježili i ovogodišnji zavjetni dan. »Osobita mi je čast što sam služio ovu misu. Za Sontu sam i emotivno vezan, jer u ovom selu imam puno dragih prijatelja. Hvala i sončanskim vjernicima što su u ovako velikom broju dali doprinos svečanom ozračju«, rekao je vlč. Danijel.

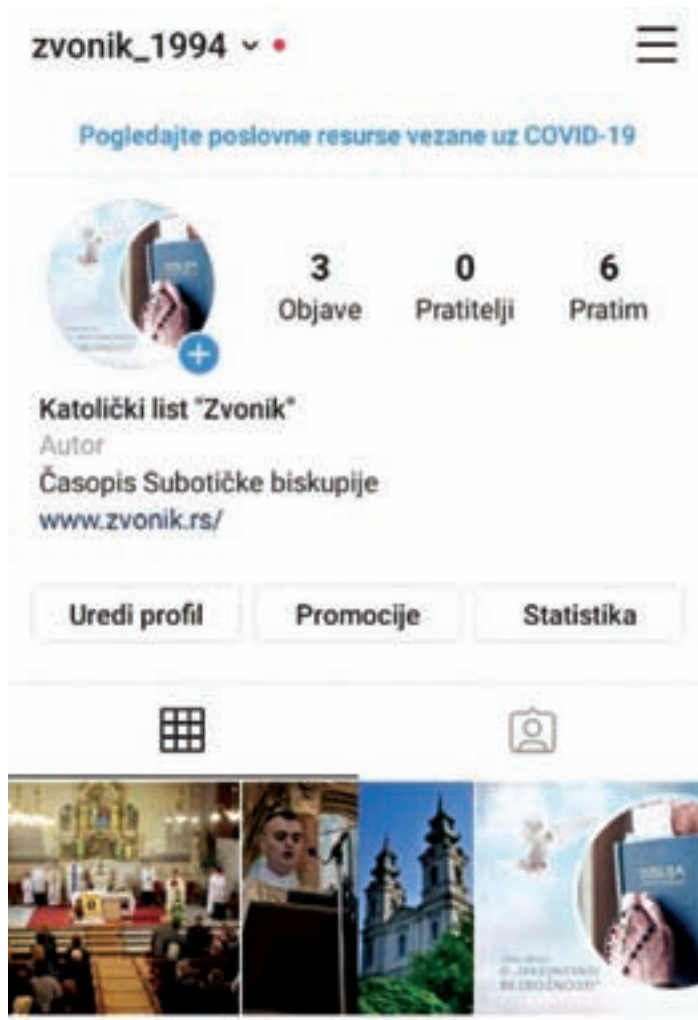
Ivan Andrašić

I Zvonik na Instagramu

Prošloga tjedna, još jednoj društvenoj mreži – Instagramu, pridružio se i Katolički list *Zvonik*. Na ovaj način uredništvo *Zvonika* želi biti dostupno i mlađim naraštajima koji su najviše prisutni na društvenim mrežama. »Vraćamo *Zvonik* u društvene sfere i želja nam je ne samo jednom mjesečno, kako list izlazi, nego češće stavljati fotografije s kratkim najavama, vijestima ili eventualno nekakav kratak pregled događanja u Subotičkoj biskupiji«, kaže glavni i odgovorni urednik *Zvonika* vlč. **Vinko Cvijin**. Ovaj katolički mjesečnik možete »zapratiti« pod imenom *zvonik_1994*.

Osim na Instagramu, *Zvonik* je već dulje vrijeme prisutan i na Facebooku, a još od 1994. godine izlazi u tiskanom izdanju, koje će i nadalje biti dostupno u svim župama diljem biskupije, posljednje nedjelje u mjesecu.

Ž. V.

Svećeničko i đakonsko ređenje u Subotičkoj biskupiji

Za svećenika Subotičke biskupije tijekom mise ređenja sutra (subota, 27. lipnja) će biti zaređen đakon **Tomislav Vojnić Mijatov**, podrijetlom iz župe Presvetog Srca Isusova u Tavankutu. Misa ređenja u subotičkoj katedrali bazilici svete Terezije Avilske početak će u 16.30 sati. U nedjelju, 28. lipnja, za đakona bit će zaređen kandidat Subotičke biskupije **Damjan Pašić**. Misa ređenja u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Monoštoru, odakle je kandidat podrijetlom, početak će u 10 sati. Zareditelj će u obje prigode biti subotički biskup ordinarij mons. **Ivan Péntes**.

M. T.

Događanja na Bunariću

U Marijanskom svetištu *Bunarić* lik Majke Božje je trajno u svetištu i ono je otvoreno cijele godine i dostupno svima. Postoji mogućnost organiziranog posjeta župskih zajednica, ali po dogovoru s rektorom svetišta.

Misna slavlja:

- 4. srpnja – Prva subota, u 9.30 sati
- 13. srpnja – Majka Božja Bistrička, u 18 sati
- 16. srpnja – Gospa Karmelska

U susret blagdanima

- 29. lipnja – Petar i Pavao
- 30. lipnja – Rimski prvomučenici
- 2. srpnja – Pohod blažene Djevice Marije
- 3. srpnja – Toma apostol
- 9. srpnja – Marija Petković

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Ljubav i žrtva

Ljudsko djelovanje u ovome svijetu uvijek je potaknuto nekim višim ciljem koji se želi ostvariti. Što je cilj u ljudskim očima viši, to su ljudi spremni podnijeti veću žrtvu. No, ciljevi kojima se najčešće teži su ostvarivanje dobiti u vidu materijalnog profita, a Isus nas trinaeste nedjelje kroz godinu uči da viši ciljevi idu daleko iznad materijalnog svijeta. Da bismo te ciljeve ostvarili, potrebno je mnogo više od onoga što u ovome svijetu smatramo žrtvom za postizanje viših ciljeva.

Isusovi zahtjevi

Čovjek je spreman žrtvovati se i odricati, a ako nije u pitanju materijalni cilj, to čini jedino pokrenut ljubavlju, jer ljubav ne kalkulira, ona je jedina sposobna za nesebično davanje. Samo iz te perspektive možemo razumjeti zahtjeve koje Isus stavlja pred svoje učenike: »Tko ljubi oca ili majku više nego mene, nije mene dostojan. Tko ljubi sina ili kćer više nego mene, nije mene dostojan« (Mt 10,37). Ovako nešto zatražiti može samo onaj koji ljubi još i mnogo više nego što želi da mu bude uzvraćeno, a to je jedinorođeni sin Božji jer »Sin Čovječji nije došao da bude služen, nego da služi i život svoj daje kao otkupninu za mnoge« (Mt 20,28). To je cijena njegove ljubavi prema čovjeku i opravdanje njegovog zahtjeva. Ako je čovjek vrijedan Božjega služenja i smrti, zar onda čovjek može više ljubiti bilo koga drugog? No, ljubav se ne može zapovjediti, ni Isus ne zapovijeda svojim da ga ljube. Ljubav je dar koji se daje za primljeno. Stoga Isus svoje samo podsjeća što za njih čini, što za sve ljude čini.

On, također, napominje da uzvratiti njemu ljubav podrazumijeva velike žrtve, koje će ljubav učenika stavljati na ispit. »Tko ne uzme svoga križa i ne pođe za mnom, nije mene dostojan« (Mt 10,38). Dakle, uzvratiti ljubav Kristu, koji za čovjeka umire na križu, znači i da i sami moramo prigriliti križ koji nam je namijenjen. A kršćanski križ je ponekad izuzetno težak, nije ga lako nositi, ali on je ispit ljubavi kroz koji moramo proći. Križ je simbol Kristove i naše ljubavi, bez križa nema kršćanina.

Najnesхватljiviji dio Isusovog zahtjeva je: »Tko nađe život svoj, izgubit će ga, a tko izgubi svoj život poradi mene, naći će ga« (Mt 10,39).

Kako se istovremeno može život i izgubiti i naći i obratno? No, iz kršćanske perspektive to je vrlo shvatljiv i jasan zahtjev, jer se kršćanin već u ovome životu usmjerava na život vječni, a to često znači odricanje od brojnih ideala, dobiti i uspjeha kojima je usmjeren ovaj svijet. Ljudima je teško radi vječnosti odreći se onoga što će im pružiti neke trenutne dobiti na zemlji, a upravo po tome se poznaju Isusovi učenici. Oni umiru ovome svijetu, da bi živjeli Bogu, da bi se radovali u vječnosti; odriču se mnogih zadovoljstava koja im nudi svijet, radi Krista. Na to ih može pokrenuti jedino ljubav prema svome stvoritelju, jer bez ljubavi čovjek računa ovozemaljski i nije se spreman ničega odreći.

Jesmo li spremni na odricanje?

Naša ljubav i vjernost Isusu na ispitu su svakoga dana i gotovo svakoga dana taj ispit se pada. To se dogodi svaki put kada nam je sve drugo preče od molitve i svete mise, kada za sve pronalazimo vremena, samo Njega zane-marujemo. Tada pokazujemo da sve drugo ljubimo više od Njega, ali i da nismo spremni preuzeti nikakav križ i krenuti za njim. Svakodnevno odricanje nam je preveliko, a to je često odricanje od svakodnevnih sitnica i malih uživanja, poput ustajanja sat vremena ranije nedjeljom zbog svete mise ili odricanje od večernje serije da bismo vrijeme proveli u molitvi. Naravno, kada nismo spremni žrtvovati sitnice za Boga, onda nećemo ni neke, za ovaj svijet važnije stvari. Lako ćemo ga se odreći u društvu da bismo se dodvorili nadređenima, odbacit ćemo kršćanski nauk da nas na poslu ne bi smatrali čudacima... Gdje je tu ljubav prema Spasitelju, koji je za nas umro na križu? Pravdamo se strahovima, a zaboravljamo da je Bog moćniji od svega i da nas voli beskrajno, te da će svakoga koji sve svoje težnje i ciljeve, sav svoj život njemu podredi, obilato nagraditi. Čovjek se vjerom izručuje Bogu i prepušta se njegovom vodstvu. U takvom slobodnom opredjeljenju otvoren je za različita iskustva i žrtvu, pa i za ona koja čine život teškim. Upravo u tome se sastoji prihvaćanje križa, a iz toga se rađaju obilati plodovi Božje nagrade.

Ana Hodak

Priskakanje vatre u Đurđinu

Priskakanje vatre uoči svetog Ivana Cvitnjaka održano je u Đurđinu 23. lipnja u organizaciji Udruge bujevačkih Hrvata *Dužijanca*. Ovaj stari običaj uvršten je prvi puta u program 100. *Dužijance* i od tada se redovito održava. U svome obraćanju direktor UBH-a *Dužijanca* **Marinko Piuković** kazao je kako se ovaj stari običaj u današnje vrijeme upriličuje prema sjećanju **Alojzija Stantića**, koji ga je zapisao i tako oživio za ponovno održavanje. On je naglasio kako je cilj UBH-a *Dužijanca* »kroz manifestacije objediniti bogatstvo naše tradicije, duhov-

nosti i stvaralaštva i tako očuvati nacionalni identitet bunjevačkih Hrvata u Subotici i drugim mjestima Bačke». On je ujedno izrazio zahvalnost đurđinskom župniku vlč. **Draženu Duliću** koji je ustupio prostor za *priskakanje vatre* u dvorištu župne crkve.

Uslijedio je živi prikaz ovoga staroga običaja. U *priskakanju vatre* sudjelovala su djeca HKPD-a *Đurđin* i djeca, članovi folklornog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo*, kao i mnogi drugi okupljeni Đurđinčani i gosti iz Subotice i okolnih mjesta.

Prema zapisu Alojzija Stantića, »Bunjevci su ovaj običaj donijeli iz prapostojbine, sa šireg prostora Dalmacije, Hercegovine i jugozapadne Bosne. Do pred Drugi svjetski rat ovaj običaj bio je osobito raširen među Bunjevcima, kako među salašarima tako i u varoši. Vatra se preskakala tri večeri uzastopce. Uz ovaj običaj vezuju se razna vjerovanja. Vjerovalo se da ivanjska vatra štiti od groma, leda i vatre«.

UBH *Dužijanica* podijelila je nazočnima i promotivni materijal – programe ovogodišnje *Dužijance*.

K. Dulić-Ševčić

 Marinko Piuković

Temeljem članka 63. a Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravak, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US 132/14, 145/14, 83/18 i 31/2019) i članka 89. Pravilnika o sadržini, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019) Tajništvo za građevinarstvo u saradnji s Pokrajinskim tajništvom za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životnog okoliša obavještavaju zainteresirane građane da će od 3. 7. 2020. do 9. 7. 2020. u uredu 204 Stare Gradske kuće biti održana:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

za izgradnju objekta višeporodičnog stanovanja s urbanističko-arhitektonskom razradom lokacije – k. p. br. 6273/3 K. O. Novi grad u Subotici

(naručilac projekta *Visinski radnici* d.o.o. Subotica)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu od 3. do 9. srpnja 2020. godine, svakog radnog dana od 8 do 13 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara Gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt se može pogledati i na službenoj internet stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je *Kubarch* d.o.o. Subotica.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 3. do 9. srpnja 2020. godine.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavijesti o javnoj prezentaciji je Katarina Buljovčić.

Sve primjedbe prispjele u zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

RECEPT NA TACNI

Pita od borovnica i maline

Od kako su epidemiolozi objavili da su borovnice zdrave ne uspijeva mi nabaviti ih u prodavaonici u kojoj su se uvijek nalazile na policama hladnjaka i tako sam jedno vrijeme zamijenila borovnice mješavinom šumskog voća i drugim kombinacijama koje bi se mogle koristiti za moje jutarnje kombinacije, a onda su se borovnice vratile u moj život i to u velikim količinama. Jedna poznanica na kućnu adresu donosi svježe ubrane borovnice, i to po cijeni koja je upola niža od one u trgovini i ja sad ne mogu odoljeti niti jednom receptu koji u sebi sadrži ovaj imunološki štitnik, stimulans za mozak, važan sastojak za njegu kože, dobar vid, zdravo srce i prevenciju mnogih opasnih bolesti. A ako netko i uspije zatvoriti oči na sve ove dragocjenosti, sigurno će se teško oduprijeti okusu ovih ljubičastih bobica. Danas ih pakiram u pitu, dodajem im maline i pravim zazubice svima.

Potrebno: 225 g brašna / 100 g putera / 1 žlica jabučnog ocat / 4 žlice vode / pola žličice soli / pola žličice šećera. Za fil: 500 g borovnica / 300 g malina / 175 g šećera / 50 g gustina / 1 bjelanjak / 1 žlica limunovog soka / 1 žlica smeđeg šećera / 1 žličica ekstrakta vanilije.

Postupak: Pomiješati brašno, sol, šećer, jabučni ocat i vodu, pa zamiješati tijesto za koru. Tijesto će biti blago mrvičasto, prebacite ga na podlogu koju ste pobrašnjavili, zatim utapkajte u krug, zamotajte u prozirnu foliju i ostavite u hladnjak da odmori sat vremena. U međuvremenu pripremite fil tako što ćete pomiješati borovnice, maline, šećer, gustin i ekstrakt vanilije. Ohlađeno tijesto razviti u krug promjera 35 cm, pa ubacite u kalup za pečenje veličine 23 cm, tako da višak visi preko kalupa. Na tijesto sipajte fil, prebacite tijesto preko fila pa ga premažite bjelanjkom, pospite smeđim šećerom i pecite u pećnici zagrijanoj na 170 stupnjeva oko sat vremena.

Dodatak: Po nekim receptima pita se dobro slaže sa žlicom sladoleda, a kod nas u kući odlično ide pun tanjur pite. Dobar tek!

Gorana Koporan

U sjeni zelenila

Današnja Ulica braće Radića nastala je na trasi starog Petrovaradinskog puta, jednog od sedam najstarijih cestovnih pravaca kojima se stizalo u Suboticu (prvo utvrdu, varoš, pa grad, kroz vrijeme je mijenjalo ime). Sve do kraja devetnaestog stoljeća ovo se zvao Petrovaradinski put i u južnom se dijelu granao u dva pravca, od kojih je jedan vodio preko mosta postavljenog na vodotoku (danas Prozivka) i priključivao na Topolski, sada više znan kao Beogradski put.

Tom su trasom starog puta, a kasnije urbanizirane ulice, prolazile mnoge generacije predaka, te ne čudi što Subotičani i danas vole ovom dugom, širokom i sjenovitom ulicom prošetati ili proći ju biciklom i tamo i ovamo; začudo pločnik je komotan i s obje strane ulice postavljena je biciklistička staza. To je prednost ovog doba, no ovu trasu u prošlosti nije bilo lako prolaziti, pogotovo u kišnim razdobljima. Tek su polovicom devetnaestog stoljeća postavljeni pločnici od opeke, umjesto jelovih dasaka, koji su služili toj svrsi, a kolovoz je popločan 1880. godine.

Ulica braće Radića u povijesti je mijenjala nazive, ali i svoj izgled: pogled iz pravca centra grada više nije isti, što se vidi i po priloženoj staroj razglednici. Dijelom su promjene nastale i zbog posljedica bombardiranja grada 1944. godine, u kojem je srušeno i oštećeno nekoliko objekata i u spomenutoj ulici, a napose na području grada između ove ulice i Senčanskog puta. Kuće koje su na staroj razglednici slijeva zamijenio je novi stambeni blok, dok su s druge strane ulice već šezdesetih godina prošlog stoljeća podignute dvije trokatnice sa stanovima. Jedna od njih okružena je zelenom »zavjesom« i uvučena od ulične regulacijske linije koju prate ostali objekti u nizu, što joj daje posebnost u ovoj lijepoj, širokoj, staroj ulici (na slici).

Birda

Na fotografiji je **Brigita r. Kuruc, Kraljeva** (23. IX. 1898. – 15. V. 1987.), udana **Đanić, Solarova**, s četverogodišnjom unukom **Maricom Đanić** (1947.). Brigitu u Sonti nitko nije poznavao po krštenom imenu već kao **Birdu**. Sontčani su sve Brigite »prekrstili« u Birde. Po njoj je cijela obitelj dobila novi nadimak **Birdini**, pa se i za unuka i njezinu sestru, oca i majku govorilo Birdini.

Birda je još u djetinjem uzrastu od sedam godina ostala sama. Njena majka, otac i dva brata su otišli u Ameriku za boljim životom, a nju je američko veleposlanstvo odbilo. Birda je imala urođenu anomaliju desnoga oka, odnosno na njega je bila poluslijepa. Roditelji su je ostavili teška srca, ali su se tješili i obećali da će čim zarade novac za liječenje poslati kako bi izliječila bolesno oko. Roditelji su se svojski trudili i novac zaradili i poslali, ali Birda je odrastala i sve više sanjara o tome da u Ameriku neće ići. Odgajali su je ujak, tete i stričevi. Redovito je dobijala iz Amerike novčanu pomoć, a osjećaji prema svojim najbližima postajali su bljeđi. »Daleko od očiju, daleko od srca«. Roditelji su žalili za njom. U Americi im se rodilo još dva sina i kćer. Birdinih sedmero najbližih je nastavljalo svoj životni put u dalekoj zemlji, kao i ona svoj, ali u Sonti. I pored potpore za liječenje, nije ju upotrijebila za čega je bila namijenjena. Plašila se da će joj vid možda još više oslabjeti.

Odrastala je u Sonti i upoznala svoga budućega supruga. U 22. godini je rodila prvo dijete **Pavla** koji je upisan u matičnu knjigu rođenih kao **Pal Đanić** (25. I. 1920.) od majke **Brigite i Mikloša (Nikole) Đanića**. Nakon njega rodila je kći **Maricu**, a 1923. sina **Ivu** (oca djevojčice s fotografije). U gladnim dvadesetim godinama kada je Dunav često plavio, Birdi je dobro došla izdašna pomoć koja je stizala iz Amerike.

Vrijeme ne staje i ne pita. Djeca su rasla i bilo ih je teško izvesti na put. U to vrijeme mnogi su davali djecu u »službu«, tj. na rad u gazdinske salaše van Sonte. Tako je i najstariji sin Pava bio u »službi« gdje ga je zatekao i Drugi svjetski rat. »Pomeo« ga je rat i nikada se više nije vratio. Birda je s obitelji dobila nekoliko pisama i razglednicu tijekom rata i to je bilo sve. Nakon rata, Pava je bio tražen od svih mogućih službi širom svijeta, ali nije pronađen ni živ ni mrtav.

Suprug Nikola, **Mika**, kako su ga zvali, je umro 14. XII. 1944. od tuberkuloze. Opet je Birda ostala sama u svojoj 46. godini s dvoje, sada već odrasle djece. Radila je na zemlji i jedno vrijeme pod svoj krov primila udovicu s nejakom kćeri, sve dok se nisu snašle. Sina Ivu je oženila, kći Maricu udala. Radovala se prvom unučetu, Marici s fotografije. Budući da su živjeli zajedno u ku-

ćanstvu, Marica je ostala majkina ljubimica. Sjeća se da je majka imala skriveni džep ispod šokačke suknje u kojoj su zazveckali novci kada god bi naišao sokakom sladoledžija.

Osobno se sjećam baba Birda iz moga djetinjstva, mladosti, pa i kasnije. Bila je pravi šeret. Nasmijana, sklona humoru i uveseljavanju drugih. Kao starica znala se blagdanima urediti u svečanu šokačku nošnju s kapicom na glavi. Tako lijepo udešena prošetala bi sokacima Sonte do njezinoga pajtaša iz djetinjstva, futuraša **Klece**. Žene i muškarci su ustajali sa stolica ispod penđera i dovikivali: »Eno ide baba Birda u kapice«.

Kapicu tada nije nitko više nosio. Ona je obožavala svoju šokačku nošnju i oblačila je za *Grožđe bal* u kojemu je bila sudionik u svojim poznim godinama, vozeći se na konjskoj zaprezi u defileu kroz selo kao i uvijek spremna za pjesmu i šalu.

Ruža Silađev

Ljeto u knjižnici

Počele svakodnevne radionice za djecu

Prošlog vikenda je kalendarski počelo ljeto, a odmah u ponedjeljak, 22. lipnja, započelo je i *Ljeto u knjižnici*. Na Dječjem odjelu Gradske knjižnice Subotica započela su svakodnevna druženja s djecom od 5 do 13 godina, koja će trajati sve do 14. kolovoza. Ona su besplatna i organizirana su ponedjeljkom, srijedom i petkom od 11 do 12, a utorkom i četvrtkom od 17 do 18 sati.

Iz subotičke knjižnice poručuju:

»Neka vas ne obeshrabri ovo nepredvidivo vrijeme, pa to je

samo kiša. Ako treba, uzmite kišobrane, to svi imamo doma i dođite na Dječji odjel.

Zašto?

Zato što se dugo nismo družili u knjižnici, a uvijek smo imali odlične susrete.

Zato što smo vam pripremili prekrasne priče, bajke, pjesme... koje ćemo skupa čitati.

Zato što imamo mnogo ideja za kreativne radionice.

Zato što želimo skupa pjevati, plesati, uživati u okolišu (naravno, koliko nam vrijeme dopusti).

Zato što želimo da postanete mali knjižničari. Obuka je počela.

Zato što smo dobra ekipa.

Zato što je *Ljeto u knjižnici* odličan način da razbijete dosadu doma.

Svakoga dana vas očekujemo.

Ponedjeljkom, srijedom i petkom od 11 do 12, a utorkom i četvrtkom od 17 do 18 sati.

Druženja su već započela, a ako je suditi po fotografijama i osmjesima djece, reklo bi se da se odlično zabavljaju. Neki su već postali mali knjižničari i slažu knjige po policama te poslužuju čitatelje na šalteru. Naučili su koristiti i onaj »pištolj« što pišti (bar kod čitača se zove). Provjerite je li sve tako i pridružite im se, jer počelo je *Ljeto u knjižnici*.

B. I.

Priznanja srednjoškolcima, sudionicima kviza *Čitanjem do zvijezda*

U ponedjeljak, 29. lipnja, u čitaonici Gradske knjižnice Subotica, s početkom u 17 sati, bit će obilježen završetak još jedne sezone kviza znanja i kreativnosti *Čitanjem do zvijezda* za srednjoškolce koji organizira Hrvatska mreža školskih knjižničara, a u Subotici ga je protekle školske godine provela Gradska knjižnica Subotica u suradnji s NIU *Hrvatska riječ*. Tom prigodom sudionicima sve tri razine natjecanja - školske, regionalne i nacionalne, bit će uručene zahvalnice i prigodne nagrade. I pored brojnih poteškoća, kviz je uspješno realiziran s manjim odgađanjima u dvije kategorije (online test znanja i multimedijски uradak), a u njemu je ukupno sudjelovalo 23 učenika subotičke Gimnazije *Svetozar Marković*, Politehničke i Medicinske škole koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku.

B. I.

Uskoro *Ljetni oratorij* Prijave do 30. lipnja

Draga djeco, najavljujemo
LJETNI ORATORIJ 2020.

»Pretrpi sve, ali ljubav nemoj povrijediti«, Don Bosco
koji će biti održan od 6. do 10. 7. 2020. Prijave traju do 30. 6.
2020. i možete se prijaviti animatorima u svojoj župi ili nekom
od animatora kojeg poznajete.

Animatori su se definitivno uželjeli oratorija, a vjerujemo da
ste i vi, stoga vrijedno pripremamo ovogodišnji program. Že-
limo naglasiti da pratimo razvoj situacije glede koronavirusa,
te ćemo preuzeti sve moguće higijenske mjere kako bismo svi
bili sigurni.

Cijena ovogodišnjeg *Oratorija* je 1.000 dinara i uključuje je-
dan topli obrok dnevno, užinu, majice, materijale i autobus za
izlet. Da bi *Ljetni oratorij* bio ovako pristupačan potpomogla
je Autonomna Pokrajina Vojvodina, odnosno Pokrajinsko taj-
ništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine
– nacionalne zajednice.

Ako u *Oratoriju* sudjeluje troje ili više djece iz jedne obitelji,
plaća se samo za dvoje djece, a ako netko nije u mogućnosti
platiti, neka se slobodno obrati animatorima. Bog uvijek pro-
vidi.

Program je namijenjen djeci osnovnoškolske dobi.

Molimo da djeca doručuju prije *Oratorija* i da budu odje-
vena tako da mogu ulaziti u prostor crkve i biti zaštićena od
sunca.

PROGRAM:

1. dan (6. 7., ponedjeljak) – sad već uobičajeno prvi dan pro-
vodimo u župi Uskrsnuće Isusovo gdje ćemo podijeliti majice
i podijeliti se u ekipe. Program će trajati od 10 do 17 sati.

2. dan (7. 7., utorak) – izlet.

Okupljamo se u 9:30 na parking kod crkve Svetog Roka.
Izlet traje od 10 do 17 sati. Taj dan imat ćemo i misu u crkvi
koja će biti domaćin izleta. Vraćamo se u 17:30, također na
parking crkve Svetog Roka.

3. dan (8. 7., srijeda) – okupljamo se u župi Svetog Roka. Pro-
gram traje od 10 do 17 sati.

4. dan (9. 7., četvr-
tak) – okupljamo se u
župi Svetog Roka. Ovog
dana program će trajati
od 11 do 18:30 sati. U
17:30 sudjelovat ćemo
u proslavi blagdana bla-
žene Marije Petković.

5. dan (10. 7., petak) –
završna misa i priredba.

Okupljamo se u župi
Svetog Roka. Program
za djecu počinje u 13
sati. Misa je u 17:30,
nakon mise je završna
zabava.

Sve vas radosno oče-
kujemo!

Animatori *Subotičkog*
oratorija

B. I.

Hrckov spomenar

ZOVEM SE: **Valentina Vuković**
IDEM U ŠKOLU: OŠ *Avram Mrazović*, Sombor – IV. razred
IZVANNASTAVNE AKTIVNOSTI: folklor
VOLIM: crtanje, slaganje puzzli, svoje prijatelje
NE VOLIM: raditi domaću zadaću, spremati krevet
U SLOBODNO VRIJEME: volim se zabavljati s prijateljima,
voziti bicikl
NAJ PREDMET: likovno, priroda i društvo
KAD ODRASTEM ŽELIM BITI: slikarica ili modna dizajne-
rica

POČINJU PRIJAVE ZA
LJETNI ORATORIJ 2020.

*"Pretrpi sve, ali ljubav
nemoj povrijediti"*
Don Bosco

KADA: OD 6. 7. DO 10. 7. 2020.
GDJE: ŽUPA USKRSNUĆA ISUSOVA,
IZLET: ŽUPA SVETOG ROKA
TKO: OSNOVNOŠKOLSKA DJECA
KOLIKO: 1000 DINARA

Program: priredbe, autorske
priredbe, priredbe, priredbe
priredbe, priredbe, priredbe
priredbe, priredbe, priredbe

Dr. Tóth

551-045

Subotica, kod glavne pošte.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 491 7621 561026 ili 064/1826160.

Prodaje se kuća na kat, plac 650 m², kuća 210 m², velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupaone, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.

Prodaje se salaš na Mirgeškom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupaonice, tri štale, svinjci, dvije garaže. Tel.: 064 247-09-49.

Primam u radni odnos zubnog tehničara s iskustvom u Županji, R. Hrvatska. Smještaj osiguran. Informacije na tel.: 00385-95-366-17-67.

Prodaje se građevinska parcela površine 844 m² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel.: 063/551-871.

U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 544-92-20; 064 280-84-32.

Prodaje se kuća u centru sela Golubinci, Šimanovačka 14, na parceli 796 K. O. Golubinci koja s parcelom 797 čini jednu cjelinu – plac u građevinskom području, ukupne površine 25a i 14m². Dragan 063-509-902.

Prodaje se poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063-509-902.

Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel.: 024/528-682.

Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, viran-goši, stol, stolice, bunjevačka ruha, marama, pregače i sl. Tel.: 024/532-570.

Izdajem apartman u Šantićevoj ulici u Subotici. Tel.: 063/865-55-96.

Dvobrazni plug 14, roleri, bunjevačka ruha, papuče, marama i slično, starinska kolijevka. Tel.: 024/528-682.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pripomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem garsonjeru u centru Subotice. Tel.: 065 6081194.

Izdaje se u arendu – zakup poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci, površine 42 a i 73 m², parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063/509-902.

Hitno i povoljno prodajem kuću u Subotici, 107 m². Tel.: 064 18-39-591.

Hitno i povoljno prodajem zemlju u Subotici, 1 h 6 ari. Tel.: 064 18-39-591.

Povoljno prodajem dvosobnu kuću u Mičurinovoj 22, Subotica. Informacije na mobitel: 066-555-49-61.

Prodaju se: dunje, dvije nekoristene perme punjene novim sitnim guščijim perjem i auto Lada Samara '90. (200 eura). Tel.: 024 532570

Prodaje se pneumatska 4. redna sejačica 2016. g. iz Agrije, elektronska sjetva (tri para ploča za kukuruz, suncokret i soju), Lada Samara 90 (150 eu), špediter (150 eu), starinski ormari i sl. Tel.: 024/532570 ili 0600532570.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 20. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS*, br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTEJU ZA DAVANJE SUGLASNOSTI NA STUDIJU O PROCJENI UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Dana 13. 3. 2020. godine podnositelj zahtjeva »LABING« d.o.o., Bulevar kneza Aleksandra Karađorđevića br. 68, Beograd, ovlašten od operatera »VIP mobile« d.o.o., Milutina Milankovića 1 ž, Novi Beograd, podnio je zahtjev za davanje suglasnosti na studiju procjene utjecaja na životni okoliš projekta: Radio-bazne stanice mobilne telefonije »NS2428_01 SU_Subotica_Proleterskih brigada«, na katastarskoj parceli 24476 KO Stari grad, Subotica (46.122405°; 19.649532°).

Javni uvid u predmetnu Studiju može se izvršiti u Gradskoj kući u Subotici, Trg slobode 1, u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, I. kat, soba 130, svakog radnog dana od 10 do 12 sati, od 29. 5. 2020. do 15. 7. 2020., kao i elektronički na sajtu Grada Subotice (www.subotica.rs -> Životna sredina -> Oglasna tabla).

Zainteresirana javnost mišljenja u vezi s predmetnom studijom može dostaviti u pisanoj formi, elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs, odnosno poštom ili osobno u prostorije Službe.

Javna prezentacija Studije i javna rasprava bit će održani 15. 7. 2020. godine, s početkom u 12 sati, u Gradskoj kući u Subotici (Trg slobode 1, I. kat, soba 130).

Javni uvid i javna rasprava organiziraju se u skladu s Instrukcijama o pravilima ponašanja u Gradskoj upravi Grada Subotice u primjeni mjera zaštite od zarazne bolesti covid-19 nakon ukidanja izvanrednog stanja.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 30. 6. 2020.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

INTERNET +TELEVIZIJA +TELEFON

STANDARD MIX PAKETI

Astra Telekom

024 555 765

Karadordev put 2, Subotica
www.astratelekom.com

AUTOR KRISTIJAN SEKULIĆ 12.	AMERIČKI DIVLJI KONJ	IZABRANI POSREDNIK, SUDAC	PRETPLAĆE- NI KORISNIK	NJEMAČKA SAVEZNA DRŽAVA	TENNESSEE	DIVLJA MAČKA	STARO - EGIPATSKA BOŽICA	ŠPANJOLSKO ŽENSKO IME	MODNI LANAC SHOPPING CENTARA	TONA
GRAD U NIZOZEM- SKOJ										
PLANSKO UREĐENJE NASELJENIH MJESTA										SINOVLJEVA ŽENA
MODEL PODNOG NOSAČA					PROIZVOD OD MLJEKA SARAJEVO				SUMPOR RIJEČNI OTOK, SPRUD	
OTOK SV. BOGO- RODICE U GRČKOJ						DIO ŠAKE				
GLAVNI GRAD GRČKE						OPERA GIUSEPPEA VERDIJA				
PORTUGAL. NOGOMETAŠ LUIS CARLOS					REOMIR		NJEMAČKI NOGOMETAŠ JONATHAN AZOT			
THE GEORGIA REGIONAL TRANSPORT. AUTHORITY					HRVATSKA NAFTNA KOMPANIJA				PRVO SLOVO	

Vodopravno: MAŠTRICHT, URBANIZAM, SBOX, SIR, S, TINOS, DLAN, ATENA, AIDA, NANI, R, TAH, GRTA, INA, A
Okomito: MUSTANG, ARBITAR, ABONENT, SAXONIA, TN, SA, RIS, RI, IZIDA, N, CARLITA, HM, ADA, T, SNAHA

RJEŠENJE:

Stolnoteniski turnir u Hrvatskom domu u Somboru

Memorijal Stipan Bakić

Sportska sekcija HKUD-a Vladimir Nazor iz Sombora organizirala je stolnoteniski turnir Memorijal Stipan Bakić. Deseti je to turnir po redu, a organizira se kao sjećanje na Stipana Bakića, prvog pročelnika Nazorove sportske sekcije

Na turniru je sudjelovalo tridesetak stolnotenisača, rekreativaca, koji su se natjecali u dvije starosne kategorije. U kategoriji igrača od 17 do 60 godina prvo mjesto osvojio je **Bogdan Cvetičanin** iz Apatina, koji je ovim uspjehom potvrdio prošlogodišnji naslov prvaka. U kategoriji igrača iznad 60 godina najbolji je bio **Josip Antičević**, Somborac koji živi u Novom Sadu.

»Draž stolnog tenisa je u tome što vam kao pojedincu daje samopouzdanje, jer bez obzira na to što ste dio neke ekipe vi se natječete sami. U finalu sam svladao viceprvaka Srbije tako da pobjeda za mene ima još veći značaj«, kaže Antičević.

U finalu poraženi Beograđanin **Miloš Kramaršić** prvi puta je sudjelovao na *Nazorovom* memorijalu.

»Počeo sam prije nekoliko godina igrati stolni tenis kao rekreativac i ove godine uspio sam među veteranima, u svom godi-

štu, osvojiti titulu viceprvaka Srbije. Drugo mjesto osvojio sam i ovdje u Somboru. Naravno, ukoliko me pozovu, doći ću i naredne godine«, kaže Miloš Kramaršić.

Nazor stolnoteniski turnir organizira uz potporu somborskog Stolnoteniskog kluba ŽAK.

»Ovo je susret rekreativaca, što znači da registrirani igrači nemaju pravo sudjelovati na ovom natjecanju. Po mojoj procjeni ovo je do sada najbolji turnir i što se tiče kvalitete igrača i same organizacije. Inače ovo je i jedini turnir u Somboru koji okuplja rekreativce«, kaže **Miroslav Ranisavljević** iz STK-a *Žak* iz Sombora.

»U arhivu Društva sačuvan je podatak da je 1946. godine održan prvi prijateljski susret između stolnotenisača *Bačke* i *Željezničara*, a stolni tenis se u Društvu igrao od osnivanja HKD-a *Mirroljub*. Ove godine sudionici su došli iz Beograda, Novog Sada, Bečeja, Subotice, Apatina, Stapara, Prigrevice. Ne natječu se klubovi već igrači i mogu reći da je ovaj jubilarni, deseti po redu turnir što se tiče kvalitete igrača premašio sve prethodne turnire«, kaže pročelnik *Nazorove* sportske sekcije **Pavle Matarić**.

Z.V.

Kuglanje

Subotičani prvaci Srbije

SOMBOR – Kuglaši *Korduna* iz Kljajićeva **Dejan Pruginić** i **Marko Jovetić**, jedini predstavnici somborskog Saveza na Prvenstvu Srbije u tandemu priredili su veliko iznenađenje osvajanjem brončanog odličja. Uvodna faza prvenstva okupila je 16 najboljih parova u državi. Eliminacijsku rundu Kljajićevci su završili na sedmoj poziciji, pa ih je u četvrtfinalu dočekao tandem Vojvodine iz Bačkog Gradišta **Erdeljan** i **Vukadinov**, drugoplasirani u kvalifikacijama. Susret za prolaz u polufinale obilježio je Jovetić sa 149 oborenih čunjeva. Malo je nedostajalo da kuglaši *Korduna* prirede i novo

iznenađenje i nađu se u borbi za zlato. Sa svega sedam čunjeva razlike u polufinalu ih je zaustavio znatno iskusniji par beogradske *Crvene zvezde* **Goran Bukva** i **Dragan Vukelić**. Nakon tijesnog trijumfa u finalu, titulom novih prvaka Srbije okitili su se kuglaši *Spartaka 024* **Velimir Joković** i **David Lainščak**.

Kordun u najnižem rang

KLJAJIĆEVO – U posljednjem prvenstvenom kolu Prve vojvođanske lige KK *Kljajićevo* nije uspio zabilježiti pobjedu i riješiti pitanje opstanka. Na svojoj kuglani su prepustili bod dvije pozicije

boljem rivalu, *Egységu* iz Bačke Topole. Za konačnih 4:4 (3.253 : 3.251) gosti su zabilježili četiri pojedinačne pobjede. Domaćini su poenima **Šušilovića** i **Šušnjara** dodali učinak po osnovu boljeg ukupnog skora. Ligaško natjecanje *Kljajićevo* je završilo na pretposljednem mjestu sa 17 osvojenih bodova, koliko je imala i poziciju bolja *Sloboda* iz Stare Moravice, pa je o statusu odlučivao međusobni skor. Ekipe su tijekom sezone ostvarile po pobjedu, ali su Moravičani bili uspješniji u ukupnom broju poena osvojenih u tim susretima, što im je osiguralo očuvanje mjesta u pretposljednem kuglaškom rang.

Jedinstvo iz N. Bečaja novi superligaš

SOMBOR – Oslobođeni svih briga, sezonu su općinskim derbijem okončali prvoligaši, somborski *Vihor* i *Kordun* iz Kljajićeva. Bolje rangirani Somborci slavili su sa 6:2 (3.333 : 3.291). Pobjede za domaćina ostvarili su **Vitman**, **Praštalo**, **Kurteš** i **Čukvas**, a za goste **Jovetić** i **Dragojević**, s učinkom dana od 592 čunja. *Vihor* je na koncu peti, *Kordun* poziciju slabiji, s bodom manje. *Jedinstvo* iz Novog Bečaja je novi superligaš, a fenjeraš, novosadski *Radnički* seli se u niži rang.

Košarka

Turnir Novosađanima

SOMBOR – Proteklog vikenda u Somboru je održan tradicionalni turnir u basketu tri na tri. *Street ball turnir* priređen 14. put, ove godine je zbog covida-19 održan kasnije od uobičajenog termina. Sudjelovalo je osam ekipa iz Novog Sada, Subotice, Valjeva, Vrbasa, Beograda i Sombora. U početku su mečevi igrani na terenu Sokolskog doma, a kasnije su zbog kiše premješteni u Gradsku dvoranu *Mostonga*. Pobjednik turnira je novosadska ekipa *Disnotori*, viceprvak *Finalisti* iz Subotice, a treću poziciju zauzeli su prošlogodišnji pobjednici, domaći

Bođošari. Najbolji natjecatelj u bacanju trojki bio je član *Bođošara* **Dejan Škrbić**, a za MVP turnira proglašen je **Đorđe Radovanović** iz ekipe *Mileva Crew*.

Boks

Predsjednik BSS u Somboru

SOMBOR – Predsjednik Boksackog saveza Srbije **Nenad Borovčanin** posjetio je Boksacki klub *Sombor*, čiji rad redovito prati. Prezadovoljan viđenim, u susretu s novinarima napomenuo je kako se BK *Sombor* u kratkom razdoblju uspio podignuti i kako postaje jedan od boljih klubova u Srbiji, pa posve argumentirano vjeruje u njegovu lijepu budućnost. »Pravo je zadovoljstvo kad dolazite redovito u jednu salu i u njoj vidite sve veći broj boksača. Kad na prvi pogled vidite napredak boksača koje ste pri svakom dolasku zatekli u ovoj sali, to je pouzdan znak optimizma i za klub i za Savez i za pojedince. Raduje me što boks ima sve veću popularnost, ne samo u salama, nego i na tribinama. Ovakovim trendom rasta, razvoja, napretka, masovnosti, kvalitete rada u klubovima, uvjetima koje pružaju lokalne samouprave i države, boks će vrlo brzo biti među tri najbolja sporta po rezultatima. Stoga Savez svu opremu i rekvizite kojima raspolaže prosljeđuje klubovima, jer su oni baza boksa«, rekao je Borovčanin. Šef stručnog stožera BK-a *Sombor* **Stojan Knežević** zahvalio je predsjedniku BSS-a na ustupanju vrhunskog stručnjaka, trenera **Moje**, nekadašnjeg juniorskog prvaka svijeta i višestrukog seniorskog prvaka Kube. »Moja je u našem klubu podignuo kvalitetu rada na višu razinu i uveo nove metode, do sada nepoznate meni i boksačima. Naš klub se ove godine plasirao u Prvu ligu i ima tridesetak registriranih natjecatelja svih dobnih skupina. Imam čast najaviti da će već tijekom narednog vikenda BK *Sombor* biti organizator i domaćin 1. Memorijala *Miroslava Guncunje*. Turnir planiramo održati na otvorenom, a očekujemo da će u budućnosti postati tradicionalni ljetni događaj«, završio je obraćanje Knežević.

Ivan Andrašić

POGLED S TRIBINA Klackalica

Posljednje odigrano kolo 1. HNL donijelo je pravu klackalicu na prvenstvenoj tablici. I novi poredak momčadi.

U najzanimljivijem susretu, derbiju gornjeg dijela tablice, u Zagrebu su se sastali pretendenti za osvajanje drugog mjesta, *Lokomotiva* i *Hajduk*. Gosti iz Splita su imali prednost od 2:0, a onda je potkraj prvog poluvremena *Lokomotiva* dobila »paru« i krenula u sjajni finiš susreta. Na koncu, *lokosi* su slavili zasluženu pobjedu od 3:2 i pravom bodovnom klackalicom stigli na drugu poziciju. Naime, *Rijeka* je ponovno zapela na neugodnom terenu protiv domaćeg *Slavena* (0:1), dok je *Osijek* slavio na gostovanju kod *Intera* (1:0). U ostala dva susreta vrijedi zabilježiti izuzetno važnu uvjerljivu pobjedu *Varaždina* protiv *Istre* (3:0), kojom su Varaždinci najvjerojatnije trajno pobjegli s dna tablice i od borbe za ostanak. Konačno, *Gorica* i *Dinamo* su u susretu

bez rezultatskog značaja odigrali neodlučeno bez golova (0:0) i još za bod privukli *modre* još jednom naslovu prvaka Hrvatske.

Pogled na tablicu sada izgleda vrlo zanimljivo, jer druga pozicija i mjesto u kvalifikacijama za Ligu prvaka se trenutačno nalazi u posjedu *Lokomotive* (53 boda). Treće i četvrto mjesto zauzimaju *Osijek* i *Rijeka* (52), dok je peti *Hajduk* (51). Kakva će se klackalica dogoditi nakon susreta sljedećeg, 31. kola, ostaje nam vidjeti.

Nažalost, prošlog vikenda dogodila se i jedna pomalo neugodna klackalica, koja je pokvarila prekrasni teniski događaj u Zadru. Naime, sudionik turnira **Grigor Dimitrov** je po povratku u Monte Carlo objavio kako je pozitivan na koronavirus. S obzirom na tu okolnost, veliko finale *Adria toura Zadar* između **Novaka Đokovića** i **Andreja Rubljova** je otkazano, a veliki broj ljudi koji je bio u neposrednom okruženju zaraženog Bugarina morat će biti testiran i vjerojatno ići u dvotjednu samoizolaciju.

Tako su umjesto na tribinama stadiona Višnjik najveća imena hrvatskog tenisa u nedjelju navečer završila u zgradi Zavoda za javno zdravstvo u Zadru.

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

HKUD *Vladimir Nazor*
»Salašari somborski«

Iz Ivković šora

Škulovanje

Piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi moja. Jevo, mi se tu skupili kod mene pod ambetušom, srčemo lagano kafu i gledamo kako pada kiša i divanimo. A šta mož i čekat od nas neg divanit kako je kadgod bilo. Pere je krenio so tim divanom, pa veli da se sića kad smo išli u škulu na Mali tavankucki put i da mu to bilo najlipče vrime u životu – družili se, sigrali, malo i učili, al smo svi bili složni i veseli. Nije kadgod niko gledao ko je kako obučen, nacifran po najgospockijoj modi kugod sad. Svi smo morali nosit modre kaputiće, a u učioni papuče. Sad sirota dica ne smiju iz kuće maknit, samo gledaju u te kompjutore, lap-topove, ne družu se ama baš nimalo, čak ni ne poznaju jedno drugo a idu u isti razred. Ja samo sluktim i mislim se u sebi: »Borme, nek divani ko šta oće al neće bit dobro, vako se prave roboti a ne ljudi«. Ta šta drugo čovik mož naučit kad ne izlazi iz sobe, samo ono što mu smisle ti što su s druge strane ekrana. Božem prosti, ni posvađat se nemaje s kim. Mi smo, jeto, bar imali ditiinjstvo. Pa i kad smo u škuli dobili za uši, nismo se zdravo srdili jel smo znali da nije zabadavad, štogod smo skrivili. A o domaćem vaspitanju da ni ne divanim. Ja niki dan krenio u dućan u selo odaleg iz Ivković šora, naišo sam pored bar desetak dice i ni jedno nije kazlo ni dobar dan, faljnjs jal makar »muuu«. Samo prođu ko pokraj spomenika i ništa. Kadgod borme tog nije bilo. Sačuvaj dragi Bože da kad si išo sokakom kroz selo pa da nisi se javio starijim s »faljnjs«. E, taj bi cigurno to kazo baći jal nani pa da vidiš onda. Smijali smo se kad smo bili stariji, pa se sitili oni kadgodašnji klupica i divana do kog doba na sokaku. Bilo je tu, čeljadi, svega: istiravanja, smijanja, po di ko bi se i rasdio, pa ondak kartanija pod fenjerom kad padne mrak i do kog doba, bilo je svita sviju godina: dica su se vijala oko klupica, sigrali se žmure, vije i berberečke, a kad padne mrak on crn, gust i strašan, nije ondak bilo svitla na svakoj banderi kugod sad. E, to su bila vrimena, velim ja. Sad imamo sve a ne znamo hasnirat. Zatvorimo se u kuće i samo blenemo u ovu novu leroniku. Čujem da sad već ima di ko po petsto koji kaki programa na televiziji i na sto jezika. Hm, ta to neće u Branišin salaš, mislim se ja. A i šta će mi kad znam i razumim samo ovaj jedan i to stalno viču da nije zvaničan. Pa nek i nije, al meni je dobar. Njim su divanili i moji majka i dida, ko zna koliko vikova i unatrag pa priživili a onda će valjdar i mene izdurat. Čeljadi moja jestel se vi spremili kako ćete vokšovati? Štogod tute meni nije jasno. Televizije i radiji bruje već misec dana, nakupio sam već iz kovčežića za poštu po džaka kojikake šarene artije za propaljivanje u šporelj, a oni listića s imenom i prizimenom što se pridaju kad se glasa da kogod ne bi dvared glaso još nema. Kandar će samo špricat po prstu. Ja ću kast onom da mi pošprica sve prste, zdravo je dobar taj sprej protiv zanoktica. Svi kažu da triba glasat po Božijoj volji, pa ondak nek bude tako. Zbogom, čeljadi moja, posli ćemo se ispriopovidat.

Bač Ivin štodir

Čija su briga lopovi

piše: Ivan Andrašić

Bač Iva se dan potli izbiranja probudijo ranom zorom. Svaj pri-znojiti, usti mu gorko ko da se pri spavanja najijo trgovica. Čuje se i kiša na curonke, a o pendžera poljiva ladna promaja. Eto, jedva nedilju dana do Petrova, ječmovi triba da se skidu, a još se ni spojilo nikoliko sunčani dana. Već puna dva miseca vrime ko jesencko, nako ko da će Sveta Kata, a ne Petrovo. Osvanilo i nikoliko magloviti jutara, a niki dan čo i kako grakću vrane. Da zažmuri, čelja-de bi mislilo da su kukuruži obrani i kukuruzvina posičena. Njegova duboko diše, pa je ni tijo buditi tako rano. Ošo u kujnu, podložijo špojer i zapalijo radijon. Ništa ne divanu, samo sviru i pivu. Vada se svi veseli što na izbiranju zadobijo Najštosezasvepita. Što zadobijo, al vaj put će vladati samo sona njegova dva lizoguza, niko o drugi neće ni bit u državne Skupštine. I naj naš, misli se bač Iva, šta se i lačo ni što se unaprid moglo znati da će sorovat, šta se ni prijavijo sam sa našom listom? Dosta čeljadi isela mu reklo da bi dali glas samo za naše, a vako nisu ni bili na izbiranju. Velu, nisu imali ni koga izbirati. Niko ni ni zno kazati šta će raditi ako bude izbirni, svako samo pljuvo po svojim. Najštosezasve pita ništa ni ni moro divaniti, nit se skim protirivati, mogo mirno siditi, gledati i slušati kako se ni što tili bit Onmistonjega gložu ko kerice oko kosti. Prezni se. U takomu što-diru vrime brzo prolazi, pa na špojer metnijo lončić za kafu. Potrefijo je skuvati i doneti u sobicu baš ka se njegova stala protezat. Naka, još topla o spavanja, samo se naškobila i sila na krevet. Pogladijo je po kike, a ona mu naslonila obraz na dlan. Popili kafu, ništa nisu ni rekli jedno drugomu, samo se nikoliko put pogledali i naškobili, a ope se jako dobro razumili. Tako se i navukli, on ošo natrag namiriti no malo živadi što imali, ona zoto vrime pripravlila fruktuk. Samo što otrisali usta, niko zazvo bač Ivu. Izašo, pušćo Taksu u stražnji dvor i odrezijo vraca. »Otkud ti, komšo, najranije?«, pita bač Iva ka vidijo naskaku komšiju Stipu. »Ta, evo se idem malo izjati«, veli Stipa i unide za njim u kujnu. Bač Ivina mu oma naljala fraklić dudovače. »Komšo, ne znam već šta da radim i komu da vako štogoda prijavim? U pe-tak pridveče ja i moja ošli u bašču, velimo navadićemo kompira, pa u subotu na pijacu prodat koju kilu. Došli, tamo lemuzina, a dvojica crnpurasti već navadili dva džaka, malo kompira, malo luka. Ja ubiližio broj sone tablice na lemuzine i oma ošo prijaviti žandarma. Oni mi samo velu zašto bi to bila njeva briga. I komu to da prijavim, komu da se žalim?«, pita se Stipa. »Pa vada vi selci nisu jedini, triba zvat žandare iz varoši, pa će se možda tu kogod i prezni. Vada vima ni jedini posov sustavljati i globiti svit što ide na bicigla i bake što idu s mise, a nemu legetimaciju? Kanda bi oni zotu njevu nadnicu tribali malo i lopove vatati, bili oni bili, jal crnpurasti«, veli bač Ivina i nalje mu još jedan polučak. Bač Iva se samo nasmijo, odmanijo rukom i ispijo no malo čaja o titrice što mu ostalo potli fruktuka.

NARODNE POSLOVICE

- Zatvoriš li vrata svim pogreškama, zatvorit ćeš ih i istini.
- Svatko može kritizirati, ali samo stručnjak zna hvaliti.
- Hrabar je onaj koji priznaje da je kukavica.
- Strpljen – spašen.

VICEVI, ŠALE...

Razgovaraju susjede:

- Gdje ti je muž, već dulje vrijeme ga nisam vidjela.
- Ma, eno ga u vrtu.
- Ali nisam ga vidjela kada sam dolazila.
- Ne vidi se ovako, moraš malo kopati.

Došao čovjek u ljekarnu i traži bromazepam.

- Imate li recept?
- Ih, da imam recept, sam bih ga pravio.

Nabacuje se momak djevojci i pita ju:

- Što radiš, čime se baviš?
- Studiram.
- O, krasno, što studiraš?
- Režiju!
- Opa, to ono struja, voda, komunalije...

MUDROLIJE

- Dozvoli svojim mislima da dolaze i odlaze, ne nudi im čaj.
- Cijeniti ne treba riječi, već postupke. Na riječima svi mi jedni druge volimo.
- Zaboravite, dovoljno je da idete dalje. Zapamtite, dovoljno je da se više ne ponovi.

Vremeplov – iz naše archive

HKUD *Vladimir Nazor*, Sombor
Prigorski dani u Zagrebu, 2005.

**PETAK
26.6.2020.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:11 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:11 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
09:11 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:21 Betty i njezine
dijagnoze
11:11 Gradionica vrtova:
Nikola i Lina, dokumentarna
serija
12:00 Dnevnik 1
12:26 Diva, telenovela
13:16 Dr. Oz
14:03 Raj za dame
15:05 Umorstva u
Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:20 Bajkovita Hrvatska
17:33 turizam.hrt
18:09 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:49 Tema dana
20:05 Larry Crowne, film
21:45 Ima li što novo?,
emisija o školstvu
22:44 Dnevnik 3
23:20 Vrijeme ubijanja, film
01:48 Preljub
02:46 Dr. Oz
03:28 Dnevnik 3
03:55 Betty i njezine
dijagnoze
04:38 Skica za portret
04:48 Bajkovita Hrvatska
04:54 Dnevnik 2
05:36 Diva, telenovela

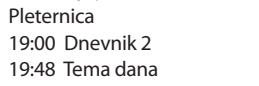

05:05 Kultura s nogu
05:50 Regionalni dnevnik
06:33 Juhuhu
06:34 Tri prijatelja
09:58 Mali princ
10:20 Galileo, ipak se kreće
10:35 Krunski dokaz,
dokumentarna serija
10:51 Neobična životinjska
prijateljstva
11:34 Cesarica - HIT svibnja
11:44 Prava istina, film
13:23 Preživjeti divljinu, film
14:59 Zavolite svoj vrt uz
Alana Titchmarsh
15:48 Cesarica - HIT svibnja
16:00 Regionalni dnevnik
16:41 Na obalama Crnoga
mora: Bugarska i Rumunjska,
dokumentarna serija

17:35 Dome, slatki dome,
humoristična serija
18:11 Kuhan i pečen
19:01 Inspektor Gadget
19:24 Cesarica - HIT svibnja
19:30 POPROCK.HR
20:05 Arabija s Levisonom
Woodom: Doline iz davnina
21:00 5.com s Danielom:
Nina Badrić i Ivica Kostelić
21:58 Nijanse plave
22:45 Dobra borba
23:40 Obiteljski zločini
00:28 Graham Norton i gosti
01:19 Preživjeti divljinu, film
02:44 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
27.6.2020.**

06:35 Klasika mundi:
Orkestar Nacionalne
Akademije Santa Cecilia iz
Rima pod ravnanjem Sir
Antonija Pappana izvodi
skladbe L. van Beethovena
08:07 Zakašnjela pravda,
američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
11:09 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:14 Istrage prometnih
nesreća
13:42 Prizma
14:32 Savršeno vjenčanje,
američki film
15:55 Kultura s nogu
17:00 Vijesti u 17
17:17 Manjinski mozaik: U
ime oca
17:35 Lijepom našom:
Pleternica
19:00 Dnevnik 2
19:48 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 A strana
22:02 Loto 7 - izvještaj
22:07 Namještajka, film
23:35 Dnevnik 3
00:11 Zakašnjela pravda,
američki film
01:29 Dnevnik 3
01:55 Strana telenovela 2
02:40 Skica za portret
02:45 Reprizni program
03:55 Veterani mira
04:40 Prizma
05:25 Dnevnik 2
06:07 Lijepom našom: Pleternica

05:50 Regionalni dnevnik
06:33 Juhuhu
06:34 Tri prijatelja
09:58 Mali princ
10:20 Galileo, ipak se kreće
10:35 Krunski dokaz,
dokumentarna serija
10:51 Neobična životinjska
prijateljstva
11:34 Cesarica - HIT svibnja
11:44 Prava istina, film
13:23 Preživjeti divljinu, film
14:59 Zavolite svoj vrt uz
Alana Titchmarsh
15:48 Cesarica - HIT svibnja
16:00 Regionalni dnevnik
16:41 Na obalama Crnoga
mora: Bugarska i Rumunjska,
dokumentarna serija

06:34 Tri prijatelja
09:29 Alvin i vjeverice
09:52 Vrijeme je za priču
10:18 EBU drama: Nacrtna
pisma
11:02 Papa - Najmoćniji
čovjek u povijesti: Revolucija
- Podijeljena crkva,
dokumentarna serija
11:52 Vrtlarica
12:22 Vrtovi razni: Veliki i
mali, dokumentarna serija
13:12 Dom na kvadrat
13:47 Auto Market
14:23 Ubojstvo u Walesu
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Arabija s Levisonom
Woodom: Doline iz davnina,
dokumentarna serija
17:23 Stani u Lici: Sjeverni
Velebit, dokumentarna serija
17:54 Sportski trenuci za
pamćenje: Ol Rio 2016,
Hrvatski uspjesi - veslanje
i boks
19:05 Inspektor Gadget
19:15 Glazbeni Top20
20:05 xXx2: Stanje
pripravnosti, američki film
21:47 Preživljavanje u divljini
22:38 Dobra borba
23:26 Obiteljski zločini
00:16 Graham Norton i gosti
01:01 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
28.6.2020.**

07:45 Taming of the Shrew,
američko-talijanski film
09:50 Biblija
09:58 Buševac: 100 godina
KUD-a Ogranka Seljačke
sloge Buševac - misa,
prijenos
11:07 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Pula: More
14:00 Nedjeljom u 2
15:02 Priča o Bogu s
Morganom Freemanom
16:00 Mir i dobro
17:00 Vijesti u 17
17:40 Lijepom našom:
Pleternica
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6
20:05 'Ko te šiša
20:35 Loto 6 - izvještaj
20:40 Destinacija: Hrvatska,
emisija o turizmu
21:10 Djeca Mediterana
22:00 Dnevnik 3
22:35 Mijenjamo svijet:
Poraz željezne zavjese,

dokumentarni film
23:34 Taming of the Shrew,
američko-talijanski film
01:34 Nedjeljom u 2
02:29 Dnevnik 3
02:57 Mir i dobro
03:32 Destinacija: Hrvatska,
emisija o turizmu
03:57 Skica za portret /
Fotografija u Hrvatskoj
04:08 Lijepom našom:
Pleternica

05:23 Dnevnik 2
06:05 Pula: More
06:05 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Tri prijatelja
08:30 Top-lista DTV-a
09:10 Luka i prijatelji:
Nacionalni park Krka
09:40 Shakespeare i Hathaway
10:30 Vera
12:05 Dobar, bolji, najbolji...
britanski slastičar
13:10 Prijestolnice slatkog
života
13:40 Žena od slame,
britanski film
15:40 Ana Karenjina - Priča
Vrnskoga, serija
16:30 Preživljavanje u divljini
17:20 Magazin LP
17:50 Sportski trenuci za
pamćenje: Ol Rio 2016,
Hrvatski uspjesi - trap i
vaterpolo 70:36
19:05 Marko Tolja & Ladies,
snimka koncerta
20:05 Jamestown
21:00 Posljednji Mohikanac,
američki film
22:55 Dobra borba
23:45 Grace Jones od
krvi i mesa, glazbeno-
dokumentarni film
01:45 Graham Norton i gosti
02:30 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
29.6.2020.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:12 Hrvatska zajednica u
Čileu, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:25 Diva, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Raj za dame
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Bajkovita Hrvatska
17:00 Vijesti u 17

17:20 Žrtve ljubavi, serija
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Najveće svjetske
planine: Everest,
dokumentarna serija
21:00 Iz nesigurnosti u
neizvjesnost, dok. film
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Preljub
00:25 Žrtve ljubavi, serija
01:10 Dr. Oz
01:50 Dnevnik 3
02:16 Nepoznati kineski
predjeli - Yunnan:
Zemlja šarenih oblaka,
dokumentarna serija
03:06 Betty i njezine dijagnoze
03:51 Raj za dame
04:46 Skica za portret /
Fotografija u Hrvatskoj
04:55 Reprizni program
05:10 Dnevnik 2
05:52 Diva, telenovela

05:00 Peti dan
06:00 Riječ i život
06:34 Juhuhu
06:35 Tri prijatelja
09:57 Mali princ
10:20 Galileo, ipak se kreće
10:35 Krunski dokaz,
dokumentarna serija
11:00 Djeca Mediterana
11:50 Moja stara gospođa,
britansko-francusko-američki
film
13:40 Pas d'inquiétude, film
15:10 Zavolite svoj vrt uz
Alana Titchmarsh
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Nepoznati kineski
predjeli - Yunnan:
Zemlja šarenih oblaka,
dokumentarna serija
17:40 Dome, slatki dome,
humoristična serija
18:20 TV Bingo
19:05 Inspektor Gadget
19:30 POPROCK.HR
20:05 Stadion
21:00 U vrtlogu moći,
američko-francuski film
23:10 Prljavi novac, američki
film
01:00 Graham Norton i gosti
01:45 Pas d'inquiétude, film
03:10 Noćni glazbeni program

**UTORAK
30.6.2020.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:12 Pogled preko granice - Hrvati u BiH
12:00 Dnevnik 1
12:25 Diva, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Raj za dame
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Bajkovita Hrvatska
17:00 Vijesti u 17
17:20 Žrtve ljubavi, serija
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Najveće svjetske planine: Ben Nevis, dokumentarna serija
21:00 Živi spomenici - tragovima konja: Povijest i tradicija - tragovima konja, dokumentarna serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Rivijera
00:20 Žrtve ljubavi, serija
01:05 Dr. Oz
01:45 Dnevnik 3
02:11 Nepoznati kineski predjeli - Tibet: Drevna zemlja, moderni svijet, dokumentarna serija
03:01 Betty i njezine dijagnoze
03:46 Raj za dame
04:41 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
04:45 Reprizni program
05:10 Dnevnik 2
05:52 Diva, telenovela

04:55 Izvan formata
05:45 Regionalni dnevnik
06:29 Juhuhu
06:30 Tri prijatelja
10:01 Mali princ
10:25 Galileo, ipak se kreće

10:34 Krunski dokaz, dokumentarna serija
10:43 Noć na Zemlji: Afrika, dokumentarna serija
11:30 U vrtlogu moći, američko-francuski film
13:39 Strankinja i selo, film
15:11 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Nepoznati kineski predjeli - Tibet: Drevna zemlja, moderni svijet, dokumentarna serija
17:40 Dome, slatki dome, humoristična serija
18:20 Kuhan i pečen
19:05 Inspektor Gadget
19:30 POPROCK.HR
20:05 Obitelj Durrell
21:00 Neslavno slavna Florence, britansko-francuski film
22:50 Te lude 80-e!, film
00:50 Graham Norton i gosti
01:35 Strankinja i selo, film
03:05 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 1.7.2020.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:12 Globalna Hrvatska HTV
12:00 Dnevnik 1
12:25 Diva, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Raj za dame
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Bajkovita Hrvatska
17:00 Vijesti u 17
17:20 Žrtve ljubavi, serija
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7

20:05 Najveće svjetske planine: Mont Blanc, dokumentarna serija
20:58 Loto 7 - izvještaj
21:00 Živi spomenici - tragovima konja: Konjička industrija - pogled u budućnost
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Rivijera
00:20 Žrtve ljubavi, serija
01:05 Dr. Oz
01:45 Dnevnik 3
02:11 Nepoznati kineski predjeli - Xinjiang: Moderna oaza, dokumentarna serija
03:01 Betty i njezine dijagnoze
03:46 Raj za dame
04:41 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
04:45 Reprizni program
05:10 Dnevnik 2
05:52 Diva, telenovela

05:20 Što je klasik?
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Tri prijatelja
10:14 Mali princ
10:34 Galileo, ipak se kreće
10:44 Krunski dokaz, dokumentarna serija
11:00 Noć na Zemlji: Afrika
11:50 Neslavno slavna Florence, britansko-francuski film
13:35 Love Finds You in Sugarcreek, američki film
15:05 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Nepoznati kineski predjeli - Xinjiang: Moderna oaza, dokumentarna serija
17:40 Dome, slatki dome
18:20 Kuhan i pečen

19:05 Inspektor Gadget
19:30 POPROCK.HR
20:05 Obitelj Durrell
21:00 Ubojite namjere, film
22:40 Teorija kaosa, film
00:12 Graham Norton i gosti
00:57 Love Finds You in Sugarcreek, američki film
02:22 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 2.7.2020.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Betty i njezine dijagnoze
11:12 Trogirska kvadrilja, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:25 Diva, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Raj za dame
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Bajkovita Hrvatska
17:00 Vijesti u 17
17:20 Žrtve ljubavi, serija
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6
20:05 Tko želi biti milijunaš?
20:55 Loto 6 - izvještaj
21:00 Živi spomenici - tragovima konja: Posavci, hladnokrvnjaci i međimurski konj - posljednji čuvari pašnjaka, dokumentarna serija
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:25 Rivijera
00:20 Žrtve ljubavi, serija
01:05 Dr. Oz
01:45 Dnevnik 3

02:11 Austrija, snaga vode: Snaga ledenjaka, dokumentarni film
03:01 Betty i njezine dijagnoze
03:46 Raj za dame
04:41 Trogirska kvadrilja, emisija pučke i predajne kulture
05:11 Dnevnik 2
05:53 Diva, telenovela

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
10:00 Igrani program za djecu - strani
10:30 Dokumentarna emisija za djecu
11:00 Život na Trauskom jezeru, dokumentarni film
11:50 Ubojite namjere, američki film
13:25 Gotovo savršeno mjesto, talijanski film
15:05 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Austrija, snaga vode: Snaga ledenjaka, dokumentarna serija
17:40 Dome, slatki dome, humoristična serija
18:20 Kuhan i pečen
19:05 Inspektor Gadget, crtana serija
19:30 POPROCK.HR
20:05 Obitelj Durrell
21:00 Tatin sin, američki film
22:55 Vjerni Danny, francusko-američko-britanski film
00:40 Obiteljski zločini
01:25 Graham Norton i gosti
02:10 Gotovo savršeno mjesto, talijanski film
03:45 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetlo* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata. Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT 1 utorkom od 11.10 sati. Radijski program *Glasa Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelom svijetu. Konkretna informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 i utorkom u repriznim terminima u 3.05 i 20.15 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 21.05, koju prenosi i Prvi program Hrvatskog radija.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a Vladimir Nabor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati. Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

Planina puna vode

Vjerojatno je malo onih koji nisu upoznati s fenomenom podjele nagrada na internetu. Uglavnom je to utemeljeno na tome da lajkate neku objavu, ponekad napišete komentar ili čak i podijelite objavu i kada završite sve navedeno sudjelujete u izvlačenju. Datum kada će biti izvlačenje je poznat, a izvlačenje se odvija putem aplikacije i na taj način je to sve regularno. Naravno, svi mi koji nikad ništa ne dobijemo dolazimo do sumnje da je igra namještena, ali nastavljamo igrati. I onda jednom nas izvuku.

Upravo mi se to dogodilo prije nekoliko dana i dobila sam vikend za dvoje na Staroj planini, u super kućici. Baš me je obradovala vijest i već su počeli planovi s kim, kada i kako i dok smo mi sanjali o idealnom datumu dobili smo informaciju da je u tom divnom smještaju sve rezervirano do devetog mjeseca. Ideja da ćemo već krajem ovog mjeseca udahnuti zrak Stare Ljepotice, naći zabavu u divnom bazenu koji smještaj posjeduje i uživati, pala je u vodu ali smo od domaćina dobili priliku da nagradimo i sa sobom povedemo još dvoje, tako da, sigurna sam da nas čeka sunčani i topao jesenski vikend.

Što drugo učiniti kad dobijete nagradu nego hvaliti se i tako smo kroz priču i pohvale svi zaključili da je Stara planina divna, ali nas je sve to dovelo do mnogih saznanja što raditi na Durmitoru.

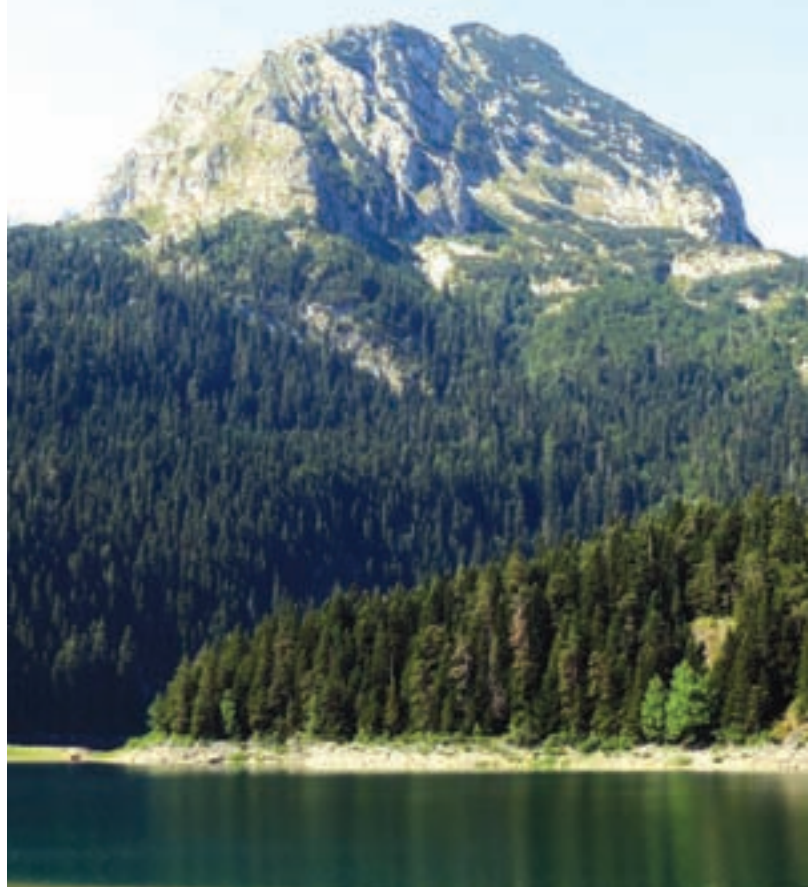
Kada kažem Durmitor, mislim na Nacionalni park Durmitor koji se nalazi u Crnoj Gori i jedan je od većih i poznatijih nacionalnih parkova u ovom dijelu Europe. Prostire se na površini od 39.000 ha, a osim planine Durmitor, uključuje kanjon rijeke Tare, Sušice i Drage, kao i gornji kanonski dio rijeke Komarnice. Nacionalni park Durmitor proglašen je 1952. godine, a od 1980. nalazi se na UNESCO-vom popisu Svjetske prirodne i kulturne baštine.

Dru mi tore – planina puna vode

Baš tako su je zvali Kelti, dru mi tore, a ni ne čudi jer su upravo rijeke i jezera među najljepšim ukrasima u parku. Među moćnim rijekama u kombinaciji s veličanstvenim kanjonima ističe se rijeka Tara, a dubina kanjona od 1.000 metara, na nekim mjestima i 1.300 svrstava je na drugo mjesto u svijetu, odmah nakon velikog kanjona rijeke Kolorado.

Kao i kod svake ljepotice, posebnu čar daju njezine oči, a Durmitor ih ima čak 18 koje nose naziv gorske oči. Jasno, riječ je o ledenjačkim jezerima, među kojima se posebno izdvaja Crno jezero. Smješteno na visini od 1.416 metara, jezero se sastoji iz dva dijela: Malog i Velikog jezera koji su spojeni uskim kanalom. U Crno jezero se ulijeva nekoliko planinskih potoka. Turisti vole i Vražije jezero, ne znamo da li zbog atraktivnog imena ili priče da su u njemu nekoć živjeli vragovi, ili one priče o krilatom ždrijebtu. Kako bilo, ovdje je ipak riječ o vražijoj ljepoti.

Glavno obilježje reljefa ovog područja zasigurno je prostrana visoravan na 1.500 metara nadmorske visine, koju presijecaju spomenute kanjonske doline i s koje se uzdižu impozantni pla-

ninski vrhovi od kojih njih čak 48 ima visinu višu od 2.000 metara. Najviši vrh je Bobotov kuk s 2.523 metra i on je ujedno i jedna od najviših točki u Crnoj Gori, a s njega se mogu vidjeti i druge planine, Lovćen i Maglič.

Svi bi da budu na Durmitoru

Normalno je da, kada je riječ o ovakvoj prirodi, mnoge biljne i životinjske vrste žele živjeti upravo ovdje. Preko tisuću i pol biljnih vrsta, od kojih neke rastu još od ledenog doba, među kojima je nekoliko endemskih vrsta. Postoji i nekoliko endemskih životinja, poput posebne vrste vidre koju možete susresti u kanjonu Tare, a tu je i bjeloglavi sup.

Ovakvi sklopovi prirode ne zahtijevaju aktivnosti da biste ih doživjeli punim kapacitetom, ali itekako nude brojne avanture. Rafting na rijeci Tari, kanjoniranje, planinarenje, paraglajding, kupanje u ledenjačkim jezerima, vožnja čamcima, foto safari, džiping ture, sportski ribolov i svakako pješačenje jer s preko 100 km markiranih staza za planinarenje, Durmitor spada u najbolje markiranu planinu dinarskog masiva i Europe.

Kada se u priči o Staroj planini zaljubite u priču o Durmitoru, jasno vam je da vas planine zovu.

Gorana Koporan

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1300 dinara
☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 75 eura
☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- * Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: OTPVRS22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35325960160000218862
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
 Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
 ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
 DEŽURSTVO 0-24 SATA

ZA VJETNO ZAVIČAJNI DAN

VAJSKA,
2. VII. 2020.
župa sv. Jurja

17 sati – Sveta misa s procesijom

18.30 sati - Kulturni program

U programu sudjeluju:

- dječja dramsko-folklorna skupina „Antun Sorgg“ Vajska
- sestre Kovačev iz Bođana
- KC „Klasje“ Privlaka (Hrvatska)
- KUD „Dunav“ Vukovar (Hrvatska)
- Josip Dumendžić – Meštar